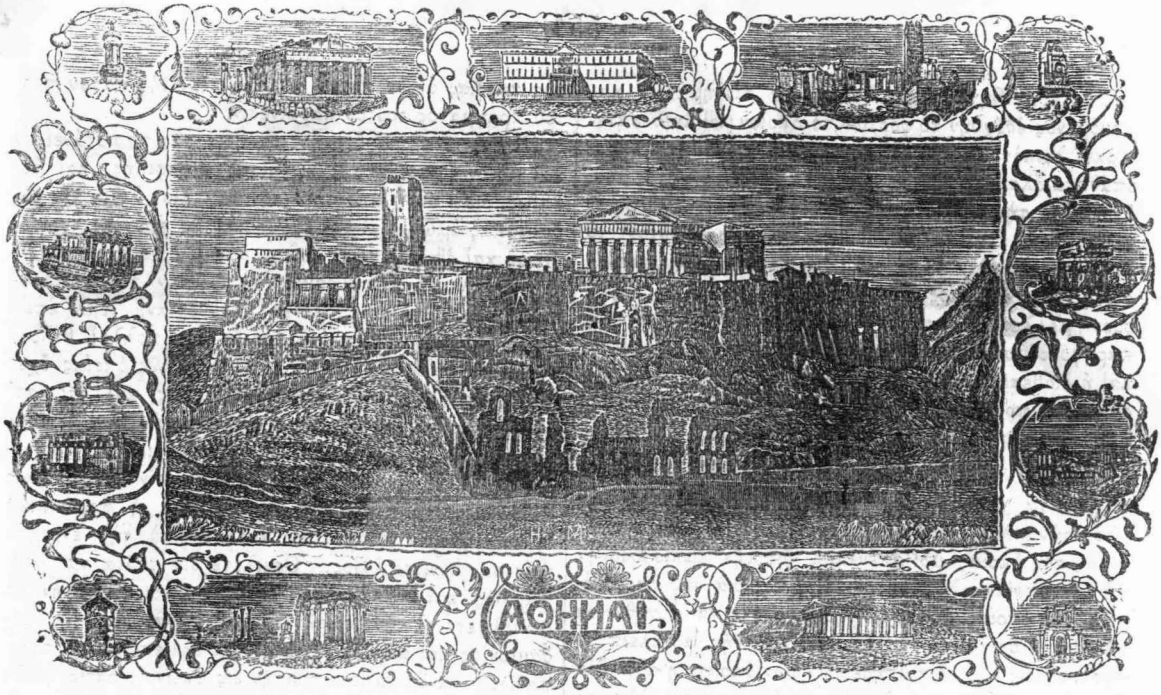

Η ΕΡΤΕΡΠΗ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΜΕ

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΙΑΣ.

Φυλλάδ. 96. *Τόμος.* Δ'.

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΔΙΣ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ — ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ, ΤΗΝ 15 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 1851.

ΓΥΙΖΩΤΟΥ ΒΑΣΙΓΚΤΩΝ.

Ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ.

Ὑπὸ Π. Ι. Χαλικιοπούλου.

—o—

(Προσθήκη. ἴδε φυλλάδ. 94.)

—

ΑΠΟΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΒΑΣΙΓΚΤΩΝΟΣ

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΛΑΟΝ ΤΩΝ ΟΜΟΣΠΟΝΔΩΝ ΠΟΛΙΤΕΙΩΝ.

Φίλοι καὶ συμπολῖται!

Ἡ ἡμέρα τῆς ἐκλογῆς ἐκείνου, εἰς τὸν ὁποῖον μέλλετε νὰ ἐμπιστευθῆτε τὴν ἐκτελεστικὴν ἐξουσίαν τῶν Ὁμοσπόνδων Πολιτειῶν πλησιάζει, καὶ ὁ καιρὸς, καθ' ὃν πρέπει νὰ σκεφθῆτε περὶ τῆς σπουδαίας ταύτης ἐκλογῆς, ἔφθασεν. Ὅθεν, θέλων νὰ διευκολύνω τὴν ἐλευθέραν τῆς θελήσεως ὑμῶν ἔκφρασιν, ἐθεώρησα χρέος μου νὰ σᾶς γνωστοποιήσω, ὅτι ἀπεφάσισα νὰ μὴ συμπαραληφθῶ εἰς τοὺς ὑποψηφίους.

Πιστεύσατε ὅτι, προτοῦ λάβω τὸ μέτρον τοῦτο, ἐμελέτησα καλῶς τὰ πρὸς τὴν πατρίδα καθήκοντα τοῦ πολίτου, καὶ ὅτι, ἂν διὰ μόνης τῆς σιωπῆς δὲν κατέστησα γνωστὴν τὴν ἀπόφασίν μου ταύτην, τοῦτο προῆλθεν ἀπὸ τὸν φόβον, μήπως ὑπολάβετε ὅτι ἡ πλήρης σεβασμοῦ εὐγνωμοσύνη μου καὶ ὁ ὑπὲρ τῶν ὑμετέρων συμφερόντων ζῆλός μου ἠλλοιώθησαν κατά τι.

Δεχθεὶς τὴν ἐξουσίαν, εἰς τὴν ὁποίαν ἡ ψῆφος ὑμῶν δὶς μ' ἀνεβίβασεν, ἐθυσίασα τὰς διαθέσεις μου εἰς τὸ καθῆκον καὶ εἰς τὴν πρὸς τὰς ὑμετέρας εὐχὰς ἀφοσίωσίν μου. Ἤλπισα ὅτι ἤθελα δυνηθῆ νὰ ἐπανέλθω ταχύτερον εἰς τὸν ἰδιωτικὸν βίον, τὸν ὁποῖον μὲ λύπην μου εἶχα παραιτήσει. Διὰ τοῦτο, καὶ πρὸ τῆς τελευταίας μου ἐκλογῆς, εἶχα ἀποφασίσει νὰ σᾶς γνωστοποιήσω, ἐγγράφως πάλιν, τὴν θέλησίν μου· σκέψεις ὅμως ἄλλαι ὡριμώτεραι περὶ τῆς καταστάσεως τῶν ἡμετέρων σχέσεων πρὸς τὰς ξένας δυνάμεις, καὶ ἡ ὁμόφωνος γνώμη τῶν ἀνδρῶν τῆς ἐμπιστοσύνης μου, μὲ παρεκίνησαν ν' ἀποσυρθῶ τοῦ σκοποῦ μου. Χαίρω διότι ἡ κατάστασις τῶν ἐσωτερικῶν καὶ ἐξωτερικῶν πραγμάτων τῆς πατρίδος δὲν καθιστᾷ ἀδύνατον πλέον τὴν ἐπιθυμίαν μου, οὔτε ἀσυμβίβαστον μὲ τὸ αἴσθημα τοῦ καθήκοντός μου, καὶ μὲ τὸ πρέπον. Πέπεισμαι μάλιστα ὅτι, εἰς τὴν παροῦσαν ἡμῶν κατάστασιν, δὲν θέλετε μεμφθῆ διόλου τὴν ἀπόφασίν μου, ὅσον καὶ ἂν ἠθέλατε παρακινηθῆ, ἀπὸ τὴν ὁποίαν πρὸς ἐμὲ αἰσθάνεσθε συμπάθειαν, νὰ θεωρήσετε εὐνοϊκῶς τὰς πρὸς τὴν πατρίδα ὑπηρεσίας μου.

Σᾶς ἐξηγήθην ἄλλοτε ὑπὸ ποίων αἰσθημάτων κυριευόμενος ἐδέχθην τὸ φορτίον, τὸ ὁποῖον μοὶ ἀνεθέσατε. Ἀρκεῖ λοιπὸν νὰ σᾶς πληροφορήσω τώρα ὅτι ἐπροσπάθησα ὅλαις δυνάμεσι νὰ ἐκπληρώσω τὸ χρέος μου. Γνωρίζων τὴν μετριότητα τοῦ νοός μου καὶ τὴν μικράν μου πεῖραν, ἔτι μᾶλλον ἐδυσπίστουν πρὸς ἐμαυτόν· τὸ δὲ βάρος τῆς ἡλικίας μὲ εἰδοποίει κατὰ πᾶσαν ἡμέραν ὅτι ὁ ἰδιωτικὸς βίος ἦτον τόσον ἀναγκαῖος εἰς ἐμέ, ὅσον μέλλει νὰ καταστα θῇ εὐάρεστος. Τελοσπάντων παρηγοροῦμαι πιστεύων ὅτι, καθ' ἣν ἐποχὴν ἡ φρόνησις καὶ ἡ διάθεσίς μου ὑπαγορεύουν εἰς μὲ τὴν ἀπὸ τῶν δημοσίων πραγμάτων ἀποχώρησιν, ὁ πατριωτισμὸς δὲν ἀποδοκιμάζει τὴν ἀπόφασίν μου.

Πλησιάζων εἰς τὸ τέρμα τοῦ πολιτικοῦ μου σταδίου, σπεύδω νὰ ἐκφράσω τὴν βαθεῖάν μου εὐγνωμοσύνην πρὸς τὴν φιλτάτην ἡμῶν πατρίδα, διὰ τὰς πολυειδεῖς τιμὰς τὰς ὁποίας μοὶ ἀπένειμε, διὰ τὴν ἐμπιστοσύνην μὲ τὴν ὁποίαν μὲ περιεστοίχισε, καὶ διὰ τὰς περιστάσεις τὰς ὁποίας μοὶ ἐχορήγησεν, ὥστε νὰ δυνηθῶ νὰ τῆς δώσω δείγματα τῆς πίστεως καὶ τῆς ἀδιαλείπτου ἀφοσιώσεώς μου, διὰ ὑπηρεσιῶν τῶν ὁποίων ἡ ἀξία δὲν ἦτον ἴσως ἀνάλογος μὲ τὴν ἐπιθυμίαν μου. Ἂν αἱ ὑπηρεσίαι αὗται παρήγαγον ὠφέλειάν τινα, ἄξιον δηνεκοῦς ἀναμνήσεως εἶναι (πρὸς ἔπαινον ὑμῶν, καὶ πρὸς φωτισμὸν τῶν ἐπερχομένων γενεῶν) ὅτι, ἂν καὶ ὑπῆρξαν περιστάσεις κατὰ τὰς ὁποίας ἡ ἔξαψις τῶν παθῶν ἠδύνατο καθ' ὅλους τοὺς λόγους νὰ σᾶς ἀποπλανήσῃ τῆς εὐθείας ὁδοῦ, μ' ὅλα ὅμως τὰ ἀπατηλὰ φαινόμενα, καὶ ἐνῷ ἡ ἀποτυχία ἔδιδεν ἰσχυρὰς ἀφορμὰς ἐπικρίσεων, ὑμεῖς πάντοτε μὲ ὑπεστηρίξατε, καὶ ὅτι, ὁσάκις ἀκόμη αἱ προσπάθειαί μου ἔλαβον καλὴν ἔκβασιν, αὕτη ἦτον ἀποτέλεσμα τῆς ὑμετέρας συνδρομῆς, διὰ τὴν ὁποίαν σᾶς ὁμολογῶ χάριν μεγίστην. Θέλω λοιπὸν σᾶς εὐγνωμονῶ μέχρι τῆς τελευταίας στιγμῆς τῆς ζωῆς μου, καί, διὰ τὸν ἰσχυρότατον τοῦτον λόγον, ἱκετεύω τὸν θεὸν νὰ σᾶς χορηγῇ πάντοτε τὴν κραταιάν του ἀντίληψιν, νὰ διατηρῇ μεταξὺ ὑμῶν τὴν ἑνότητα καὶ τὴν ἀδελφικὴν ἀγάπην, νὰ προστατεύῃ τὸ ὑπάρχον ἐλεύθερον πολίτευμα, τὸ ὁποῖον εἶναι ἔργον τῶν χειρῶν ὑμῶν, νὰ πέμπῃ πνεῦμα συνέσεως καὶ δικαιοσύνης πρὸς ὅλους ἐκείνους, οἵτινες θέλουν ἀναλαμβάνει τὴν ἐκτέλεσίν του, καὶ τελοσπάντων ν' ἀπολαύσῃ ὁ λαὸς τῶν Πολιτειῶν τούτων τελείαν εὐδαιμονίαν, ὥστε τοιουτοτρόπως ἡ ἐλευθερία νὰ καταστα θῇ ποθητὴ εἰς ὅλα τὰ ἔθνη.

Ἴσως ἔπρεπε νὰ καταλύσω τὸν λόγον ἐνταῦθα, ἀλλ' ἡ ὑπὲρ ὑμῶν φροντίς μου δὲν δύναται νὰ παύσῃ εἰμὴ μὲ τὸ τέλος τῆς ζωῆς μου. Ὅθεν δράττομαι τῆς περιστάσεως ταύτης νὰ σᾶς ἐκθέσω παρατηρήσεις τινάς, αἱ ὁποῖαι εἶναι τὰ πορίσματα τῶν σκέψεων καὶ τῆς πείρας μου, καὶ δύνανται, ὡς νομίζω, νὰ χρησιμεύσωσι μεγάλως εἰς τὴν ἐθνικὴν ὑμῶν εὐδαιμονίαν. Τὰς παρατηρήσεις ταύτας θέλω σᾶς κοινοποιήσει μετὰ παρρησίας, διότι μόνον τοιουτοτρόπως θέλετε δυνηθῆ ν' ἀκούσετε ἀφιλοκερδεῖς συμβουλὰς ἀπὸ φίλον ὅστις, ἕτοιμος ὤν νὰ χωρισθῇ ἀπὸ ὑμᾶς, δὲν ἔχει κἀνὲν συμφέρον νὰ σᾶς ἀπατήσῃ, καὶ ὁ ὁποῖος δὲν δύναται νὰ λησμονήσῃ ποτὲ πόσον συγκαταβατικοὶ ἐφάνητε καὶ εἰς ἄλλην τινὰ περίστασιν, παρομοίαν σχεδὸν τῆς παρούσης, ὅτε καθαρῶς σᾶς ὡμίλησε περὶ τῶν αἰσθημάτων του.

Ὁ πρὸς τὴν ἐλευθερίαν ἔρως τόσον πολὺ κυριεύει τὰς καρδίας ὑμῶν, ὥστε νομίζω περιττὴν πᾶσαν περ τοῦ πράγματος τούτου παραίνεσιν.

Ἡ ἑνότης τῆς Κυβερνήσεως, ἥτις σᾶς παριστάνει ἓν καὶ μόνον ἔθνος, σᾶς εἶναι ἐπίσης προσφιλὴς, καὶ δικαίως, διότι αὕτη ἀποτελεῖ τὸν θεμέλιον λίθον τῆς εὐδαιμονίας ὑμῶν, καὶ τὴν ἐγγύησιν τῆς ἡσυχίας ἐσωτερικῶς καὶ ἐξωτερικῶς. Αὕτη σᾶς ἐγγυᾶται προσέτι τὴν ἀσφάλειαν, τὴν εὐδαιμονίαν καὶ τὴν τόσον πολύτιμον παρ' ὑμῶν λογιζομένην ἐλευθερίαν. Ἀλλ' ἐπειδὴ εὐκόλως δύναταί τις νὰ προίδῃ ὅτι πολλαὶ θέλουν εἶσθαι αἱ ῥαδιουργίαι πρὸς ἐλάττωσιν τῆς ὁποίας ἔχετε εἰς τὴν ἀλήθειαν ταύτην πεποιθήσεως, καὶ ὅτι κατ' αὐτῆς θέλουν ἀπευθύνεσθαι πάντοτε (ἂν καὶ ἐνίοτε κρυφίως καὶ δολίως) ὅλαι αἱ προσπάθειαι τῶν ἐσωτερικῶν καὶ ἐξωτερικῶν ὑμῶν ἐχθρῶν, εἶναι ἀπολύτως ἀναγκαῖον νὰ γνωρίζετε καλῶς ὅτι ἡ προσωπικὴ ὑμῶν εὐημερία ἐξαρτᾶται κυρίως ἀπὸ τὴν ἑνότητα ἥτις σᾶς συνιστᾷ ἔθνος. Ὀφείλετε διὰ ταῦτα νὰ ἦσθε διαρκῶς καὶ ἀναλλοιώτως ἀφωσιωμένοι εἰς αὐτήν, νὰ συνετθίσετε νὰ τὴν θεωρῆτε ὡς τὸ παλλάδιον τῆς εὐδαιμονίας καὶ ἀσφαλείας ὑμῶν, νὰ τὴν ἐπιτηρῆτε περιπαθῶς, νὰ ἐπιβάλετε σιωπὴν εἰς ἐκεῖνον, ὅστις ἤθελε τολμήσει ποτὲ νὰ σᾶς συμβουλεύσῃ ν' ἀπαρνηθῆτε αὐτήν, νὰ δείξετε τὴν μεγαλητέραν ἀγανάκτησιν, ἅμα ἠθέλατε ἴδει τὴν ἐλαχίστην προσπάθειαν τείνουσαν ν' ἀποσπάσῃ μέρος τι ἀπὸ τὸ ὅλον τῆς Ὁμοσπονδίας, ἢ νὰ ἐξασθενίσῃ τινὰ τῶν ἱερῶν δεσμῶν οἵτινες τὴν κρατοῦν συνηνωμένην. Διὰ πολλοὺς λόγους πρέπει νὰ τηρήσετε τὴν διαγωγὴν ταύτην. Ἡ πατρὶς, τῆς ὁποίας εἴσθε πολῖται, εἴτε διότι ἐγεννήθητε εἰς τοὺς κόλπους της, εἴτε διότι ἐξελέξατε αὐτὴν, ἔχει δίκαιον ν' ἀπαιτῇ ἀπὸ ὑμᾶς νὰ τὴν ἀγαπᾶτε ἐγκαρδίως. Τὸ ὄνομα Ἀ μ ε ρ ι κ α ν ὸ ς, τὸ ὁποῖον χαρακτηρίζει τὴν ἐθνικότητα ὑμῶν, πρέπει νὰ διεγείρῃ εἰς τὴν ὑμετέραν ψυχὴν τὴν ὑπερηφανείαν τοῦ πατριωτισμοῦ περισσότερον παρὰ πᾶν ἄλλο εἰδικώτερον ὄνομα. Ἐξαιρουμένων μικροτάτων διαφορῶν, ὑμεῖς ἔχετε καὶ τὴν αὐτὴν θρησκείαν, καὶ τὰ αὐτὰ ἤθη, καὶ τὰ αὐτὰ ἔθιμα, καὶ τὰς αὐτὰς πολιτικὰς ἀρχάς. Ἐπολεμήσατε καὶ ἐνικήσατε, ὅ λ ο ι ὁ μ ο ῦ, κατὰ τὸν ἀγῶνα. Ἡ ἀνεξαρτησία καὶ ἡ ἐλευθερία, τὰς ὁποίας ἤδη ἔχετε, εἶναι οἱ καρποὶ τῆς ἑνώσεως *τῶν κοινῶν συμβουλῶν καὶ ἔργων, τῶν κοινῶν κινδύνων, τῶν κοινῶν δεινοπαθειῶν καὶ τῆς κοινῆς ἐπιτυχίας (α).*

(α) Οἱ διαιρέσαντες τοὺς Ἕλληνας εἰς α ὐ τ ό χ θ ο ν α ς καὶ ἑ τ ε ρ ό χ θ ο ν α ς, εἴτε οὗτοι ἐγεννήθησαν ἐντὸς τῆς ἐλευθέρας Ἑλλάδος, εἴτε ἐκτὸς, εἴτε εἶναι οἱ ἐν τῷ μέσῳ τῆς ἐν Ἀθήναις ἐθνοσυνελεύσεως ῥίψαντες τὴν πέτραν τοῦ τοιούτου ἐθνικοῦ σκανδάλου, εἴτε εἶναι ἐξ ἐκείνων οἵτινες, ὄχι μόνον εὐχαριστοῦντο καὶ κρυφίως ἔχαιραν εἰς τὴν διαίρεσιν, ἀλλὰ καὶ τὴν ὑπεστήριξαν διὰ τῶν πανουργιῶν των, διότι ἤλπιζαν νὰ λάβωσιν ἐξ αὐτῆς ὠφελείας πολιτικὰς, καὶ νὰ καταβάλωσι τοὺς ἀντιπάλους των, θέλουν ἄρά γε ἐρυθριάσει, καὶ θέλουν αἰσθανθῆ τύψιν τινὰ συνειδότος, ἀναγινώσκοντες τὰ ἀνωτέρω πατριωτικὰ τοῦ Βασιγκτῶνος λόγια; Ἀμφιβάλλομεν . . . Καὶ ἂν τὰ σοφὰ ταῦτα παραγγέλματα ἐθεωρήθησαν ὑπὸ τοῦ μεγάλου τούτου ἀνδρὸς ἀπαραιτήτως ἀναγκαῖα εἰς τοὺς συμπολίτας του Ἀμερικανοὺς, ὄντας τότε ἀνεξαρτήτους πλέον, καὶ πρὸ ἐτῶν αὐτονόμως διοικουμένους, πόσον περισσότερον

Ἀλλ' ὅσον ἰσχυραὶ καὶ ἂν ὑποτεθῶσιν αἱ σκέψεις αὗται, ἰσχυρότεραι αὐτῶν βεβαίως εἶναι ὡς ἐκ τοῦ σύνεγγυς ἀποβλέπουσαι τὰ ἰδιαίτερα ὑμῶν συμφέροντα. Ὅθεν ἑκάστη πολιτεία πρέπει νὰ κατανοήσῃ τοὺς μᾶλλον ἰσχυροὺς λόγους διὰ τοὺς ὁποίους χρεωστεῖ ν' ἀποφύγῃ τὴν ἀπομόνωσιν.

Τὰ ἀ ρ κ τ ῷ α τῆς Ὁμοσπονδίας μέρη, ἔχοντα συγκοινωνίαν ἐλευθέραν καὶ προστατευομένην ὑπὸ νόμων ὁμοίων μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς κυβερνήσεως, εὑρίσκουν εἰς τὰ μ ε σ η μ β ρ ι ν ὰ, ἕνεκα τῶν προϊόντων αὐτῶν, πηγὰς ἀφθόνους πρὸς ἐξάπλωσιν τῶν ἐμπορικῶν καὶ θαλασσίων ἐπιχειρήσεών των, καὶ ἀξιόλογον ὕλην, χρήσιμον εἰς τὰ ἐργοστάσιά των. Τὰ μ ε σ η μ β ρ ι ν ὰ ἀφ' ἑτέρου, διὰ τῆς ἰδίας συγκοινωνίας μὲ τὰ ἀ ρ κ τ ῷ α, βλέπουν εὐτυχοῦσαν τὴν γεωργίαν των, καὶ τὰ ἐμπόριόν των ἀναπτυσσόμενον. Ἑλκύοντα δὲ εἰς τοὺς λιμένας των τινὰς ἐκ τῶν ναυτιλλομένων κατὰ τὰ ἀ ρ κ τ ῷ α αὐξάνουν τὴν ναυτιλίαν των, καὶ προπαρασκευάζουν οὕτω τὸ ἐθνικὸν ναυτικόν. Τὰ ἀ ν α τ ο λ ι κ ὰ ἐπίσης, συγκοινωνοῦντα μὲ τὰ δ υ τ ι κ ὰ, εὑρίσκουν εὐκολίας εἰς ταῦτα, διὰ τῆς τελειοποιήσεως μάλιστα τῶν μέσων τοῦ ἐσωτερικοῦ διάπλου, καὶ θέλουν εὑρεῖ εἰς τὸ μέλλον περισσοτέρας, πρὸς κατανάλωσιν τῶν ἐμπορευμάτων, τὰ ὁποῖα κατασκευάζονται ἢ εἰσάγονται ἐντὸς αὐτῶν. Τὰ δ υ τ ι κ ὰ λαμβάνουν, χάριν ἐμπορίας, ὄχι ὀλίγα τρόφιμα ἀπὸ τὰ ἀ ν α τ ο λ ι κ ὰ, καὶ τὴν βεβαίαν τῶν προϊόντων τούτων ἀνάλωσιν πρέπει νὰ ἐλπίζωσι κυρίως εἰς τὴν μέλλουσαν αὔξησιν τοῦ ναυτικοῦ τῶν μερῶν αὐτῶν τῆς Ὁμοσπονδίας, κειμένων πρὸς τὴν Ἀτλαντικὴν θάλασσαν. Τὴν ὠφέλειαν ταύτην ἠδύναντο ἴσως νὰ λάβωσι καὶ κατ' ἄλλον τινὰ τρόπον, ἤτοι ἀποσπώμενα ἀπὸ τὴν Ὁμοσπονδίαν, ἢ προστιθέμενα εἰς ξένην τινὰ ἐπικράτειαν, ἀλλὰ διαγωγὴ τοιαύτη ἤθελε κατακριθῆ δικαίως ὡς προδοτική, ἐνῷ ἀφ' ἑτέρου τὰ ἀποτελέσματά της δὲν ἠδύναντο νὰ ἦναι ποτὲ διαρκῆ, ἀλλὰ πρόσκαιρα.

Ἂν λοιπὸν ἕκαστον τῆς Ὁμοσπονδίας μέρος ἔχῃ τοιοῦτο ἄμεσον συμφέρον εἰς τὴν διατήρησιν τῆς ἑνότητος τῆς ἐπικρατείας, ἑπόμενον εἶναι ὅτι αὕτη θέλει βεβαίως εὑρεῖ, εἰς τὴν συγκέντρωσιν τῶν μέσων καὶ τῶν προσπαθειῶν, ἀφθόνους πηγὰς εὐδαιμονίας καὶ ἰσχύος, θέλει κατασταθῆ μᾶλλον ἐπίφοβος εἰς τοὺς ἐξωτερικοὺς ἐχθροὺς, θέλει ἔχει εἰρήνην διαρκεστέραν μὲ τὰ ξένα ἔθνη, καί, πρᾶγμα ἀληθῶς ἀνεκτίμητον, αἱ διάφοραι πολιτεῖαι τῆς Ὁμοσπονδίας θέλουν διάγει πρὸς ἀλλήλας ἀδελφικῶς, καὶ οὕτω θέλουν προληφθῆ οἱ εἰς ἄλλα πλησιόχωρα μέρη, μὴν ἔχοντα τὸν τῆς Ὁμοσπονδίας δεσμὸν, συνεχῶς ἐκρηγνύμενοι ἐμφύλιοι πόλεμοι, τοὺς ὁποίους μόναι μὲν αἱ μεταξύ των ἀντιζηλίαι δύνανται νὰ προξενήσωσιν, ἀντίθετοι δὲ συμμαχίαι καὶ ῥαδιουργίαι, διὰ συνεννοήσεως μὲ τοὺς ξένους, ἠμποροῦν νὰ διεγείρωσι. Τοιουτοτρόπως προσέτι θέλετε ἀπαλλαχθῆ τῆς διατηρήσεως τοῦ πολυαρίθμου ὑμῶν στρατοῦ, ὅστις εἰς πᾶσαν μὲν κυβέρνησιν εἶναι κακὸς οἰωνὸς κατὰ τῆς ἐλευθερίας, εἰς δημοκρατικὴν δὲ κάκιστος καὶ ὀλεθριώτατος.

Ὑπὸ τὴν ἔποψιν ταύτην, ὀφείλετε νὰ θεωρῆτε τὴν ἑνότητα τῆς ἐπικρατείας ὡς τὸν ἀκρογωνιαῖον λίθον τῆς ἐλευθερίας, διότι ἡ ὕπαρξις αὐτῆς ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν πρὸς τὴν ἑνότητα ἀφοσίωσιν ὑμῶν. Αἱ σκέψεις αὗται πρέπει ν' ἀποτελέσωσι τὸ σύμβολον τῆς πολιτικῆς πίστεως παντὸς τιμίου καὶ συνετοῦ πολίτου. Ἐξ αὐτῶν ἀποδεικνύεται ὅτι αἱ εὐχαὶ παντὸς Ἀμερικανοῦ πατριώτου πρέπει κυρίως νὰ περιστρέφωνται εἰς τὴν ἑνότητα τῆς ἐπικρατείας. Ἀμφιβάλλουν τινὲς πῶς εἶναι δυνατὸν μία μόνη κυβέρνησις νὰ ἐπιβλέπῃ εἰς τόσον ἀπέραντον ἔκτασιν. Ἀλλὰ τὸ πρόβλημα τοῦτο μόνη ἡ πεῖρα θέλει τὸ λύσει, καὶ ἤθελεν ἁμαρτήσει ὅστις εἰς τὴν λύσιν του ἤθελεν ὁδηγηθῆ ἀπὸ μόνην τὴν θεωρίαν. Ἐντοσούτῳ ἔχομεν ἀφορμὰς νὰ ἐλπίζωμεν ὅτι σοφὴ διαγωγὴ ἐκ μέρους τῆς κεντρικῆς κυβερνήσεως, ὑποστηριζομένης ἀπὸ τὴν ἐνέργειαν τῶν τοπικῶν διοικήσεων θέλει ἔχει ἀποτελέσματα ὠφελιμώτατα.

Ἐπιθυμητότατον εἶναι νὰ μὴ διακρίνωνται τὰ τέσσαρα τῆς Ὁμοσπονδίας μέρη διὰ τῶν γεωγραφικῶν ὀνομάτων τοῦ Ἀ ρ κ τ ῴ ο υ, τοῦ Μ ε σ η μ β ρ ι ν ο ῦ, τοῦ Ἀ τ λ α ν τ ι κ ο ῦ, καὶ τοῦ Δ υ τ ι κ ο ῦ. Τὰ ὀνόματα ταῦτα μεταχειρίζονται οἱ κακόβουλοι θέλοντες νὰ καθιερώσωσι τὴν ὀλεθρίαν ἀρχὴν, ὅτι τὰ εἰρημένα τῆς ἐπικρατείας τμήματα ἔχουν πρὸς ἄλληλα συμφέροντα ἀντίθετα καὶ σκοποὺς ἀντιθέτους. Οἱ ῥαδιοῦργοι συκοφαντοῦν τὰς διαθέσεις τῶν λοιπῶν τμημάτων, θέλοντες οὕτω ν' ἀποκτήσωσιν ὑπεροχήν. Πανουργία τοιαύτη δύναται νὰ προξενήσῃ δυσπιστίαν τὴν ὁποίαν δυσκόλως θέλετε δυνηθῆ ν' ἀποφύγετε, διότι οἱ μὲν θέλετε ὑποβλέπει τοὺς δὲ ὡς ξένους, ἐνῷ ὅλοι πρέπει νὰ ἦσθε συνηνωμένοι διὰ τοῦ δεσμοῦ τῆς ἀδελφικῆς ἀγάπης (β).

χρήσιμα καὶ ὠφέλιμα ἔπρεπε νὰ λογισθῶσιν εἰς τὴν ἡμετέραν ἐθνικὴν κατάστασιν! Ἠγνόουν ἄρά γε οἱ αἴτιοι τοῦ τοιούτου σκανδάλου, ὅτι ἐκτὸς ἡμῶν μένουν δοῦλα εἰσέτι τὰ ἓξ ἕβδομα τῆς ἐθνικῆς ὁλομελείας. . ; Ἐλησμόνησαν ὅτι καὶ αὐτὴ ἡ κ ο λ ο β ὸ ς ἀνεξαρτησία, τὴν ὁποίαν ἀπεκτήσαμεν ἡμεῖς, οἱ ἐπὶ ἐλευθερίᾳ καυχώμενοι, καὶ ἐλεύθεροι ἀποκαλούμενοι, εἶναι ὁ καρπὸς *τῶν κοινῶν συμβουλῶν καὶ ἔργων, τῶν κοινῶν κινδύνων, τῶν κοινῶν δεινοπαθειῶν, καὶ τῆς κοινῆς ἐπιτυχίας ὅλων ἀνεξαιρέτως τῶν Ἑλλήνων;* Καὶ διατὶ νὰ μὴν εἴπωμεν καὶ τῆς κοινῆς συγχρόνως ἀ π ο τ υ χ ί α ς, ἀφοῦ, ὡς εἶναι γνωστὸν, ἀνάγκη πολιτικὴ ἀπῄτησεν ὥστε, διὰ νὰ ἐλευθερωθῇ τὸ ὑπάρχον σήμερον ἐλεύθερον μέρος τῆς Ἑλλάδος, νὰ ὑποκύψῃ ἐκ νέου εἰς τὴν δουλείαν τὸ λοιπὸν, τὸ ὁποῖον συνεπανέστη καὶ συνέπαθεν, ἐρημώθη, ἐσφάγη καὶ κατεστράφη, ὡς καὶ τὸ ἐλευθερωθὲν; Ὅλα τὰ ἐγνώριζαν καὶ ὅλα τὰ ἐνθυμοῦντο, ἀλλ' ἡ ἀλληλοφαγία ἐθεωρήθη παρ' αὐτῶν ἀναγκαία διὰ νὰ χορτασθῶσιν οὕτως αἱ ἀδηφάγοι κοιλίαι των ἀπὸ τὰ θύματα τῶν ἀδελφῶν αὐτῶν . . . Πρὸς τιμὴν ὅμως ἐθνικὴν, καὶ ἰδίως πρὸς τιμὴν τῶν κατοίκων τῆς ἐλευθέρας Ἑλλάδος, οἱ θελήσαντες νὰ ταράξωσι τὴν ἐθνικὴν ὁμόνοιαν ἦσαν ὀλίγιστοι, εὐάριθμοι, δακτυλοδεικτούμενοι . . . Ὁ λαὸς εἶναι ἀθῶος τῆς ἀσυγχωρήτου ταύτης ἁμαρτίας, καὶ ἄνδρες τινὲς, γενναῖοι, φωτισμένοι, συνετοί, ἄνδρες τελοσπάντων φιλοπάτριδες, εἶναι δίκαιον νὰ τιμῶνται ἐξαιρέτως, ὡς ἀποστραφέντες καὶ ὀβελυχθέντες τὸ κακόβουλον καὶ σατανικὸν πνεῦμα τῆς ἐθνικῆς ἐκείνης διαιρέσεως καὶ ἀλληλοφαγίας. (Σ. τοῦ Μ.)

(α) Οἱ πολιτικοὶ ῥαδιοῦργοι τῆς ἡμετέρας πατρίδος οἵτινες κατὰ δυστυχίαν, δὲν εἶναι ὀλίγοι, βλέπουν βεβαίως ζωηροτάτην τὴν εἰκόνα των εἰς τὸν ἀνωτέρω παράγραφον. Ποῖον ἄλλο σεμνότερον καὶ προσφιλέ-

Οἱ κάτοικοι τῶν δυτικῶν μερῶν ἔλαβον ἐσχάτως ὠφελιμώτατον περὶ τούτου μάθημα. Ἡ γενικὴ εὐχαρίστησις, τὴν ὁποίαν ἐπροξένησεν ἡ μετὰ τῆς Ἱσπανίας συνομολογηθεῖσα συνθήκη, ἐδίδαξεν αὐτοὺς πόσον ἄτοπος ἦτον ἡ ὑποψία τῶν ὅτι ἡ κεντρικὴ κυβέρνησις καὶ αἱ ἐπὶ τῆς Ἀτλαντικῆς θαλάσσης πολιτεῖαι δὲν ἤθελον διεξαγάγει ἐπιτυχῶς τὴν περὶ τοῦ ἐλευθέρου πλοῦ τοῦ Μισσισιπῆ ὑπόθεσιν. Ἡ συνθήκη αὕτη καὶ ἡ μετὰ τῆς Ἀγγλίας συνομολογηθεῖσα ἐξασφαλίζουν ὑπὲρ αὐτῶν πᾶν ὅ,τι δύναται νὰ συντελέσῃ εἰς τὴν εὐδαιμονίαν των. Δὲν εἶναι λοιπὸν δίκαιον νὰ ἔχωσιν ὅλας τὰς περὶ διατηρήσεως τῶν συμφερόντων τούτων ἐλπίδας των εἰς τὴν Ὁμοσπονδίαν, διὰ τῆς ὁποίας ἠδυνήθησαν νὰ τ' ἀποκτήσωσι; Καὶ δὲν εἶναι διὰ τοῦτο χρέος των ν' ἀποκρούωσι μετ' ἀγανακτήσεως πάντα ὅστις ἤθελε τοὺς δώσει τὴν ἐπίβουλον συμβουλὴν ν' ἀποχωρισθῶσιν ἀπὸ τοὺς ἀδελφούς των, καὶ νὰ ἑνωθῶσι μὲ τοὺς ξένους;

Ἡ ὠφέλεια καὶ ἡ μονιμότης τῆς Ὁμοσπονδίας ἐξαρτῶνται ἀναγκαίως ἀπὸ τὴν ὕπαρξιν κεντρικῆς κυβερνήσεως, τὴν ὁποίαν ὁποιαδήποτε συμμαχία, ὅσον ἀδιάσπαστοι καὶ ἂν ὑποτεθῶσι, δὲν δύνανται ν' ἀναπληρώσωσι. Πεπεισμένοι εἰς τὴν ἀλήθειαν ταύτην, ἐπροχωρήσατε εἰς τὸ ἔργον, καὶ μετὰ τὴν πρώτην ἀπόπειραν, παρεδέχθητε κυβέρνησιν καταλληλοτέραν τῆς πρὸ αὐτῆς εἰς τὸ νὰ ὑποστηρίξῃ τὸν ἀδιάῤῥηκτον τῆς ἑνότητος σύνδεσμον, καὶ νὰ ἐπαγρυπνῇ εἰς τὰ συμφέροντα ὅλων. Τὸ κυβερνητικὸν σύστημα, τὸ ὁποῖον ἐξελέξατε ἐλευθέρως καὶ ἐσκεμμένως, στηρίζεται εἰς τὴν ἐλευθερίαν. Τὸ σύστημα τοῦτο διανέμει σοφῶς καὶ ἀναλόγως τὴν ἐξουσίαν, εἶναι ἰσχυρὸν, περιέχει ἐν ἑαυτῷ ἀρχὴν τινα προόδου καὶ τελειοποιήσεως, καὶ, δι' ὅλους τούτους τοὺς λόγους, δίκαιον καὶ φρόνιμον εἶναι νὰ ἔχετε ἐμπιστοσύνην εἰς αὐτὸ, καὶ νὰ τὸ ἐνισχύετε. Αὐτὴ ἡ ἰδία ἐλευθερία σᾶς παραγγέλλει νὰ σεβεσθε τὰς ἀρχὰς τῆς τοιαύτης κυβερνήσεως, νὰ ἐκτελῆτε τοὺς νόμους της, νὰ ὑποτάσσεσθε εἰς τὰ μέτρα της. Τὸ ἡμέτερον πολιτικὸν δόγμα στηρίζεται κυρίως εἰς τὸ ἀνεγνωρισμένον δικαίωμα, τὸ ὁποῖον ἔχει ὅλος ὁ λαὸς νὰ προσδιορίζῃ καὶ μεταβάλλῃ τὸν τρόπον τῆς κυβερνήσεως. Ἀλλὰ, προτοῦ καταργηθῇ ἢ μεταβληθῇ οὗτος δι' ἐπισήμου δηλώσεως τῆς ἐθνικῆς θελήσεως, πᾶς πολίτης ὀφείλει ὑποταγὴν εἰς τὴν ὑπάρχουσαν τῶν πραγμάτων τάξιν. Ὅταν ὁ λαὸς καὶ δικαίωμα καὶ ἐξουσίαν ἔχῃ νὰ καθιδρύῃ τὴν κυβέρνησίν του, ἕπεται ὅτι εἶναι καθῆκον παντὸς πολίτου νὰ ὑποταχθῇ εἰς τὸ κατασταθὲν πολίτευμα.

(Ἀκολουθεῖ.)

στερον εἰς ἡμᾶς ὄνομα δύναται νὰ ὑπάρξῃ, καὶ ποῖον ἄλλο δύναται νὰ χαρακτηρίσῃ καταλληλότερον καὶ ἐμφαντικώτερον τὴν ἔνδοξον ἡμῶν ἐθνικότητα, παρὰ τὸ ὄνομα τοῦ Ἕλληνος! Καὶ μολοντοῦτο οἱ ῥαδιοῦργοι, θέλοντες νὰ ὑπερέχωσι, προσπαθοῦν νὰ ἐμπνεύσωσιν πανταχοῦ τὸ τῆς διαιρέσεως αἴσθημα, καὶ προτιμῶσι νὰ ὀνομάζωνται οἱ μὲν Πελοποννήσιοι, οἱ δὲ Στερεολλαδῖται, οἱ δὲ Αἰγαιοπελαγῖται ἢ Νησιῶται, διότι ὑπὸ τὰ ὀνόματα ταῦτα παρουσιάζονται πάντοτε αὐτοχειροτόνητοι ἀντιπρόσωποι καὶ προστάται τῶν ἰδιαιτέρων δικαιωμάτων καὶ συμφερόντων ἑνὸς ἑκάστου τῶν τριῶν τῆς ἐπικρατείας τμημάτων, διϊσχυριζόμενοι ὅτι τὰ δικαιώματα καὶ συμφέροντα τοῦ ἑνὸς τμήματος διαφέρουν ἀπὸ τὰ τῶν ἄλλων. Πρόκειται νὰ σχηματισθῇ ὑπουργεῖον; ἀμέσως προτείνουν καὶ διαδίδουν ὅτι ἡ Πελοπόννησος πρέπει νὰ ἔχῃ τὴν ἀναλογίαν της, ἡ Στερεὰ τὴν ἀναλογίαν της, αἱ νῆσοι τὴν ἀναλογίαν των. Πρόκειται νὰ διορισθῇ πρῶτος ὑπουργός; παρατηροῦν πόθεν ἦτον ὁ προκάτοχός του, καὶ ἀπαιτοῦν ὥστε ὁ διάδοχος νὰ μὴν ἦναι τέκνον τοῦ ἰδίου τμήματος. Πρόκειται νὰ ἐκλεχθῶσιν ὁ Πρόεδρος καὶ οἱ ἀντιπρόεδροι καὶ οἱ γραμματεῖς τῆς Βουλῆς; πάλιν ἕκαστον τῶν τμημάτων πρέπει ἀναγκαίως νὰ ἔχῃ τὴν ἀναλογίαν του. Πρόκειται νὰ διορισθῶσι γερουσιασταί, ἀνώτεροι ὑπάλληλοι, νομάρχαι, ἔπαρχοι, ταμίαι, ἔφοροι, τελῶναι; τὴν αὐτὴν τμηματικὴν ἀναλογίαν ἀπαιτοῦν ἀριθμοῦντες εἰς τοὺς δακτύλους των, ἢ εἰς τὰ κομβολόγιά των, τοὺς Πελοποννησίους, τοὺς Στερεολλαδίτας, τοὺς Νησιώτας. Καὶ τὴν λεπτολόγον καὶ ὀλεθρίαν ταύτην ἀναλογίαν ἀπαραίτητον θεωροῦν οἱ τοιοῦτοι καὶ εἰς αὐτὴν ἀκόμη τὴν ἐκλογὴν τῶν τῆς κατωτάτης τάξεως ὑπαλλήλων καὶ ὑπηρετῶν. Καὶ τὸ ἀθλιώτερον πάντων, διὰ νὰ κολακεύωσι τὰ πάθη καὶ τὰς ἰδιοτελεῖς ὀρέξεις τῶν συνεπαρχιωτῶν αὐτῶν, περὶ τῶν ἀληθινῶν συμφερόντων τῶν ὁποίων δὲν φροντίζουν ἴσως περισσότερον ξένου τινος (ὡς ἔλεγεν ὁ Βασιγκτὼν περὶ τῶν Ἀμερικανῶν ἐκείνων, οἵτινες ἐκηρύττοντο ἐπιστήθιοι φίλοι τῆς Γαλλίας), διϊσχυρίζονται ὅτι ἡ τοιαύτη ἀναλογία πρέπει νὰ φυλάττεται καὶ μεταξὺ τῶν ἐπαρχιῶν, καὶ κατὰ τὴν ἔκτασιν καὶ τὸν πληθυσμὸν ἑκάστου τμήματος καὶ ἑκάστης ἐπαρχίας. Καὶ αὐτὴ ἡ ἱκανότης καὶ αὐτὴ ἡ ἀρετὴ (πράγματα ἄλλως τε οὐδενὸς λόγου ἄξια σήμερον εἰς τὴν Ἑλλάδα), πρέπει κατὰ τοὺς ῥαδιοῦργους, νὰ ὑποχωρῶσιν εἰς τὴν τμηματικὴν ἀναλογίαν. Ἀνὴρ ἱκανὸς, ἔστω καὶ Πελοποννήσιος, ἢ Στερεολλαδίτης, ἢ Νησιώτης, ἂν δὲν χωρῇ εἰς τὴν τμηματικὴν ἀναλογίαν δεν λαμβάνεται δι' ὅλου ὑπ' ὄψιν. Αἱ τοιαῦται πανουργίαι τῶν ἀρχολιπάρων ἐπεκράτησαν ἄλλοτε ἐπὶ πολὺ, καὶ ἐπικρατοῦν ἐν μέρει καὶ σήμερον ἀκόμη, διότι εὗρον ὑποδοχὴν καὶ ὑποστήριξιν ἀντὶ νὰ εὕρωσιν ἀποστροφὴν καὶ μῖσος. (Σ. τοῦ Μ.)

ΜΕΛΕΤΑΙ ΙΣΤΟΡΙΚΑΙ

ΕΠΙ ΤΗΣ

ΒΥΖΑΝΤΙΝΗΣ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΑΣ.

—o—

Ὁ παρακολουθῶν τὴν πορείαν μεγάλου τινὸς ποταμοῦ, ἐκπλήττεται τὸ πρῶτον, παρατηρῶν αὐτὸν ἀναβλύζοντα θορυβωδῶς, καὶ νῦν μὲν διαχεόμενον ἐπὶ λείων πεδίων καὶ καταστράπτοντα, νῦν δὲ κυλινδούμενον κατὰ πετρῶν καὶ ῥιπτόμενον κατὰ φαράγγων, καὶ θαυμάζει τὴν καταπληκτικὴν αὐτοῦ ὁρμὴν, ὑφ' ἧς τὰ πάντα κατακλυζόμενα παρασύρονται, καὶ τὴν μεγαλοπρέπειαν τῶν σκηνῶν, ἃς ἡ φορὰ αὐτοῦ ἀναπτύσσει· μετὰ δὲ ταῦτα, ἀφοῦ χαίνοντα βάραθρα καὶ σπήλαια καταχθόνια, ἀποῤῥοφῶντα κατ' ὀλίγον τὰ ὕδατα, σμικρύνουσι βαθμηδὸν τὸ μέγεθος τῶν σκηνῶν ἐκείνων, βλέπει μετ' ὄμματος ἀπειρηκότος καὶ μετὰ βημάτων νωθρῶν

ἀκολουθεῖ τὴν μέχρις ὠκεανοῦ πορείαν τοῦ ὑποληφθέντος φρούδου ῥεύματος ἀπὸ τοῦ μεγάλου ἐκείνου χειμάῤῥου. Οὕτως ἡ φαντασία καὶ ὁ κάλαμος τοῦ ἱστορικοῦ, ἀκολουθήσας πρότερον μετὰ θαυμασμοῦ καὶ ἐνθουσιασμοῦ τὰ μεγάλα τοῦ Ῥωμαίου ἐκείνου κολοσσοῦ ἐν τῷ θεάτρῳ τοῦ κόσμου κατορθώματα καὶ τὴν ῥώμην ὑφ' ἣν κατεθραύσθησαν κράτη, καὶ βασιλεῖς καὶ πόλεις ἐξοντώθησαν, ἀναγκάζεται, ἀκολουθῶν τὴν συνέχειαν τῆς ἱστορίας αὐτοῦ νὰ ἐνδιατρίβῃ ἀδιαφόρως καὶ πολλάκις μετ' ἀηδίας τινὸς εἰς τὴν ἱστορίαν τοῦ Βυζαντινοῦ κράτους. Ἡ ὑπὸ τὴν ἐπιῤῥοὴν τῶν μεγάλων ἐκείνων ἀναμνήσεων καὶ κατορθωμάτων εὑρισκομένη ἔτι διάνοια αὐτοῦ οὐδόλως πλέον ἀνακαλύπτει ἐν αὐτῇ ἔργα ἀντάξια, οὐδ' ὁπωσοῦν τῶν προτέρων παραπλήσια.

Ἀλλ' ἐὰν ἡ ἱστορία τοῦ Βυζαντινοῦ κράτους ἦττον ἀπασχολεῖ τὸν ἀλλογενῆ ἱστορικὸν ἢ ἀναγνώστην, παρ' ἡμῖν ὅμως πρέπει νὰ γίνηται ἀντικείμενον σπουδῆς καὶ μελέτης ἐμβριθοῦς. Διότι ἡ ἱστορία ἡμῶν εἶναι οἱονεὶ συνέχεια τῆς ἱστορίας ἐκείνης, αἱ τύχαι καὶ αἱ περιπέτειαι ἀποτελέσματα τῆς τύχης καὶ τῶν περιπετειῶν τοῦ ἔθνους ἐκείνου, τὰ δὲ ἤθη, τὰ ἔθιμα, αἱ προλήψεις καὶ τὰ περὶ τὸν βίον ἡμῶν ἅπαντα εἰσὶν ἀπόῤῥοια τοῦ ἀρχαίου ἐκείνου βίου τοῦ ἐπὶ τῆς διαφθορᾶς καὶ διχονοίας καταστραφέντος. Τὴν ἱστορίαν αὐτὴν ἀνάγκη νὰ μελετῶμεν ὡς ἱστορίαν πατέρων, ὧν τερπόμεθα νὰ μανθάνωμεν καὶ τὰ ἐλάχιστα τοῦ βίου συμβάντα καὶ χαρακτηριστικὰ, καὶ ν' ἀναδιφῶμεν μετὰ περιεργείας καὶ σεβασμοῦ τὰ λείψανα τῆς ἀρχαίας αὐτῶν οἰκήσεως.

Καὶ εἶναι μὲν ἀληθὲς ὅτι ἡ ἱστορία αὕτη παρίστησιν ἡμῖν οὐδὲν ἄλλο ἢ τὴν ἀταξίαν καὶ τὸν δόλον δεσπόζοντα, τὴν δὲ διαφθορὰν καὶ τὴν ἀμάθειαν ἐπισκοτίζουσαν πᾶν πνεῦμα, τὰ δὲ σκῆπτρα τῆς βασιλείας, τὰ ἀπὸ χειρῶν αἰσχρῶν εἰς αἰσχροτέρας ἔτι, παιδιᾶς δίκην, μεταβαίνοντα, μιαινόμενα ἀείποτε ὑπὸ τοῦ αἵματος ἀθώων ὑπηκόων καὶ ἐναρέτων συγγενῶν. Οὐχ' ἧττον ὅμως τὴν ἀδιάλειπτον ἐκείνην τοσούτων αἰώνων σκοτίαν ἐπιφωτίζουσιν ἔνθεν κακεῖθεν ἡ λαμπρότης ἢ ἡ εὐφυΐα μεγαλοψύχου τινὸς ἡγεμόνος, προσπαθήσαντος, πλὴν ματαίως, νὰ περιποιήσῃ τῷ κράτει τὴν προτέραν αὐτοῦ ἰσχὺν καὶ τὸ ἀπωλολὸς σθένος.

Καὶ τοιοῦτος μὲν ἐγένετο Κωνσταντῖνος ὁ μέγας, τοιοῦτος Θεοδόσιος ὁ μέγας, τοιοῦτος ὁ Ἰουστινιανὸς ὁ μέγας, περὶ οὗ ὡς παρέχοντος ὕλην διατριβῆς καὶ μελέτης πλείονος τῷ τὴν ἱστορίαν σπουδάζοντι, φέρ' εἰπωμεν ὀλίγα τινά.

Τὸν Ἰουστῖνον ἀποθανόντα ἐν ἔτει 527 διεδέξατο ὁ ἀνεψιὸς αὐτοῦ Ἰουστινιανὸς, ὁ ἀνελθὼν διὰ τῶν προτερημάτων αὐτοῦ τὴν κλίμακα τῶν ἀξιῶν, καὶ ὑποχρεώσας, οὕτως εἰπεῖν, τὸν Ἰουστῖνον, νὰ ἐγκαταλείψῃ αὐτὸν διάδοχον. Ὁ Ἰουστινιανὸς δὲν εἶχε μὲν οὔτε μεγάλας στρατηγικὰς ἀρετὰς, οὐδὲ τὴν σύνεσιν τὴν πολιτικὴν, δι' ὧν μόνον ἠδύνατο νὰ καταστήσῃ τὸ κράτος αὐτοῦ ἰσχυρὸν καὶ ἀκμαῖον, εἶχεν ὅμως τὴν ὀξυδέρκειαν καὶ ἐπιτηδειότητα τοῦ ἐκλέγειν ἄνδρας ἁρμοδίους, δυναμένους ν' ἀναπληρώσωσι τὰς ἐλλείψεις αὐτοῦ, καὶ δι' ὧν κατώρθωσε τὴν ἀνάῤῥωσιν τοῦ ἀπειρηκότος αὐτοῦ κράτους. Καὶ οὗτος μὲν ἦν ἀπαθεὶς καὶ εὐπροσήγορος, ἀλλ' ἡ σύζυγος αὐτοῦ Θεοδώρα, γυνὴ ἐμπαθεστάτη καὶ πάντολμος, ἣν ἀνύψωσεν ἀπὸ τοῦ βορβόρου τῆς κακοηθείας καὶ φαυλοβιότητος εἰς τὸν αὐτοκρατορικὸν θρόνον, ἠνάγκαζεν αὐτὸν, παραιτοῦντα τὸν φιλήσυχον καὶ ἐν μέρει ἀπαθῆ αὐτοῦ χαρακτῆρα, νὰ τρέπεται ἐπὶ ἔργα παράβολα, κινδυνώδη καὶ πάντῃ ἐναντία τοῦ χαρακτῆρος αὐτοῦ. Τὴν δὲ περὶ τὸν πόλεμον ἀπειρίαν αὐτοῦ ἀνεπλήρωσαν οἱ καταλλήλως ὑπ' αὐτοῦ ἐκλεχθέντες μεγαλεπήβολοι στρατηγοί, οἵτινες, ἑνῷ ἐπάλαιον κατὰ βαρβάρων, ἐν Ἀσίᾳ καὶ Ἀφρικῇ καὶ Ἰταλίᾳ, ἄφινον εἰς αὐτὸν καιρὸν ἵνα ἐνασχολῆται περὶ τοῦ διοργανισμοῦ τοῦ παρακμάσαντος Ῥωμαϊκοῦ πολιτεύματος καὶ περὶ τοὺς νόμους, ἀφ' ὧν μεγίστην αὐτῷ περιεποίησε δόξαν.

Ἀναβὰς τὸν αὐτοκρατορικὸν θρόνον, ὁ Ἰουστινιανὸς εὗρε τὰ μὲν ὅρια τοῦ κράτους ἀπειλούμενα πανταχόθεν ὑπὸ βαρβάρων, μάλιστα δὲ πρὸς ἀνατολὰς ὑπὸ τῶν Περσῶν, αὐτὸ δὲ τὸ κράτος σπαραττόμενον ὑπὸ θρησκευτικῶν διενέξεων καὶ φατριῶν. Ὅθεν παρήγγειλε τὸν ἐν Δάραις στρατηγὸν Βελισάριον νὰ κτίσῃ φρούριον χρησιμεῦσον ὡς φραγμὸν κατὰ τῆς ὁρμῆς τῶν Περσῶν, οἵτινες κατανικῶσι τοὺς περὶ τὸν Βελισάριον καὶ καταλύουσι τὸ κτιζόμενον φρούριον. Ὁ δὲ Ἰουστινιανὸς ἀναγορεύει στρατηγὸν τῶν ἀνατολικῶν στρατευμάτων κατὰ Περσῶν τὸν Βελισάριον, ὅστις κατενίκησε τὸν στρατηγὸν αὐτῶν Περόξην, ἀπολέσαντα 5000 στρατοῦ, καὶ ἐπεκτείναντα τὰ ῥωμαϊκὰ ὅπλα μέχρι Περσαρμενίας. Μετὰ πολλὰς δὲ ἀμοιβαίας περιπετείας καὶ μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Πέρσου βασιλέως Καβάδου ὁ Ἰουστινιανὸς ἐποιήσατο μετὰ τοῦ υἱοῦ καὶ διαδόχου αὐτοῦ Χοσρόου, τοῦ ἐπονομαζομένου Ῥουσιρδὰν, ἤτοι Δικαίου, εἰρήνην ἐπονείδιστον, ἣν ἐξηγόρασε δι' ἑκατονδέκα κεντηναρίων, διὰ τῆς ἐκ τῶν ἁλωθέντων χωρίων, ἐκχωρήσεως τοῦ στρατοῦ αὐτοῦ, καὶ τῆς εἰς Κωνσταντίνην μεταβάσεως τοῦ στρατηγοῦ τῆς Μεσοποταμίας.

Ἀλλ' ἅμα περαιωθέντος τοῦ πολέμου τούτου, αἱ οὐδέποτε κατασιγάσασαι ἀπὸ τῶν φατριῶν ταραχαὶ ἐξεμάνισαν μεθ' ἑρμῆς ἤτις παρ' ὀλίγον ἀπήγαγεν ἀνάρπαστον τὸν θρόνον τοῦ Ἰουστινιανοῦ, ἀναμιχθέντος εἰς τὰς μωρὰς τῶν φατριαστῶν συζητήσεις καὶ ἔριδας. Αἱ ἀφορμαὶ τῶν ταραχῶν τούτων ἤρξαντο ἀπὸ τοῦ ἀμφιθεάτρου, ἔνθα συνήγετο ἅπας ὁ τοῦ Βυζαντίου λαός. Διότι τοσοῦτον ἡ ἀμάθεια καὶ ἡ διαφθορὰ ἐξήμβλυναν καὶ διέστρεψαν πᾶν πνεῦμα καὶ πᾶσαν καρδίαν, ὥστε ἅπασαι αἱ τῶν ἀνθρώπων ἐκείνων τάξεις ᾤοντο ὡς μόνον ψυχαγωγίας μέσον, καὶ εἶχον ὡς μόνον τῆς ψυχῆς αὐτῶν ἐντρύφημα, τὰς ἀπὸ τῶν ἱπποδρομίων θέας καὶ τὴν ὑπεράσπισιν ἑνὸς τῶν δύο κομμάτων, τῶν Πρασίνων ἢ τῶν Γαλαζίων τῶν γεννηθέντων ἐξ αὐτῶν· οἱ δὲ νέοι τρεπόμενοι ἐπὶ τὴν ῥαθυμίαν, τὰς ἀπολαύσεις καὶ τὰς ἐν τοῖς ἱπποδρομίοις χειροκροτήσεις παρημέλουν πᾶσαν σπουδὴν ἢ μελέτην· διὸ καὶ πᾶσα ἐπιστήμη ἐξέλιπε κατ' ὀλίγον, καὶ τὸ σκότος τῆς ἀμαθείας πυκνὸν ἐκάλυψε πᾶσαν φρένα — Αἱ δύω αὗται φατρίαι ἡ τῶν Πρασίνων καὶ ἡ τῶν Γαλαζίων (1), ἐγεννήθησαν μὲν τὸ πρῶτον ὡς κόμματα θεατρικὰ, ἀλλὰ βραδύτερον διαχωρίσασαι τοὺς πολίτας ἅπαντας εἰς δύω στρατόπεδα;

---

(1) Ἡ Βενέτων. Τὰ τάγματα τῶν μονομάχων τούτων ἀφ' ὧν ἐπεκλήθησαν αἱ φατρίαι μετηνέχθησαν ἐκ τῆς παλαιᾶς εἰς τὴν νέαν Ῥώμην. Ὁ βασιλεὺς Μάρκος Αὐρήλιος χαίρων ὅτι οὐδεμίαν ἠγάπησε τῶν φατριῶν τούτων, λέγει (Τῶν εἰς ἑαυτὸν Βιβλ. Α, 5), ὅτι οὔτε Πρασιανὸς οὔτε Βενετιανὸς ἐγένετο.

ἐξῆλθον τοῦ κύκλου τοῦ ἱπποδρομίου, καὶ γενόμεναι κόμματα πολιτικὰ κατετάρασσον δημοσίᾳ τὴν πρωτεύουσαν. Ἕκαστος ἐφόρει ἐκτὸς τοῦ θεάτρου τὰ ἐνδύματα τοῦ χρώματος τῆς ἑαυτοῦ φατρίας, προσπαθῶν πάντοτε νὰ καταστήσῃ αὐτὸ ἰσχυρότερον καὶ σεβαστότερον εἰς τοὺς τῆς ἀντιπάλου μερίδος. Ἐπὶ τῶν ἡμερῶν ἔτι τοῦ αὐτοκράτορος Ἀναστασίου ἐφονεύθησαν ἐν τινι συμπλοκῇ τῶν δύο τούτων κομμάτων 3,000 γαλαζίων εἰς δὲ τὰς ἡμέρας τοῦ Ἰουστινιανοῦ ἐπεφυλάττετο ἡ μεγαλητέρα καὶ ἐπικινδυνωδεστέρα τῶν ῥήξεων. Ὁ Ἰουστινιανὸς πανηγυρίζων ἐν ἔτει 532 τὴν ἐπὶ τοῦ θρόνου ἀνάβασιν αὐτοῦ, προσῆλθεν ἐπὶ τὴν θέαν τῶν μεγάλων ἐν τῷ ἱπποδρομίῳ ἀγώνων. Οἱ Πράσινοι βλέποντες ἑαυτοὺς καταπιεζομένους δεινῶς κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην ὑπὸ τῶν Γαλαζίων, ὑπερασπιζομένων ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος, ἐπεζήτησαν γεγονυῖα τῇ φωνῇ τὴν βοήθειαν αὐτοῦ. Οὗτος δὲ προσέταξεν αὐτοὺς ἀβούλως νὰ σιωπήσωσιν, ὀνομάσας αὐτοὺς κακούργους, Ἰουδαίους, Σαμαρίτας καὶ Μανιχαίους· πρὸς ἃ οὗτοι ἀπεκρίθησαν ὑβρίζοντες καὶ ἐπικαλοῦντες αὐτὸν τύραννον, φονέα, ἐπίορκον καὶ ὄνον!!! Αἱ ὕβρεις αὗται παροξύνασαι τοὺς ἀσπόνδους αὐτῶν ἐχθροὺς ἐπέφερον τρομερὰν ἀμοιβαίαν σφαγὴν καὶ ἐπλήρωσαν πτωμάτων τὰς ἀγυιὰς τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Αἱ Ἀρχαὶ καὶ ἡ ἀστυνομία, βουλόμεναι νὰ προλάβωσι τὸ κακὸν, συνέλαβον καὶ ἐθανάτωσάν τινας τῶν ἀρχηγῶν ἀμφοτέρων τῶν μερίδων, αἵτινες τοσοῦτον ἐρεθίσθησαν ἐκ τῆς πράξεως ταύτης, ὥστε λησμονήσασαι τὸν σκοπὸν τῶν ἀγώνων αὐτῶν καὶ τὸ πρότερον αὐτῶν μῖσος, ἡνώθησαν καὶ ἐπετέθησαν κατὰ τῆς κυβερνήσεως. Πῦρ καὶ φόνος ἀνηλεὴς κατεμάστισεν ἐπὶ πέντε ἡμέρας τὴν τε πόλιν καὶ τοὺς κατοίκους ἀδιακρίτως σφαζομένους. Πολλοὶ ἐπίσημοι τῆς ἐποχῆς ἄνδρες ἀπώλεσαν μετὰ τῶν οἰκων των τὴν ζωήν· τὰ δὲ πλεῖστα καὶ λαμπρότερα τῶν δημοσίων οἰκοδομημάτων ἐπυρπολήθησαν μετὰ μεγάλου μέρους τῆς πόλεως καὶ τοῦ ναοῦ, ὃν ἀνακτίσας βραδύτερον ὁ Ἰουστινιανὸς ἀφιέρωσεν εἰς τὴν Σοφίαν τοῦ Ὑψίστου.

Τὸ πῦρ καὶ τὸ αἷμα ἀντὶ νὰ κατασβέσῃ ἐξῆπτεν ἔτι μᾶλλον τὴν λύσσαν τῶν φατριαστῶν καταστρεφόντων πᾶν τὸ προστυχὸν, καὶ τέλος ἀναγορευσάντων αὐτοκράτορα Ὑπάτιόν τινα, ἀνεψιὸν τοῦ ἀποθανόντος αὐτοκράτορος Ἀναστασίου. Τότε ὁ Ἰουστινιανὸς περιδεὴς γενόμενος καὶ ἀπολέσας τὴν θρασύτητα, τὴν οὐδέποτε, καὶ ἐν τοῖς μεγίστοις κινδύνοις, τῶν ψυχῶν τῶν μεγάλων ἀνδρῶν ἀφισταμένην, ἀπεφάσισε νὰ μεταβῇ λεληθότως μετὰ τῶν θησαυρῶν αὐτοῦ εἰς τὴν ἀντιπέραν ὄχθην, φεύγων ἐντὸς τῆς Ἀσίας. Παρ' ὀλίγον δὲ ἀπώλετο καὶ θρόνος καὶ ἀρχὴ διὰ τοῦ κινήματος τούτου, ἐὰν ἡ ἀγχίνοια τῆς αὐτοκρατορίσσης, κατορθωσάσης ν' ἀποχωρήσῃ ἐπιτηδείως τοὺς Γαλαζίους ἀπὸ τῶν Πρασίνων, δὲν ἐμπόδιζε αὐτὸν τοῦ ἀναχωρῆσαι, λέγουσα, ὅτι προτιμώτερος ὁ ἐν τοῖς ἀνακτόροις ἔνδοξος θάνατος τῶν ταλαιπωριῶν καὶ τῆς ἀπὸ τῆς ἐξορίας ἀδοξίας. Συγχρόνως δὲ ἀφίκετο εἰς βοήθειαν τοῦ αὐτοκράτορος ὁ στρατηγὸς Βελισάριος μετὰ τριῶν χιλιάδων πιστῶν αὐτοῦ στρατιωτῶν, ὃς ὁρμήσας ἐπὶ τὸν ἱππόδρομον καὶ καταφράξας τριάκοντα χιλιάδας τῶν ἐν αὐτῷ συνηθροισμένων Πρασίνων, τὸν μὲν κραδαινόμενον τοῦ Ἰουστινιανοῦ θρόνον ἐξησφάλισεν, ἐπήνεγκε δὲ τὴν ἀπὸ πολλοῦ τοῦ Βυζαντινοῦ κράτους ἀποπτᾶσαν εἰρήνην. Εἰρηνευσάσης δὲ τῆς πόλεως ὁ Ὑπάτιος καὶ δεκαεπτὰ συγκλητικοὶ ἐθανατώθησαν ὑπὸ τοῦ δημίου (1).

Μετὰ τὴν ἀπὸ τῶν ἐξωτερικῶν ἐπιδρομῶν καὶ ἐσωτερικῶν διανέξεων ἀσφάλειαν τοῦ θρόνου αὐτοῦ, ὁ Ἰουστινιανὸς, αἰσθανόμενος ἑαυτὸν προσβεβλημένον, διὰ τὴν ταπεινωτικὴν εἰρήνην ἣν συνεφώνησε μετὰ τοῦ Χοσρόου, καὶ βουλόμενος ν' ἀποζημιωθῇ διὰ τὸ χρυσίον, ὃ ἐπλήρωσεν ὑπὲρ αὐτῆς, ἔστρεψε τὰ ὄμματα πρὸς τὴν Ἀφρικὴν, κατεχομένην ὑπὸ τῶν Βανδήλων διαφθαρέντων καὶ ἐκτεθηλυνθέντων εἰς τὸ θερμὸν καὶ ἡδυπαθὲς τῆς Ἀφρικῆς κλίμα, καὶ ἀπωλεσάντων πᾶν σθένος καὶ πᾶσαν τὴν προτέραν αὐτῶν ἀξίαν (1).

Τὸν Ἰλδέριχον, νόμιμον διάδοχον τοῦ Βανδηλικοῦ βασιλείου, καθαιρέσας τοῦ θρόνου ὁ ἅρπαξ Τελίμερ, ἀνέλαβεν αὐτὸς τὴν ἀρχὴν, φυλάττων αὐτὸν κατάκλειστον ἐν φυλακῇ μετὰ τοῦ ἀνεψιοῦ αὐτοῦ. Ὀάμερος ὁ Ἰουστινιανὸς, φίλος ὢν τοῦ Ἰλδερίχου, εὗρεν ἀφορμὴν τοῦ ν' ἀναμιχθῇ εἰς τὰ τοῦ κράτους τούτου πράγματα καὶ πέμψας δύω πρεσβείας ἐνουθέτει καὶ παρήγγελεν τὸν ἅρπαγα, νὰ παραιτηθῇ τῆς σφετερισθείσης ἀρχῆς, καὶ ν' ἀφήσῃ γέροντα ἀσθενῆ νὰ περαιώσῃ τὰς ἡμέρας αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ θρόνου τῆς Καρχηδόνος. Ἀλλ' ὁ Τελίμερ οὐ μόνον δὲν ὑπήκουσε τῷ αὐτοκράτορι, ἀλλὰ καὶ παροξυνθεὶς ὑπὸ τοῦ ἐπιτατικοῦ τῶν πρεσβειῶν ὕφους, ἀπεκρίθη αὐτῷ ὅτι, λαὸς ἐλεύθερος ἔχει τὴν ἐλευθερίαν τοῦ καθαιρεῖν καὶ ἀναγορεύειν τοὺς μονάρχας αὐτοῦ κατὰ βούλησιν, συγχρόνως ἐπεβάρυνε καὶ κατετυράννει ἔτι περισσότερον διὰ μυρίων βασάνων τὸν δύστηνον Ἰλδέριχον. Ὅθεν ὁ Ἰουστινιανὸς ἀπεφάσισε νὰ ἐπιχειρήσῃ ἐκστρατείαν κατὰ τοῦ Τελίμερος διεκδικησόμενος δῆθεν τὰ δίκαια τοῦ φίλου αὐτοῦ Ἰλδερίχου. Ὁ λαὸς τοῦ Βυζαντίου ἀκούσας ταῦτα, ἠγάλλετο καὶ ἐφλυάρει ὑπ' ἀνοήτου ἐνθουσιασμοῦ κινούμενος, ἐνθουσιασμοῦ ὅμως ἀκάρπου, διότι ὁ λαὸς οὗτος οὐδὲν, οὔτε χρήματα, οὔτε βραχίονας συνεισέφερεν ὑπὲρ τῆς πατρίδος αὐτοῦ, διὰ τὴν πενίαν καὶ ἀναίδειαν τὴν κατέχουσαν πάντα πολίτην καὶ πᾶσαν καρδίαν. Ἀλλ' οἱ συνετώτεροι τῶν πολιτῶν ἀναλογιζόμενοι τὴν ἀποτυχίαν τῆς προτέρας ὑπὸ τοῦ βασιλίσκου γενομένης ἐπὶ τὴν Ἀφρικὴν ἐκστρατείας, καὶ τὰ μέσα δι' ὧν ἡ μετὰ τῶν Περσῶν ἐγένετο εἰρήνη, βλέποντες δὲ τὴν ἀσθένειαν καὶ τὴν πενίαν τοῦ κράτους καὶ νομίζοντες ὅτι ἡ ἰδέα αὕτη τῆς ἐκστρατείας, δι' ἣν τοσοῦτοι ἔπρεπε νὰ ἐπιβληθῶσι καταθλιπτικοὶ ἐφ' ὅλον τὸ κράτος φόροι, ἦν ἀποκύημα τῆς πυρεσσούσης τοῦ αὐτοκράτορος κεφα-

(1) Ἡ στάσις αὕτη ὀνομάζεται γενικῶς ὑπὸ τῶν ἱστορικῶν σ τ ά σ ι ς τοῦ Ν ί κ α ἐκ τοῦ συνθήματος « Νίκα » τῶν στασιαστῶν (Προκ. Περσικ. Α', καὶ Ζωναρ. ΙΔ', 6).

(2) Εἶναι γνωστὸν ὅτι οἱ Βανδῆλοι καταλαβόντες μετ' ἄλλων τινῶν φυλῶν μονίμως τὴν Ἱσπανίαν, διέμειναν ἐν αὐτῇ μέχρι τοῦ 429, ὅτε προσκληθέντες εἰς βοήθειαν ὑπὸ τοῦ διοικητοῦ τῆς Ἀφρικῆς Βονιφατίου, ἀπῆλθον εἰς Ἀφρικὴν μετὰ τοῦ βασιλέως αὐτῶν Γιζερίχου, ἔνθα, οὐ μόνον δὲν ἠθέλησαν νὰ ἐκχωρήσωσι, διαλλαχθείσης τῆς Πλακιδίας καὶ τοῦ Βονιφατίου, ἀλλ' ἐπεχείρησαν κατὰ τῶν Ῥωμαίων τῆς δύσεως πόλεμον καταστρεπτικόν. Κατακτήσαντες δὲ τῷ 439, τὴν Ῥωμαϊκὴν Καρχηδόνα, τὴν ὑπὸ τοῦ Ὀκταυϊανοῦ ἐν ἔτει 29 π. Χ. ἀνακτισθεῖσαν, ἀφῄρεσαν ἀπὸ τῶν Ῥωμαίων ἅπασαν τὴν ἐπαρχίαν τῆς Ἀφρικῆς.

λῆς, ἀνθίστανται μετὰ τῶν ὑπουργῶν. Παρ' ὀλίγον δὲ ὁ αὐτοκράτωρ ἀπέβαλε τὴν ἰδέαν τῆς ἐπιχειρήσεως ταύτης, πεισθεὶς σχεδὸν ὑπὸ τῆς ἐν πλήρει συνεδριάσει ἐναντιώσεως Ἰωάννου τοῦ Καππαδόκου πολλὰ παρεμβαλλόντος τὰ ἐμπόδια, εἰμὴ ἱερεύς τις ἐνεθάῤῥυνεν αὐτὸν λέγων ὅτι εἶδεν ὀπτασίαν, καὶ ὅτι θέλημα θεοῦ ἦν νὰ μὴ ἐγκαταλείψῃ τὴν ἁγίαν αὐτοῦ ἐπιχείρησιν ὑπὲρ τῆς ἐλευθερώσεως τῆς Ἀφρικανικῆς ἐκκλησίας· ὁ δὲ τῶν πολέμων προπορευόμενος τῆς σημαίας αὐτοῦ θέλει διασκορπίσει τοὺς ἐχθροὺς αὐτοῦ (1). Οὐχ ἧττον ὅμως ἐνεθάῤῥυνε τὸν αὐτοκράτορα ἡ παρὰ τὰ μεθόρια τῆς Βανδηλικῆς χώρας ὑπὸ τῶν ὁπαδῶν τοῦ Ἰλδερίχου ἐνεργηθεῖσα ἀποστασία, ἡ διχόνοια καὶ ὑποψία ἣν ἔβλεπε λυμαινομένην τὰς τῶν Βανδήλων δυνάμεις, καὶ τὸ μεγαλοφυὲς καὶ ἀρηόφρον τοῦ Βελισαρίου πνεῦμα, πρὸς ὃ ἀτενίζων ἀνελάμβανεν ἀείποτε τὴν ὑπὸ τῶν ἐλαχίστων προσκομμάτων ἐκλείπουσαν αὐτοῦ καρτερίαν καὶ ὑπομονήν.

Γεννηθεὶς καὶ ἀνατραφεὶς μεταξὺ τῶν χωρικῶν τῆς Θράκης, ὁ Βελισάριος ὑπηρέτησεν ὡς σωματοφύλαξ παρὰ τῷ Ἰουστινιανῷ μετὰ τοσαύτης ἀνδρείας καὶ συνέσεως, ὥστε ὁ Ἰουστινιανὸς κατανοήσας τὴν φύσιν τοῦ ἀνδρὸς, ἀνηγόρευσεν αὐτὸν στρατηγὸν, ἀφοῦ οὗτος διεδέξατο τὸν θεῖον αὐτοῦ Ἰουστῖνον. Τὰ κατὰ τῶν Περσῶν αὐτοῦ τρόπαια, ἡ τολμηρὰ ἐπὶ τὴν Περσαρμενίαν ἐπιδρομή, ἡ ἐν Δάραις κατατρόπωσις 40,000 Περσῶν, διὰ 25,000 Ῥωμαίων, καὶ ἡ ἐπὶ τὴν Συρίαν ἐξέλασις περιεποίησαν αὐτῷ τοσοῦτον κλέος, ὥστε ὁ Ἰουστινιανὸς προχειμένης ἐκστρατείας, δὲν ἐδίστασε ν' ἀναγορεύσῃ ποδηγέτην καὶ ἀρχηγὸν αὐτῆς τὸν Βελισάριον (2).

Ἐγένοντο δὲ μέγισται αἱ περὶ τὴν ἐκστρατείαν ταύτην προπαρασκευαὶ, διότι συνηθροίσθησαν ἐν τῷ λιμένι τῆς Κωνσταντινουπόλεως πεντακόσια περίπου πλοῖα, πεπληρωμένα ὑπὸ εἴκοσι χιλιάδων ναυτῶν Αἰγυπτίων, Κιλικίων καὶ Ἰώνων, δεκαπέντε χιλιάδων στρατιωτῶν καὶ πέντε χιλιάδων ἵππων, ὅπλων, μηχανῶν καὶ πολεμοφοδίων· ἔτι δὲ ὑπὸ ὕδατος καὶ ζωοτροφιῶν ἱκανῶν νὰ διαθρέψωσι τὸν στρατὸν ἐπὶ τρεῖς τοὐλάχιστον μῆνας. Τὸν δὲ στόλον συνώδευον ἐννενήκοντα δύο δρόμωνες, ὑπὸ τῶν εὐρωστοτέρων τῆς Κωνσταντινουπόλεως νεανιῶν κωπηλατούμενοι. Συστράτηγοι δὲ τοῦ Βελισαρίου, διατηροῦντος ἐπ' αὐτοῖς τὴν ὑπερτάτην ἀρχὴν, ἐδόθησαν εἴκοσι καὶ δύω ἕτεροι στρατηγοὶ, ὧν τὰ ὀνόματα διεκρίθησαν βραδύτερον εἰς τοὺς κατὰ τὴν Ἀφρικὴν καὶ Ἰταλίαν πολέμους.

Ἐν ἔτει ἑβδόμῳ τῆς βασιλείας τοῦ Ἰουστινιανοῦ, ὁ ἐξ ἑξακοσίων πλοίων συνιστάμενος στόλος οὗτος παρετάχθη μεγαλοπρεπῶς πρὸ τοῦ κήπου τῶν ἀνακτόρων. Ὁ Πατριάρχης ἀπέπεμψε πρὸς τὸν Ὕψιστον ἱκεσίας ὑπὲρ ἐπιτυχίας. Ὁ αὐτοκράτωρ ἔδωκε τὴν τελευταίαν αὐτοῦ προσταγὴν, καὶ ὁ στόλος ἠφανίσθη κατ' ὀλίγον ἐντὸς τοῦ ὁρίζοντος, παρακολουθούμενος ὑπὸ τῶν ἀπειροπληθῶν ὀμμάτων τῶν θεατῶν, ὀμμάτων ἐκφραζόντων τὰ ἐνδόμυχα τῆς καρδίας αὐτῶν αἰσθήματα, τὰς ὑποψίας, τὰς ἐλπίδας τοὺς φόβους καὶ πᾶν ὅ,τι ἡ συναίσθησις, οὕτως εἰπεῖν, τῆς ἀδυναμίας ἐμποιεῖ τῇ ψυχῇ ἐν ὥρᾳ κινδύνων. Ὁ στόλος διαβὰς τὴν Προποντίδα καὶ φθὰς εἰς τὸν Ἑλλήσποντον ἠναγκάσθη, πνεύματος σφοδροῦ πνεύσαντος, νὰ διαμείνῃ ἐπὶ τέσσαρας ἡμέρας παρὰ τὴν Ἄβυδον, ἔνθα ὁ Βελισάριος ἔλαβεν ἀφορμὴν νὰ δείξῃ τὸ πνεῦμα τῆς εὐθύτητος, δικαιοσύνης καὶ αὐστηρότητος, ἀφ' ὧν ὡρμᾶτο ἐφ' ἁπάσας αὐτοῦ τὰς ἐπιχειρήσεις. Δύω Οὔννοι, φονεύσαντες στρατιώτην τινά, ἐδείχθησαν εἰς τὸν καταπεπληγμένον στρατὸν ἀπηγχονισμένοι ἀφ' ὑψηλῆς κεραίας. Ἡ ποινὴ αὕτη ἠρέθισε τοσοῦτον τοὺς ὁμοεθνεῖς αὐτῶν, εἰθισμένους εἰς τὸ ἐλευθέριον καὶ ἄνετον αὐτῶν πολίτευμα, καὶ τιμωροῦντας ἐλαφρῶς τὰ ἀπὸ τῆς μεθης καὶ παραφορᾶς γενόμενα κακουργήματα, ὥστε τὰ παράπονα καὶ αἱ φωναὶ αὐτῶν ὀλίγου δεῖν μετεβάλλοντο εἰς στάσιν, εἰμὴ ὁ στρατηγὸς ἐπετίμα αὐτῶν τὴν ἀπήθειαν, ἐπενθυμίζων αὐτοῖς εὐγλώττως ὅτι ἄνευ τῆς πειθαρχίας, τῆς τάξεως καὶ δικαιοσύνης οὐ μόνον ἀδύνατος ἡ ἐκπεραίωσις τῆς προκειμένης ἐκστρατείας, ἄλλως τε δυσχεροῦς καὶ κινδυνώδους οὔσης, ἀλλὰ καὶ αὐτὴ τοῦ ἀπειθοῦντος καὶ στασιάζοντος στρατοῦ ἡ ὕπαρξις καὶ ἡσυχία ἀδύνατος. Ἀπὸ τοῦ Ἑλλησπόντου ὁ στόλος ἔφθασε μέχρι τῆς ἐν Μεσσηνίᾳ Μεθώνης, ἐκεῖθεν μέχρι Ζακύνθου, καὶ ἀπὸ ταύτης μέχρι τοῦ λιμένος τῶν Καυκάσων, παρὰ τὴν νότιον τῆς Σικελίας πλευράν, ἣν ἐγκαταλείψας καὶ περιπλεύσας μετὰ βορειοανατολικοῦ ἀνέμου τὰς ἀκτὰς τῆς Ἀφρικῆς, ἠγκυροβόλησε πέντε ἡμερῶν ὁδὸν ἀπὸ τῆς Καρχηδόνος, εἰς χωρίον λεγόμενον Καπούτβαδα. Ὁ Βελισάριος ἀπέῤῥιψε τὴν προταθεῖσαν αὐτῷ ἰδέαν τοῦ νὰ πλεύσῃ μετὰ τοῦ στόλου εὐθὺ πρὸς τὸν λιμένα τῆς Καρχηδόνος. Ἀποβιβάσας δὲ ἀσφαλῶς ἐπὶ τῆς παραλίας τὸν στρατὸν αὐτοῦ, καὶ ἐγκαταλείψας φρουροὺς πέντε ἄνδρας ἀνὰ πᾶσαν ναῦν, διέταξε τὴν κατασκευὴν στρατοπέδου, ὀχυρωθέντος ὑπὸ τάφρου καὶ χαρακώματος. Τὴν ἐπαύριον οἱ στρατιῶται διασπαρέντες ἤρχιζον ν' ἁρπάζωσι τὰς πέριξ τῶν κήπων ὀπώρας, ὅτε ὁ Βελισάριος συναγαγὼν αὐτοὺς τοῖς ἀνέμνησεν ὅτι « δὲν ἦλθε κατὰ τῆς Καρχηδόνος θαῤῥῶν εἰς τὰς ἰδίας αὐτοῦ δυνάμεις, ἢ τὴν τῶν ἐχθρῶν αὐτῶν ἀδυναμίαν, ἀλλὰ εἰς τὸ μῖσος τῶν ἐγχωρίων κατὰ τῶν τυραννούντων ἀδίκως αὐτοὺς καὶ ζητούντων ἀπαλλαγὴν ἀπὸ τῶν ἐκ τούτων δεινῶν καὶ τὴν ἀγαθὴν αὐτῶν διάθεσιν. Ἐὰν ὅμως ἐξηκολούθουν ἁρπάζοντες ὅτι δι' ὀλίγων χρημάτων ἠδύναντο ν' ἀγοράσωσι, θέλουσι δείξει εἰς τοὺς ἐγχωρίους, ὅτι μεταξὺ τῶν βαρβάρων καὶ τῶν βοηθῶν αὐτῶν ὀλίγη ἡ διαφορὰ, ὡς ὁμοίως ἀδικούντων αὐτοὺς, καὶ θέλουσι περιέλθει ἐπὶ τέλους εἰς δεινὴν θέσιν. » Δυνατὸν δὲ εἰπεῖν ἡ αὐστηρότης αὕτη τοῦ Βελισαρίου ἐπέφερε τὴν σωτηρίαν καὶ ἐπιτυχίαν τοῦ Βυζαντινοῦ στρατοῦ· διότι οἱ κάτοικοι παρεῖχον ἐν ἀφθονίᾳ τοῖς σώφροσι Ῥωμαίοις πάντα τὰ χρειώδη αὐτῶν, καθ' ἅπαντα τὸν πόλεμον.

(Ἀκολουθεῖ.)

(1) Σημειωτέον ὅτι οἱ Βανδῆλοι ἦσαν Ἀρειανοί.

(2) Ὑποπτεύουσι τινὲς ὅτι πρὸς τὴν ἀναγόρευσιν ταύτην ἐβοήθησεν οὐχ' ἥκιστα ἡ ῥᾳδιουργία τῆς τοῦ Βελισαρίου συζύγου Ἀντωνίνης, γυναικὸς ἀγενοῦς, κακοήθους καὶ τὴν διάνοιαν δεσποζούσης τοῦ περικλεοῦς στρατηγοῦ διὰ τοῦ παρατόλμου καὶ ὑβριστικοῦ αὐτῆς χαρακτῆρος, ὑφ' ὃν ὑπέκυψεν ἡ ἀγαθὴ τοῦ Βελισαρίου ψυχή.

Η ΕΛΕΝΗ.

(Μετάφρασις.)

—ο—

Α'.

Ἐπιστρέψας ἀπὸ τῆς κηδείας ὁ Χριστιανὸς εἰς τὴν οἰκίαν του, ἐρρίφθη ἐπὶ πλατείας τινὸς ἕδρας, καὶ ἐκεῖ παρεδόθη εἰς τὰς σκέψεις αὐτοῦ αἵτινες ὁρμώμεναι ἀπὸ μίας καὶ τῆς αὐτῆς πηγῆς, μετ' ὀλίγον προέβαινον ἀκανονίστως.

Ὅ,τι δὲ πρὸ πάντων κατέθλιβε τὸν Χριστιανὸν, ἦτον παρεκτὸς τῆς φρίκης τοῦ νὰ μένῃ μόνος εἰς τὸν κόσμον τοῦτον, ἡ λύπη, ὅτι δὲν ἠδυνήθη νὰ μάθῃ τὴν μυστηριώδη αἰτίαν τῆς ἀσθενείας, ὑπὸ τὴν ὁποίαν ὁ ἐκ καρδίας ἀδελφὸς αὐτοῦ ὑπέκυψεν.

Ἐνῷ ὁ βαρόνος Μιλνέϊμ παρεδίδετο εἰς τὰς ἀλγεινὰς ταύτας σκέψεις, ἐλαφρὸν κροῦσμα ἠκούσθη ἐπὶ τῆς θύρας.

— Εἰσέλθετε, εἶπεν οὗτος μηχανικῶς πως.

Ἡ θύρα ἤνοιξε, καὶ φάσμα τι οὐράνιον ἐφώτισεν, οὕτως εἰπεῖν, τὸ δωμάτιον ὅπου πρὸ μιᾶς στιγμῆς αἱ τελευταῖαι ἀκτῖνες τοῦ ἡλίου ἠφανίζοντο ἐντὸς τοῦ σκότους τῆς ἑσπέρας. Νεάνις, τεταραγμένη, διστάζουσα καὶ ὠχρὰ, ἀλλ' οὐχ ἧττον ὑπὸ ἰδέας τινὸς ἐμπνεομένη, ἐπαρουσιάσθη ἐπὶ τοῦ κατωφλίου, καὶ ἔμενεν ἐκεῖ ἀκίνητος ὡς ἂν μετανοοῦσα διὰ τὸ κίνημά της, δὲν ἐτόλμα νὰ κάμῃ βῆμα οὔτε πρὸς τὰ ἐμπρὸς, οὔτε πρὸς τὰ ὀπίσω. Ἡ νεάνις αὕτη ἦτον τὸ ἀληθὲς πρωτότυπον τῆς Γερμανικῆς καλλονῆς, ὁποίαν ὁ Κλοψτὸκ τὴν περιγράφει.

» Εἶμαι Γερμανὶς, γλαυκῶπις, καὶ γλυκόφθαλμος.

» Εὐγενὴς ὑπερήφανος καὶ ἀγαθή.

Ὁ Χριστιανὸς ἀνεσηκώθη παρευθὺς, καὶ ἐφώναξε μὲ φωνὴν καθ' ἣν ἡ ἔκπληξις συνεμιγνύετο μετὰ τοῦ σεβασμοῦ,

— Ἡ Κυρία Ἑλένη Βάλγερν!

Ἡ νεάνις καταβαλοῦσα δι' ἰσχυρᾶς τινος προσπαθείας τὴν συγκίνησιν ἥτις τὴν κατέθλιβεν, ἀνέλαβε τέλος τὴν ἀξίαν τῆς κοινωνικῆς τάξεως καὶ τὸ γαληνιαῖον τῆς ἀρετῆς αὐτῆς καὶ ἀπεκρίθη οὕτως.

— Ναὶ, κύριε Μιλνέϊμ, ναὶ, καὶ ἔρχομαι πρὸς ὑμᾶς ἐπειδὴ σᾶς ὑπολήπτομαι καὶ ἔχω πίστιν εἰς τὴν τιμήν σας.

— Θεέ μου! νομίζω ὅτι βλέπω ὄνειρον. Ὑμεῖς ἐδῶ, ὑμεῖς, τὴν ὁποίαν μακρόθεν μόλις ἔβλεπον, καθότι ὁ πατὴρ ὑμῶν καὶ τοι ἀρχαῖος φίλος τοῦ ἐδικοῦ μου εἶναι ὁ ψυχρότερος ἄνθρωπος τοῦ κόσμου. Παραχωρήσας δὲ εἰς ἐμὲ τὸ μικρὸν τοῦτο κατάλυμα ἐντὸς τῆς οἰκίας αὐτοῦ,δὲν μοὶ ἐπέτρεψε ποτὲ νὰ εἰσχωρήσω εἰς αὐτὴν, τοσοῦτον, ὥστε μόνη ἡ κοινὴ φήμη μ' ἐπληροφόρει περὶ τῶν ὑμετέρων θελγήτρων, περὶ . . . . .

Ἡ Ἑλένη διέκοψεν αὐτὸν διὰ τρόπου τοσοῦτον σοβαροῦ καὶ ἐπισήμου, ὥστε ὁ νέος ἔμεινεν ἄφωνος.

— Ἀκούσατε, κύριε, εἶπεν. Ἀπὸ ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον θὰ σᾶς εἴπω ἐξαρτᾶται ἡ ὑπόληψίς μου, δὲν θέλω προσθέσει καὶ ἡ εὐδαιμονία μου.... καθότι εὐδαιμονία δὲν ὑπάρχει πλέον δι' ἐμέ. Ἡ ζωή μου δὲ ὁλόκληρος θέλει εἶσθαι σκληρὰ χηρία, διότι ἀπώλεσα, ὅ,τι ἠδύνατο νὰ μὲ προσηλώσῃ εἰς τὴν ζωήν.

Οἱ λόγοι οὗτοι ἐνέβαλλον εἰς τὸν νοῦν τοῦ Χριστιανοῦ ἰδέαν τινὰ ἀμφίβολον, ἥτις δὲν ἐβράδυνε νὰ μεταβληθῇ εἰς βεβαιότητα.

— Ἐξηγήθητε, παρακαλῶ, ἐψιθύρισεν οὗτος.

Ἡ Ἑλένη συνεστάλη πρὸς στιγμὴν, ἔπειτα προσηλοῦσα τοὺς ὀφθαλμοὺς εἰς τὴν γῆν.

— Ὀμνύετε, εἶπεν, εἰς τὸ ἱερὸν ὄνομα τοῦ Ἀλβέρτου ὅτι θὰ φυλάξητε μετὰ θρησκευτικῆς εὐλαβείας τὸ μυστήριόν μου.

— Ὀμνύω, ἐφώνησεν ὁ βαρόνος.

Εἶχεν ἤδη ἐννοήσει.

— Πρὸ δύο ἐτῶν, ὅρκος ἀμοιβαῖος συνομολογηθεὶς ἐνώπιον τοῦ βωμοῦ ἐντὸς τῆς ἐκκλησίας τοῦ ἁγίου Στεφάνου, ἥνωσε τὸν Ἀλβέρτον μετ' ἐμοῦ. Ἡ ἕνωσις αὕτη ἦτον ἕνωσις τῶν ψυχῶν, ἁγνὴ, σὐρανία καὶ ἀδιάλυτος. Μόλις δὲ ἠδυνάμεθα νὰ συναλλάσσωμεν ἓν βλέμμα, ἕνα λόγον... . ἀλλ' ἕκαστος ἡμῶν ἐγνώριζε τὰ φρονήματα τοῦ ἑτέρου.... Καίτοι ἀπόντες, εἴμεθα πλησίον ἀλλήλων.... Κεχωρισμένοι ἀντηλλάσσομεν τοὺς παλμοὺς τῶν ἡμετέρων καρδιῶν. Δὲν μᾶς ἔμελλε ποσῶς διὰ τὰ γήϊνα ἐμπόδια, καθότι ποτὲ ὑλικὸν πρόσκομμα δὲν ἠδυνήθη νὰ δεσμεύσῃ τὸ πνεῦμα. Καὶ τὸ μυστήριον τῆς καρδίας ἡμῶν ἦτον τόσον ἄδυτον, ὥστε διέφυγε καὶ ὑμᾶς, τὸν μόνον πιστὸν φίλον τοῦ Ἀλβέρτου. Χρόνος εὐτυχὴς, καθ' ὃν χωρὶς νὰ ἐπασχολώμεθα εἰς τὸ μέλλον, καὶ μὴ θεωροῦντες τὸν ἔρωτα, εἰμὴ ὑπὸ τὴν ποιητικὴν αὐτοῦ ἔποψιν, παρεδιδόμεθα ἀπροκαλύπτως εἰς τὰς ὀνειροπωλήσεις ἡμῶν.... Ἐν τοσούτῳ τὸ μυστήριον τὸ ὁποῖον ἠδυνήθημεν νὰ κρύψωμεν ἀπὸ ὅλον τὸν κόσμον δὲν ἠμπόρεσε νὰ διαφύγῃ καὶ τὸ ἄγρυπνον βλέμμα τοῦ πατρός μου. Ἔκτοτε πᾶσα χαρὰ ἐξέλειψε, καὶ πᾶσα ἐλπὶς κατεστράφη. Ἡ λύπη δὲ τοῦ Ἀλβέρτου, καίτοι ἄνευ παραφορῶν βιαίων καὶ τολμηρᾶς ἀποπείρας, ἦτον λύπη ἐνδόμυχος καὶ σιωπηρά.... καὶ ὡς ἐσωτερικὴ φλὸξ κατηνάλωσε βραδέως τὴν καρδίαν τοῦ προσφιλοῦς μου.

Ἐνταῦθα λυγμὸς διέκοψε τὴν φωνὴν τῆς Ἑλένης

Μετά τινα διακοπὴν, ἀναλαβοῦσα τὰς δυνάμεις αὐτῆς ἡ νεᾶνὶς ἐξηκολούθησεν οὕτω πως.

— Τί σᾶς ἔλεγον;..... Ὁ Ἀλβέρτος δὲν ζῇ πλέον. Ἡ ἀσθένεια δὲ αὐτοῦ δύναται νὰ ὀνομασθῇ ἠθικὴ, καθότι ἀποθνήσκει τις καὶ ἕνεκα ἰδέας τινός. Τώρα δὲ ἰδοὺ ἡ εὐεργεσία, τὴν ὁποίαν παρ' ὑμῶν ἦλθον νὰ ζητήσω. Ὁ Ἀλβέρτος ἦτον πτωχός· καθ' ὅσον δ' ἀφορᾷ ὑμᾶς, καί τοι ἀνήκοντες εἰς περιφανῆ οἰκογένειαν, δὲν ἔχετε περιουσίαν. Ἂς μοὶ ἐπιτραπῇ ὅθεν ν' ἀφιερώσω τὸ μικρὸν τοῦτο χρημάτιον, τὸ ὁποῖον δι' ἐμὲ εἶναι περιττὸν, εἰς τὸ μνῆμα τοῦ φιλτάτου μου ὄντος, τὸ ὁποῖον πάντοτε θὰ θρηνῶ· θελήσετε λοιπὸν ν' ἀναλάβητε τὴν φροντίδα, ὥστε νὰ κτισθῇ μνημεῖον ἐκ λευκοῦ μαρμάρου.

— Καί τί..,

— Δὲν θέλετε δεχθῆ τὴν παράκλησίν μου;.... θέλετε ἀρνηθῆ εἰς ἐμὲ τὴν ὑπερτάτην ταύτην παρηγορίαν;

— Ὄχι, κυρία, ὄχι. Σέβομαι τὴν ἀπόφασιν ὑμῶν.... καὶ θέλω τὴν ἐκτελέσει μετ' ἀκριβείας.

— Ἰδοὺ, εἶπεν ἡ Ἑλένη, θέτουσα βαλάντιον ἐπὶ τῆς τραπέζης, ἰδοὺ νομίζω ὅτι τὸ ποσὸν ἀρκεῖ. Τώρα δὲ σιωπὴ αἰωνία! Πιθανὸν νὰ μὴ συναντηθῶμεν πλέον.... Δέου ἐνίοτε ὑπὲρ τοῦ Ἀλβέρτου, δέου ὑπὲρ ἐκείνης, ἥτις δυστυχεστέρα ἴσως ἐκείνου μένει εἰς τὸν κόσμον τοῦτον τῶν δοκιμασιῶν καὶ τῆς ἐξορίας.

Ὁ Χριστιανὸς προσέκλινεν εὐσεβάστως ὅταν καὶ

ἀνύψωσε τοὺς ὀφθαλμοὺς, εἶδε τὴν θύραν κλειστήν.— Ἡ νεᾶνις Βάλγερν εἶχεν ἀπέλθει.

Β'.

Ὀλίγας ἡμέρας μετὰ τὴν μυστικὴν ταύτην συνέντευξιν, μαρμάρινος σταυρὸς ἐκάλυπτε τὴν γῆν, ὑπὸ τὴν ὁποίαν εἶχε κατατεθῇ τὸ νεκρὸν σῶμα τοῦ Ἀλβέρτου. Καὶ ἑκάστοτε ὁ Χριστιανὸς ἐπέθετεν ἐπὶ τοῦ μνήματος στέφανον. Παρετήρει δὲ πολλάκις ἐκεῖ καὶ ἀνθοδέσμην ῥιφθεῖσαν ὑπὸ χειρὸς ἀγνώστου.... Διὰ τὸν κύριον ὅμως Μιλνέϊμ τὰ ἄνθη ταῦτα εἶχον σημασίαν, καὶ θεωρῶν αὐτὰ, παρεδίδετο εἰς σκέψεις, αἵτινες κατ' ἀρχὰς σκοτειναὶ καὶ μεμψιμοιροι, ἐλάμβανον μετὰ ταῦτα χαρακτῆρα ποιητικόν. Οὐδὲν τῷ ἐφαίνετο ἡδύτερον καὶ θελκτικώτερον ἀπὸ τὴν πίστιν ταύτην εἰς τὴν μνήμην ἑνὸς ἀνδρὸς, ἀπὸ τὴν λατρείαν ταύτην πρὸς ἕνα τάφον.

Ἀνέκφραστόν τι αἴσθημα ἔφερε τὸν Χριστιανὸν πρὸς τὴν Ἑλένην, ἐνόμιζε δὲ πάντοτε ὅτι ἡ ἁγία αὕτη νεᾶνις θὰ ἤρχετο πάλιν πρὸς ἐπίσκεψίν του ... Καὶ τὴν ὥραν, καθ' ἣν αὕτη εἶχεν, οὕτως εἰπεῖν, φωτίσει διὰ τῆς παρουσίας της τὸ μέτριον κατάλυμά του, ὁ Κύριος Μιλνέϊμ ἔμενεν εἰς τὴν οἰκίαν του. Ἀλλ' ἡ ὥρα παρήρχετο χωρὶς νὰ φέρῃ καὶ τὴν Ἑλένην.

Συνέβη ὅθεν, ἡ ἐπιθυμία τοῦ Χριστιανοῦ τοῦ νὰ ἐπανίδῃ αὐτὴν, ν' αὐξήσῃ εἰς βαθμὸν, ὥστε νὰ καταστῇ ἐπίφοβος.

Ἐκπεπληγμένος δὲ διὰ τὴν κατάστασιν εἰς ἣν ἔβλεπεν ἑαυτὸν, ἀπεφάσισε νὰ ἐξετάσῃ σπουδαίως τὴν ψυχὴν αὐτοῦ, ὡς ἂν τοῦτο ἔπραττεν ἐπὶ ἄλλου. Ἡ περιέργεια αὕτη, ἡ ἐπιθυμία αὕτη, τοῦτο τέλος τὸ ὁποῖον ἠσθάνετο, καὶ τὸ ὁποῖον δὲν εἶχεν ἀκόμη ἀναλύσει τῷ ἐφάνη κίνδυνος, τὸν ὁποῖον ἔπρεπε ν' ἀποφύγῃ.

— Πρέπει νὰ καταβάλω τὴν ἰδέαν ταύτην, εἶπε, πρέπει ν' ἀφήσω τὴν Βιέννην, καὶ αὕτη εἶναι ἡ ὀρθοτέρα ἀπόφασις.

Τοῦτο λοιπὸν ἀποφασίσας ὁ Κ. Μιλνέϊμ, κατέβη, διῆλθε τὴν αὐλὴν, καὶ διευθύνθη πρὸς τὴν μεγαλοπρεπῆ πτέρυγα τῆς οἰκοδομῆς, ἥτις ἐχρησίμευεν ὡς οἴκημα εἰς τὸν κόμητα Βάλγερν.

Ὁ αὐλικὸς σύμβουλος ἐκάθητο ἀπέναντι τοῦ γραφείου του, καὶ ἐκράτει εἰς τὰς χεῖρας ἀνοικτὴν ἐφημερίδα· ὅτε δὲ ἀνήγγειλαν τὸν βαρόνον, ἀνεπήδησε, καὶ σηκωθεὶς ἀπὸ τῆς ἕδρας αὐτοῦ μετὰ σπουδῆς ἀσυνήθους ὑπῆγε πρὸς προϋπάντησιν τοῦ ἐρχομένου. Οὗτος ἐκπλαγεὶς ἀπὸ τῆς τοιαύτης ὑποδοχῆς, εἶχε μείνει ἄφωνος, ἀλλ' ἐννοήσας τέλος ὅτι δὲν ἠδύνατο, χωρὶς νὰ φανῇ ἀδιάκριτος, ν' ἀναβάλῃ τὴν ἐξήγησιν τῆς ἐμφανίσεώς του, εἶπε μὲ φωνὴν, τὴν ὁποίαν ὁ πρὸς τὴν Ἑλένην διαλογισμὸς καθίστα συγκεκινημένην.

— Δὲν συνειθίζω νὰ σᾶς ἐπασχολῶ συχνὰ, κύριε κόμη. Ἀφιερωμένος εἰς τὴν σπουδὴν, καὶ ζῶν ζωὴν, ὁποίαν ἄλλως ἀπαιτεῖ καὶ τὸ μέτριον τῆς περιουσίας μου....

— Πῶς, διέκοψε ζωηρῶς ὁ Κύριος δὲ Βάλγερν, ἡ μετριότης τῆς περιουσίας σας ; Δὲν ἐμάθετε λοιπὸν ὅ,τι ἡ ἐφημερίς μου ἀναγγέλει ;

— Οἱ ὑμέτεροι λόγοι εἶναι δι' ἐμὲ αἴνιγμα.

— Τί ; δὲν θέλετε νὰ μοῦ ὁμιλήσητε περὶ τῆς αἰφνιδίας καὶ ἀξιοθαυμάστου μεταβολῆς τῆς τύχης σας;

— Ἐξηγήθητε, κύριε κόμη.

— Ἰδοὺ ἀναγνώσετε ὁ ἴδιος.

— Ὁ Χριστιανὸς ἔλαβε τὴν ἐφημερίδα καὶ ἀνέγνωσε τοὺς ὀλίγους τούτους στίχους.

« Ὁ στρατηγὸς Μαξιμιλιανὸς δὲ Μιυλέϊν ἀπέθανεν » ὑπὸ ἀποπληξίας, ἀφήσας μόνον κληρονόμον τῶν τί- » τλων καὶ τῆς μεγάλης αὐτοῦ περιουσίας τὸν ἀνεψιόν » του βαρόνον Χριστιανὸν δὲ Μιλνέϊν.»

Ἡ εἴδησις αὕτη ἀντὶ νὰ προξενήσῃ χαρὰν εἰς τὸν Χριστιανὸν, τῷ ἐπέφερε βαθεῖαν θλῖψιν. Δὲν ἠδυνήθη εἰμὴ νὰ ψιθυρίσῃ τὰς λέξεις ταύτας— θεέ μου!

— Ἀξιόλογα, ἀξιόλογα, εἶπεν ὁ σύμβουλος, ἐπιδοκιμάζω τὸ ἔντιμον αἴσθημα, τὸ ὁποῖον σᾶς κατέχει. Ἀλλὰ στοχάσθητε ὅτι βραδύτερον μετὰ τὰς πρώτας στιγμὰς, τὰς ἀφιερωμένας εἰς τὴν λύπην, θέλετε ἴδει ἑαυτὸν κύριον πλουσίου εἰσοδήματος, καὶ ἡ ἀνεξαρτησία εἶναι μέγα ἐγαθὸν εἰς ἀξιότιμον νέον.

Μέχρι τοῦδε ἀκόμη δὲν κατεδέχθη ποτὲ νὰ διακρίνῃ ἀξίαν τινὰ καὶ ἱκανότητα εἰς τὸν Χριστιανόν. Ἀλλὰ πέπρωται ὥστε ἡ περιουσία νὰ ἦναι πρίσμα δι' οὗ τὰ ἀντικείμενα μεταβάλλουν μορφὴν καὶ χρῶμα.

Ὁ βαρόνος οὔτε κἂν διελογίσθη τὴν δυσάρεστον ταύτην σκέψιν, ἀλλὰ μόνον ἐνόμισεν ὅτι πρέπει νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὴν αἰτίαν τῆς ἐπισκέψεώς του.

— Κύριε κόμη, εἶπεν, ἡ εἴδησις, τὴν ὁποίαν, μοὶ δίδεται συμφωνεῖ πληρέστατα μὲ τὴν ἀπόφασίν μου, τὴν ὁποίαν ἦλθον νὰ σᾶς διακοινώσω. Διάφοροι αἰτίαι μὲ ἀναγκάζουσι ν' ἀφήσω τὴν οἰκίαν ὑμῶν, μάλιστα δὲ καὶ τὴν πόλιν τῆς Βιέννης.

— Τωόντι !

— Τώρα παρά ποτε πρέπει ν' ἀπομακρυνθῶ.... καὶ νὰ ὑπάγω εἰς Λειψίαν ὅπου διέμενεν ὁ θεῖός μου.

— Οὐδὲν ἔχω ν' ἀντιτάξω εἰς τὴν νόμιμον ταύτην ἐπιθυμίαν. Ὑπάγετε, φίλτατε βαρόνε, καὶ εἴθε ὁ Θεὸς νὰ ἐξακολουθήσῃ τὸ στάδιον τῶν εὐτυχιῶν ὑμῶν.

Ἀναχωρῶν ἀπὸ τοῦ γραφείου τοῦ Κυρίου Βάλγερν καὶ διερχόμενος τὴν παρακειμένην αἴθουσαν, ὁ Χριστιανὸς, διέκρινε τὴν Ἑλένην. Αὕτη ἦτον ὠχροτάτη καὶ λίαν τεταραγμένη. Χαιρετισμὸς δὲ μόνον ἀντηλλάχθη μεταξὺ τῶν νέων τούτων, πλὴν αἴσθημά τι ἔπειθε τὸν Χριστιανὸν, ὅτι ἡ Ἑλένη ἀόρατος ἤκουσε τὴν συνομιλίαν, καὶ οὕτως ἐξήγει τῆς νεάνιδος τὴν ταραχήν.

Τάλαινα Ἑλένη ! . . . . . Βλέπεις τὸν ἐμπεπιστευμένον σου ἀναχωροῦντα, ἀλλ' ἐπίσης ἀγνοεῖς πόσον εἶναι ἐπικίνδυνον νὰ κάμῃς συμμέτοχον τῶν μυστικῶν σου, ἔστω καὶ εἰς ἄγγελον ὡς σέ.

Γ'.

« *Πρὸς τὸν Βαρόνον Μιλνέϊμ,*

Εἰς Λειψίαν.

« Πρὸς τὸν φίλον τοῦ Ἀλβέρτου, πρὸς τὸν γενναῖον καὶ πιστὸν κάτοχον τοῦ μυστηρίου μου ἀπευθύνομαι πάλιν ἐν τῇ βαθείᾳ μου θλίψει. Αὐτὸς μόνος εἶναι ἄξιος νὰ μὲ ἀκούσῃ καθότι ὑπέφερεν ἐπίσης, καὶ ἠξεύρει νὰ θρηνῇ.

« Κύριε Χριστιανὲ, εἶμαι δυστυχεστάτη !

« Μετὰ τὴν ἀναχώρησιν ὑμῶν, ἠναγκασμένη νὰ συστείλω πλέον παρά ποτε καὶ νὰ κρύπτω εἰς τὰ βάθη τῆς καρδίας μου τοὺς καταθλίβοντάς με διαλογισμοὺς, δὲν ἠδυνάμην πλέον νὰ λέγω « ὑπάρχει ὅ τι ἀγαθὸν, εὐγενὲς, καὶ συμπαθὲς, τὸ ὁποῖον λυπεῖται διὰ τὸ παρελθὸν ἐπίσης ὡς ἐγώ, καὶ τοῦ ὁποίου ἡ ψυ-

χὴ συμφωνεῖ μὲ τὴν ἰδικήν μου.» Ἤγνόουν δὲ ὅτι ἦτον δυνατὸν νὰ ὑποφέρω ἔτι πλέον.

« Γνωρίζετε τὸ ἄκαμπτον τῶν θελήσεων τοῦ πατρός μου· ὅταν οὗτος ἀπαιτήσῃ τι, τὸ πᾶν πρέπει νὰ ὑποκύψῃ ἐνώπιόν του. Ἀνήρ τις πλούσιος, ὁ συνταγματάρχης Μύντζερ, παρουσιάσθη καὶ ἐζήτησε τὴν χεῖρά μου ἀπὸ αὐτὸν, ὅστις σχεδὸν τῷ ὑπεσχέθη. Ἂν λοιπὸν ὁ γάμος οὗτος τελεσθῇ, τὸ πᾶν τετέλεσται δι' ἐμέ.

« Ὑμεῖς, φίλε, μ' ἐννοεῖτε ἀρκετὰ καλῶς — ὑμεῖς, ὅστις γνωρίζετε, ὅτι αἱ ὀνειροπωλήσεις μου, αἱ ἐλπίδες καὶ αἱ εὐτυχίαι μου κατέφυγον διὰ παντὸς εἰς ἕνα τάφον, ἑπομένως ἐγὼ δὲν ἀνήκω πλέον εἰς τὸν κόσμον τοῦτον, τοῦ ὁποίου καὶ αἱ ἡδοναὶ αὐταὶ μοὶ ἐμπνέουσι φρίκην. Νὰ συζευχθῶ τὸν Κύριον Μύντζερ, νὰ ἀναγκασθῶ νὰ τῷ ἀφιερώσω τὴν ζωὴν, καὶ νὰ τῷ ὑποσχεθῶ καρδίαν, ἥτις πλέον δὲν ἀνήκει εἰς ἐμέ! . . . .

« Εἶναι ἀδύνατον. — Ἀλλ' ἐν τοσούτῳ τί πρέπει νὰ κάμω; τὸ λογικόν μου πλανᾶται καὶ ἡ κεφαλή μου ταράττεται.

« Ἐν ὀνόματι τοῦ Θεοῦ, ἐν ὀνόματι τοῦ Ἀλβέρτου, συμβούλευσόν με. Περιμένω παρ' ἡμῶν τὴν τελευταίαν ταύτην εὐεργεσίαν, καὶ πέποιθα εἰσέτι ἐπὶ τῆς συμπαθείας ὑμῶν πρὸς τὴν δυστυχῆ

« ΕΛΕΝΗΝ. »

Ἡ ἐπιστολὴ αὕτη ἐδείκνυε δι' ὑστερογράφου τὸ μέσον δι' οὗ ἠδύνατο νὰ δοθῇ ἡ ἀπάντησις, ἥτις καὶ τῳόντι μετά τινας ἡμέρας ἔφθασεν οὕτω πῶς συντεταγμένη.

Κυρία!

« Μὴ ἀπελπίζεσθε, διότι ὁ θεὸς βοηθεῖ τοὺς πιστεύοντας εἰς αὐτὸν, συλλογισθῆτε δὲ ὅτι ὁ Ἀλβέρτος ἐπιβλέπει ὑμᾶς, καὶ ὅτι ἰσχύει παρὰ τῷ θεῷ διὰ τῶν παρακλήσεών του. Κατὰ δύο νύκτας ἀγρυπνίας ἐξέτασα τὸ ἡμέτερον θέμα, καὶ ἐζήτησα τὰ μέσα πρὸς ἀποφυγὴν τῆς ἐπαπειλούσης ὑμᾶς συμφορᾶς. Οὐδεὶς δὲ κάλλιον ἐμοῦ ἤθελε δυνηθῇ νὰ ἐννοήσῃ τὴν ἱερότητα τῶν εὐχῶν, τὰς ὁποίας ἐπὶ τοῦ τάφου τοῦ Ἀλβέρτου ἐκάμετε . . . , Ἠνώθητε μετὰ τοῦ Ἀλβέρτου . . . . . πρέπει νὰ μείνητε ἁγνὴ καὶ ἀμόλυντος δι' αὐτόν.

« Πλὴν ὁ πατὴρ ὑμῶν θέλει νὰ σᾶς δώσῃ εἴς τινα ξένον.

« Γνωρίζετε τίνος ἔχετε χρείαν, Ἑλένη; . . . . . Ἔχετε χρείαν συζύγου, ὅστις νὰ ᾖναι δι' ὑμᾶς μόνον ἀδελφὸς, καὶ ὅστις κάτοχος τοῦ ἡμετέρου μυστηρίου, ν' ἀφίνῃ εἰς τὴν ψυχήν σας πλήρη τὴν ἐλευθερίαν τῶν σκέψεών της . . . . . .

« Ἐκεῖνος ὅστις μέλλει νὰ συζευχθῇ ὑμᾶς ἐπὶ τῷ ὅρῳ τούτῳ, ὅστις θέλει ἀφιερωθῇ μεθ' ὑμῶν καὶ μετ' εὐλαβείας εἰς τὸ παρελθὸν, καὶ ἐπιθυμήσει ἐπιμόνως τὴν θυσίαν ταύτην ἄνευ διαταγμοῦ καὶ μεταμελείας, ὁ ἄνθρωπος οὗτος, ὁ πιστὸς οὗτος φίλος καὶ ἀδελφὸς καλεῖται

« ΧΡΙΣΤΙΑΝΟΣ ΜΙΑΝΕΪΜ. »

Η'.

Ὡς δύναταί τις νὰ συμπεράνῃ, ὁ κύριος Βάλγερν ἔσπευσε νὰ παραδεχθῇ τὴν αἴτησιν τοῦ Χριστιανοῦ, καὶ μετὰ τὴν εὐλογίαν τοῦ γάμου, ἀπεσύρθη εἰς πύργον τινὰ, ἀφίνων ἐλευθέραν τὴν εἰς Βιέννην οἰκίαν διὰ τὰ τέκνα του.

Ποτὲ ἕνωσις δὲν ἐτελέσθη ὑπὸ προστασίαν παραδοξοτέραν. Ψυχαὶ ἀδελφαὶ εἶχον προφέρει τὴν ἱερὰν λέξιν « ναὶ » καὶ μάρτυς ἀόρατος εἶχεν ἑνώσει τὰς χεῖρας τῶν συζύγων . . . . . .

Κατὰ τὴν ἐπίσημον ταύτην στιγμὴν, καθ' ἣν ὅλων τὰ βλέμματα ἦσαν προσηλωμένα πρὸς αὐτοὺς, καὶ γενικὴ χαρὰ ἐπεκράτει, ὁ Ἀλβέρτος τοῖς ἐλάλει μεθ' ὅλης τῆς εὐφραδείας, τοῦ πάθους τῆς συμφορᾶς καὶ τοῦ προώρου αὐτοῦ θανάτου, καὶ δι' αὐτοὺς ἦτον παρὸν, ἐν ᾧ πάντες οἱ λοιποὶ δὲν ἔβλεπον εἰμὴ τοὺς νυμφίους λαμπρῶς ἐνδεδυμένους μὲ τὸ νυμφικὸν ἄνθος καὶ τὴν συμβολικὴν καλύπτραν.

Ἀπὸ τῆς ἡμέρας ταύτης, καθ' ἣν ἥνωσαν τὴν τύχην αὐτῶν, ἤρχισαν νὰ ἔχωσιν, οὕτως εἰπεῖν, δι τὴν ὕπαρξιν. Ἡ πρώτη ἦτον ἐκείνη, ἥτις ἐγίνετο ὁρατὴ εἰς τὸν κόσμον, μεθ' ὅλης τῆς πολυτελείας καὶ λαμπρότητος· ἡ δευτέρα, καθ' ἑαυτοὺς καὶ παρ' ἑαυτῶν γενομένη ἦτον ἑκουσία ἀποχώρησις, μελαγχολία, καὶ ἀπάρνησις τῶν γηΐνων. Αἱ καρδίαι αὐτῶν ἦσαν ὡς μοναστήριον, ὅπου ἐβυθίζοντο διὰ ν' ἀποφύγωσι τὰ βλέμματα, καὶ ὅπου ἀπέβλεπον εἰς τὴν αἰωνιότητα, προσηλωμένοι εἰς μίαν ἀνάμνησιν.

Ὡς πρὸς δὲ τὰ λοιπὰ, ἡ συζυγία αὐτῶν δὲν ἦτον εἰμὴ συμβίωσις ἀδελφοῦ καὶ ἀδελφῆς, καθότι στοὰ διεχώριζε τὰ δώματα ἑκάστου, καὶ ὁ Χριστιανὸς ποτὲ δὲν ἄφησε ν' ἀκουσθῇ ὡς πρὸς τοῦτο οὔτε ἐπιθυμία, ἀλλ' οὔτε κἂν ψιθυρισμός. Ὁ εὐγενὴς νέος δὲν ἀπεφάσισε πρὶν ἢ σκεφθῇ σπουδαίως, πρὶν ἢ προίδῃ ὅλας τὰς συνεπείας — Ἠθέλησεν ὅθεν νὰ σώσῃ τὴν Ἑλένην. . . . . ἠδύνατο τώρα νὰ θέλῃ τὴν ἀπώλειάν της;

Ἐν τοσούτῳ λύπη τις τῆς ὁποίας δὲν ἠδύνατο νὰ κρύπτῃ ὅλα τὰ συμπτώματα, τὸν κατέλαβεν. Ἡ θλίψις αὕτη διεκρίνετο εἰς τοὺς λόγους του, καὶ ὅταν αὐτὸς ἐνόμιζεν ὅτι τὴν καλύπτει! ἔδιδε δὲ εἰς τὸ πρόσωπόν του ὠχρότητα ἀσθενοῦς. Ἐνίοτε ἡ Ἑλένη ἀνησύχει, ἀλλ' αὐτὸς ἀπέδιδεν εἰς τὴν κατάστασίν του ταύτην αἰτίαν, τῆς ὁποίας ἔκρυπτε τὸ μυστήριον. — « Ἂς μὴ ὁμιλῶμεν περὶ ἐμοῦ, ἔλεγεν, ἂς ὁμιλῶμεν περὶ τοῦ Ἀλβέρτου. »

Ἐὰν δὲ ἡ Ἑλένη ἐκπληττομένη ἀπὸ τόσην γενναιοψυχίαν, τῷ ἐξέφραζε τὸν θαυμασμὸν αὐτῆς, οὗτος κανέπνιγε τὸν στεναγμὸν, ὅστις ἔφθανε μέχρι τῶν χειλέων του.

Ἡ ἐξαιρετικὴ αὕτη κατάστασις τῶν πραγμάτων διήρκεσεν ἓν ἔτος περίπου, καὶ ὅσον ὁ καιρὸς παρήρχετο τοσοῦτον τὸ πάθος τοῦ Χριστιανοῦ ηὔξανε. Καθότι ὁ δυστυχὴς Χριστιανὸς ὑπέφερε τοσοῦτον περισσότερον, καθόσον ἐπρόκειτο νὰ καταπολεμήσῃ τὴν συνείδησίν του. Ἀνεμιμνήσκετο δὲ ἀκαταπαύστως τὴν βαρύτητα τῆς ὑποχρεώσεως, τὴν ὁποίαν ἀνεδέχθη, καὶ ἔλεγεν ὅτι συνεζεύχθη τὴν Ἑλένην διὰ πληροξουσιότητος τοῦ Ἀλβέρτου . . . . . Οὕτω, τὸ ν' ἀγαπᾷ τὴν Ἑλένην ἦτον παραβίασις ἱερᾶς ὑποχρεώσεως, ἦτον προσβολὴ κατὰ φίλου ἀπόντος διαπαντός.

Διὰ πολὺν χρόνον ἡ εὐσεβὴς ἱλαρότης τῆς Ἑλένης διήρκει, καὶ ἐνίσχυεν ὀλίγον τὴν καρδίαν τοῦ Χριστιανοῦ. Ἐν τοσούτῳ, ἦλθεν ἡμέρα, καθ' ἣν καὶ ἡ νεάνις ἐφάνη ῥεμβώδης, καὶ ὠχρότης ἐκάλυψεν ἐπίσης τὸ πρόσωπον αὐτῆς, ὥστε δὲν ἀπεκρίνετο εἰμὴ μετὰ ταραχῆς εἰς τοὺς εὐμενεῖς λόγους τοῦ Χριστιανοῦ· καὶ ἐν ᾧ μέχρι τοῦδε ἐζήτει τὰς εὐκαιρίας, ὥστε νὰ εὑρίσκηται μετ' αὐτοῦ, καὶ νὰ συναλλάσσῃ μετὰ τοῦ πιστοτέρου αὐτῆς φίλου λόγους ἁγνοὺς καὶ ἐμπαθεστάτους ἐν ἀκαρεῖ ἐφάνη φεύγουσα τὰς εὐκαιρίας ταύτας, καὶ κατέστη σοβαρὰ, ψυχρὰ, συνεσταλμένη καὶ σιωπηλή.

Οὕτω καὶ ἡ θλῖψις τοῦ Χριστιανοῦ ηὔξανε, καθότι ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον ἐπείθετο, ὅτι ἡ Ἑλένη ἐνόμιζεν, ὅτι ἔλειψε τῶν καθηκόντων της, ἑνωθεῖσα μετ' αὐτοῦ. Ἀλλ' ἐν τοσούτῳ ὁποία ἕνωσις, θεέ μου! Δύναταί τις οὕτω νὰ ὀνομάσῃ ἁπλῆν συμβίωσιν, εἰς τὴν ὁποίαν δὲν ὑπῆρχον εἰμὴ σχέσεις μόναι εὐνοίας καὶ ἡδυτάτης εὐγενείας; Ἔκαμεν ποτὲ χρῆσιν λέξεως μὴ περιλαμβανομένης εἰς τὴν γλῶσσαν τῆς φιλίας;

Ὅσον δὲ τὸ πάθος τοῦ Χριστιανοῦ εἶχεν ἀνάγκη νὰ διαχυθῇ, τοσοῦτον ἡ καταθλιβομένη ψυχή του ἀπήντα τὴν καταφανῆ ψυχρότητα τῆς Ἑλένης. Ἀλλὰ δὲν ἠδύνατο ἐπὶ πολὺ νὰ κατάσχῃ τὴν λύπην, χωρὶς νὰ μὴ προδοθῇ μίαν ἡμέραν ὑπὸ τῶν δακρύων

Ἡ Ἑλένη τὸν ἐθεώρησεν ἀσκαρδαμυκτί, καὶ ἠρυθρίασεν· ἔπειτα δὲ κατεβίβασε τοὺς ὀφθαλμοὺς, συνενόνουσα τὰς χεῖρας.

— Ὦ! εἶπεν οὗτος, δὲν γνωρίζετε πόσον εἶμαι δυστυχής!

— Καὶ ἐγὼ!... εἶπεν αὕτη σχεδὸν ἀκουσίως.

Ὁ Χριστιανὸς ἀπέδωσε τὴν ἔννοιαν τοῦ λόγου τούτου εἰς τὴν ἀνάμνησιν τοῦ Ἀλβέρτου.

Κατὰ τὸν χρόνον τοῦτον ὁ βαρόνος Μιλνέϊμ ὤφειλε νὰ παρουσιάσῃ τὴν σύζυγόν του εἰς τὴν αὐλὴν, ἀναγκασθεὶς εἰς τοῦτο, ἐνῷ τοσοῦτον χρόνον τὸ ἀνέβαλεν, ὑπὸ τοῦ πενθεροῦ του, ὅστις ἀπέδιδεν εἰς αὐτὸ πολλὴν σπουδαιότητα.

Ἡ παρουσίασις δὲ ἔπρεπε νὰ γείνῃ τὸ ἑσπέρας τῆς ἐπαύριον πρὸ τοῦ χοροῦ, τὸν ὁποῖον ὁ αὐτοκράτωρ ἔδιδε πρὸς τιμὴν τοῦ νεωστὶ ἐλθόντος πρέσβεως τῆς Γαλλίας.

Ὤφειλε λοιπὸν ἡ νεάνις νὰ ὑποκύψῃ εἰς τὴν θέλησιν τοῦ πατρὸς αὐτῆς, καὶ ὑπεσχέθη νὰ παρευρεθῇ ἐκεῖ ὅπου ἔμελλε νὰ ἦναι συνηγμένη ὅλη ἡ ἀριστοκρατικὴ τάξις τῆς Βιέννης.

Ε'.

Ἦτον ἑνδεκάτη ὥρα τῆς ἑσπέρας.

Ὁ οὐρανὸς ἦτον κατάστικτος ὑπὸ ἀστέρων, καὶ αἱ αὖραι τῆς ἀνοίξεως, ἁρμονικῶς ἠχοῦσαι, ἔφερον πανταχόθεν εὐωδίαν ῥόδων καὶ κρίνων.

Ἡ Ἑλένη καὶ ὁ Χριστιανὸς φερόμενοι εἰς τὴν κατοικίαν των ὑπὸ πολυτελοῦς καὶ ταχείας ἁμάξης, εἶχον ἀναχωρήσει ἀπὸ τῆς αὐλῆς ἅμα ἡ εὐσχημοσύνη ἠδυνήθη νὰ τοῖς τῷ ἐπιτρέψῃ. Διέκειντο ὅμως ὑπὸ τὴν ἐπιρροὴν τοῦ λαμπροῦ ἐγκοσμίου θεάματος, τοῦ ὁποίου ἔγειναν θεαταί, τῆς εὐγενοῦς ὑποδοχῆς, ἥτις τοῖς ἐγένετο, καὶ τῶν αἰσθημάτων τῆς συμπαθείας καὶ σχεδὸν τοῦ θαυμασμοῦ, τὸν ὁποῖον ἐπροκάλεσαν ἡ νεότης, ἡ τάξις καὶ ἡ ὡραιότης αὐτῶν.

Καὶ τῳόντι ἡ Ἑλένη ποτὲ δὲν ὑπῆρξεν ὡραιοτέρα, καθότι τὸ μεγαλοπρεπὲς τῆς ἑορτῆς εἶχε πρὸς στιγμὴν ἐξαλείψει τὴν ὠχρότητα καὶ κατισχύσει τῆς μελαγχολίας της. Ὑπὸ τοὺς μαργαρίτας καὶ ἀδάμαντας ἡ νεάνις ἐφαίνετο ἐπανελθοῦσα εἰς τὴν πραγματικότητα ἀπὸ τῆς ὑπάρξεως τῆς τοσοῦτον ποιητικῆς, ὅταν μάλιστα αὕτη συνεπάγῃ πρὸς τὴν ὑψηλὴν καὶ κοινωνικὴν τάξιν καὶ μεγάλην περιουσίαν.

Καὶ εἰς τὸν τεταραγμένον αὐτῆς νοῦν παρήρχοντο ὡς φάσματα ἀπατηλὰ τὰ τοσοῦτον διάφορα πρόσωπα τὰ ὁποῖα εἶδεν εἰς τὰς αἰθούσας τῆς αὐτοκρατορίσσης.

Καὶ διὰ τὸν Χριστιανὸν ἐπίσης εἶχεν ἐπισυμβῆ εὐτυχής τις μεταβολή. Τὴν ἐξασθένησιν αὐτοῦ εἶχε διαδεχθῆ νέα δύναμις καὶ τὴν θλῖψιν τὸ μειδίαμα . . . . . Ὦ ναί! ἔπρεπε νὰ τοὺς θαυμάζωσι, καθότι ἀφήσαντες ἑαυτοὺς πρὸς στιγμὴν νὰ ζήσωσιν, ἀνέλαβον παρευθὺς τὴν ἱλαρότητα ἐκείνην, τὴν ὁποίαν οἱ χαρακτῆρες των ἀπὸ τοσούτου χρόνου ἠγνόουν.

Δὲν ὡμίλουν μὲν, ἀλλὰ τὰ στήθη αὐτῶν ἦσαν κατατεθλιμμένα καὶ ὅταν κίνησίς τις τῆς ἁμάξας ἐπλησίαζεν ἀλλήλους, ὁ Χριστιανὸς ἔφριττεν.

Ὁ νέος σύζυγος ἔδωσε τὸν βραχίονα εἰς τὴν σύζυγόν του διὰ νὰ διέλθῃ τὴν στοὰν, ἥτις διεχώριζε τὰ δώματά του, φθάσας δὲ εἰς τὴν θύραν ταύτην, ἥτις ποτὲ δὲν ἠνοίγετο δι' αὐτὸν, δὲν ἠδυνήθη νὰ μὴ εἴπῃ μετ' ὀδύνης.

— Τώρα!

Καὶ ἡ Ἑλένη ἴσως ἀκουσίως ἐκράτησε τὴν χεῖρα, τὴν ὁποίαν αὐτὸς τῇ ἐπρόσφερεν ἵνα τὸν ἀποχαιρετήσῃ. Ἤνοιξε τὴν θύραν, καὶ εἰσῆλθεν, ὁ Χριστιανὸν δὲ τὴν ἠκολούθησεν ὅλος τρέμων, καὶ εὑρέθη ἐντὸς κοιτῶνος μικροῦ μὲν καὶ ἁπλοῦ, ἀλλ' ὅστις ἐφαίνετο ὅτι μετεῖχε τῆς ἁγνῆς οὐσίας τῆς κατοικούσης αὐτόν.

Οὕτω χωρὶς νὰ προφέρωσι λέξιν ἐκάθησαν ἀμφότεροι ἐπὶ ἀνακλιντῆρος· λυχνία δέ τις ἔρριπτεν ἐν τῷ θαλάμῳ τὸ λευκὸν αὐτῆς φῶς, ἐνῷ αἱ ἀκτῖνες τῆς σελήνης διεπέρων τὸ λεπτὸν ὕφασμα τῶν παραπετασμάτων Ὑπῆρχεν ὅμως κατὰ τὴν σιωπὴν τῆς νυκτὸς, καὶ τὸ ἀπόρρητον τῆς ἀπροβλέπτου ταύτης συνεντεύξεως, ἡδονικόν τι ἐνθουσιῶδες καὶ ἐπίσημον, τὸ ὁποῖον ἐλάλει ἐντόνως πρὸς τὴν ψυχήν.

Καὶ ὁ Χριστιανὸς ἡνωμένας ἔχων τὰς χεῖρας ἐθεώρει τὴν Ἑλένην ὡς τὸ εὐσεβὲς τέκνον θεωρεῖ τὴν θεομήτορα, ὥστε δὲν ἠδύνατο ν' ἀποσπάσῃ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἀπὸ τὸ θελκτικὸν πρόσωπον τοῦ προσφιλοῦς αὐτῷ ὄντος.

— Ἑλενήμου! ἐψιθύρισε τέλος.

— Χριστιανέ· εἶπεν αὕτη μὲ πάλλουσαν φωνήν.

Ἐνταῦθα ἐπῆλθε διακοπή τις καθ' ἣν αἱ καρδίαι αὐτῶν ἔπαλλον ἐκ συμφώνου.

Ὁ Χριστιανὸς ἐπανέλαβε.

— Σᾶς εὐγνωμονῶ ὅτι μὲ ἀφήσατε νὰ εἰσδύσω εἰς τὸ ἄδυτον τοῦτο, τὸ ὁποῖον καθιερώσατε διὰ τῶν δεήσεών σας. Ὦ! εὐχαριστῶ, εὐχαριστῶ! . . . . . Ἐνταῦθα λοιπὸν εἶναι ἡ συνήθης ὑμῶν κατοικία . . . . . Ἐνταῦθα λοιπὸν ἐκχύνονται οἱ ὑμέτεροι διαλογισμοί. Φιλτάτη, φιλτάτη Ἑλένη, σὺ εἶσαι ὁ ἄγγελός μου . . . . . Πλὴν ὄχι, κακῶς ποιῶν ὁμιλῶ οὕτως· ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἐπράξατε ἀνακουφίζει τὴν τεθλιμμένην ψυχήν μου. Μὲ θεωρεῖτε μετ' ἐκπλήξεως, ἴσως δὲ καὶ μετὰ τρόμου, πλὴν μὴ φοβῆσθε πλησίον ἐμοῦ, πλησίον τοῦ καλλιτέρου φίλου σας. Ὦ θεέ! ἐγὼ νὰ σᾶς ἀτιμάσω, καὶ διὰ τούτου τοῦ τρόπου ν' ἀνταμείψω τὴν ἡμετέραν ἀγαθότητα..... θέλω εἶσθαι πολὺ ἔνοχος· ὑμεῖς ὅμως μὲ γνωρίζετε, καὶ ἠξεύρετε ὅτι προτιμῶ ν' ἀποθάνω παρὰ νὰ βλάψω ὑμᾶς, ἥτις ἀξιώσατε νὰ μὴ μὲ φύγητε πλέον.

Καὶ παρετήρει τὴν Ἑλένην, τῆς ὁποίας ἡ καλλονὴ εἶχε λάβει διὰ τῆς συγκινήσεως χαρακτῆρα σχεδὸν οὐράνιον.

Ἡ Ἑλένη ἔκλινε πρὸς αὐτὸν ψιθυρίζουσα·

— Χριστιανέ.....

Ἀλλ' αἴφνης ἀφῆκε κραυγὴν φρικώδη καὶ ἀνεσηκώθη ὡς νὰ τῇ ἐνεφανίσθη φάσμα.

— Φύγε — φύγε, εἶπε — φύγε, ἐὰν δὲν θέλῃς νὰ γείνω ἔνοχος, νὰ γείνω ἐπίορκος.

Ὁ Χριστιανὸς ἀπηλπισμένος, ἀλλ' ἀδυνατῶν ν' ἀντείπῃ εἰς τὴν διαταγὴν ταύτην, ἢ μᾶλλον εἰς τὴν ἱκεσίαν ταύτην, ἐσηκώθη, καὶ ἔφερε τὸ ῥινόμακτρον εἰς τοὺς πλήρεις δακρύων ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ· ἔπειτα δὲ χωρὶς νὰ εἴπῃ οὔτε λέξιν ἀπεσύρθη εἰς τὰ δώματά του.

ΣΤ'.

Τὴν ἐπαύριον φρικώδης ταραχὴ ἠκούετο εἰς τὴν οἰκίαν ταύτην τὴν πρὸ πολλοῦ ἡσυχάζουσαν.

Ἀφ' οὗ πολλαὶ ὧραι παρῆλθον χωρὶς ἡ κυρία δὲ Μινλέϊν νὰ προσκαλέσῃ τὴν θαλαμηπόλον αὐτῆς· αὕτη ἀνησυχοῦσα ἀπεφάσισε νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὸν κοιτῶνα, ὅπου εὗρε τὴν Ἑλένην ἐξηπλωμένην ἐπὶ τῆς κλίνης, ψυχρὰν καὶ ὡς κοιμωμένην, τοσοῦτον οἱ χαρακτῆρες αὐτῆς μετεῖχον ἀγγελικῆς ἀγνότητος.

Ἐπὶ τῆς παρὰ τῇ κλίνῃ κειμένης τραπέζης ἦτον φιάλη, ἐμπεριέχουσα τὸ δηλητήριον, καὶ ἐπιστολὴ ἐσφραγισμένη καὶ ἐπιγεγραμμένη πρὸς τὸν Χριστιανόν.

Ὅταν δὲ ἡ ἀπελπισία τούτου τῷ ἐπέτρεψε νὰ συνενώσῃ τὰς δυνάμεις καὶ νὰ ῥίψῃ τὸ βλέμμα εἰς τὴν ἐπιστολὴν ταύτην τοῦ αἰωνίου ἀποχαιρετισμοῦ, ἀνέγνωσε τὰ ἀκόλουθα·

« Χριστιανέ, ὦ εὐγενὲς, καὶ ἀγαθὸν, συγχώρησον εἰς τὴν δυστυχῆ Ἑλένην νὰ σ' ἀφήσῃ μόνον ἐπὶ τῆς γῆς, καθότι πράττουσα τοῦτο ἐκπληροῖ θυσίαν ἀναπόφευκτον. Ἡ παρελθοῦσα ἑσπέρα μ' ἐδίδαξεν ὅτι δὲν ἀνῆκον πλέον εἰς ἐμαυτὴν, καὶ ὅτι ἤθελα παραβιάσει ἱερὸν ὅρκον.... Λοιπὸν φεύγουσα σέ, φεύγω ἐμαυτήν. Θέλεις ὑποφέρει, ἀλλὰ τοὐλάχιστον θέλεις διατηρήσει τὴν πρὸς ἐμὲ ὑπόληψίν σου. Ὑγίαινε Χριστιανέ, ἀποθνήσκω..... διότι σὲ ἠγάπων. »

Ν. Γ. Μ.

Ο ΕΓΚΛΗΜΑΤΙΑΣ.

ΑΛΗΘΕΣ ΙΣΤΟΡΗΜΑ

Ὑπὸ Σχιλλέρου.

—o—

(Συνέχεια, ἴδε φυλ. 94)

« Ἔμεινα μόνος ἔμπροσθεν τοῦ βαράθρου. Ἡ βαθεῖα αὕτη ἄβυσσος, ἡ τοῦ λοιποῦ ὠφείλουσα νὰ μοὶ χρησιμεύσῃ εἰς ἄσυλον, μοὶ ἐφένετο καταγώγιον τοῦ ᾅδου, ἐν ᾧ, ἅπαξ μόνον εἰσελθών, δὲν εἶχον πλέον ἐλπίδα ἐλευθερώσεως. Ἠθέλησα νὰ φύγω· καὶ ἥπλωνον τὴν χεῖρα διὰ νὰ σύρω τὴν κλίμακα πρὸς ἐμὲ, ὅπως ἀργοπορήσω πᾶσαν κατ' ἐμοῦ καταδίωξιν, ὅτε μ' ἐμπόδισεν ἡ πικρὰ αὕτη σκέψις. « Ὁ δολοφόνος ἔχει ἀκόμη τίποτε νὰ κινδυνεύσῃ; » καὶ ὁ βραχίων μου κατέπεσε, διότι εἶχον καταβληθῆ. Ἤκουον περιθροοῦντας τὴν ἀκοήν μου μανιώδεις γέλωτας, ὡς ἀπὸ καταχθόνια βασίλεια ἐξερχομένους. Ὁ καιρὸς τῆς μετανοίας ἀπέστη πλέον ἀπ' ἐμοῦ. Ὁ φόνος μου ἐγείρετο ὄπισθέν μου ὡς ἀπειλητικὸς σκόπελος, καὶ μοῦ ἀπέκλειε διὰ παντὸς τὴν ὁδὸν τῆς τιμῆς καὶ τοῦ καθήκοντος... Τὴν στιγμὴν ταύτην ὁ ὁδηγός μου ἀνεφάνη καὶ μ' ἔκαμε σημεῖον νὰ τὸν ἀκολουθήσω. Τότε δὲν εἶχον πλέον νὰ ἐκλέξω. Φθάσαντες εἰς τὸ ἔδαφος τῆς κλίμακος, ἐτράπημεν εἰς στενόν τινα καὶ σύντομον δρόμον, ὁ ὁποῖος μετ' ὀλίγον μᾶς ἔφερεν εἰς εἶδός τι πλατείας χλοησκεποῦς. Ἐνταῦθα περί τινα ἑστίαν ἦσαν ἐξηπλωμένοι δεκαοκτὼ ἕως εἴκοσιν ἄτομα.

—Ἀδελφοποιοί, εἶπεν ὁ ὁδηγός μου, σᾶς παρουσιάζω τὸν Χριστιανὸν Βόλφιον, τὸν κάπηλον τοῦ Ἡλίου· πρέπει τὰ τὸν παραδεχθῆτε εἰς τὴν συντροφίαν μας!

Ἅπαντες συνεθλίβησαν περὶ ἐμὲ, καὶ ἄνδρες καὶ γυναῖκες, ἅπαντες μοὶ παρεῖχον τὰς μεγαλητέρας τιμάς. Ἕκαστος ἠθέλησε νὰ πίῃ εἰς ὑγείαν μου καὶ νὰ πανηγυρίσῃ τὴν ἔλευσίν μου. Τὸ γεῦμα τὸ ὁποῖον ἡτοίμασαν, συνέκειτο ἐκ τῶν ἡδονικωτέρων ἐδεσμάτων. Ἡ δὲ χαρὰ καὶ ἡ ἡδονὴ ἐφαίνετο ἐμψυχώνουσα ὅλον τὸ σκυλολόγιον τοῦτο, τὸ ἐν πλήρει ἁρμονίᾳ εὑρισκόμενον. Μ' ἔθεσαν μεταξὺ δύο γυναικῶν, τὰς ὁποίας ὑπέθεσα ὅτι θὰ ἦσαν τὰ ἐκτρώματα τοῦ φύλου των· ἀλλ' ὁποῖα ὑπῆρξεν ἡ ἔκπληξίς μου, ὅτε εἶδον, ἐν μέσῳ τοῦ τοιούτου εἰδεχθοῦς συρφετοῦ τὰ δύο ὡραιότερα τῆς φύσεως πλάσματα. τὰ ὁποῖα δύναταί τις νὰ φαντασθῇ; Ἡ Μαργαρίτα, ἡ μεγαλητέρα καὶ ἡ χαριεστέρα, ἦτον ἀνύπανδρος μόλις εἰκοσιπενταετής· δυστυχῶς ὅμως εἶχεν γλῶσσαν ἀναίσχυντον καὶ χειρονομίας ἀσελγεῖς. Ἡ Μαρία, ἡ νεωτέρα ἦτον ὕπανδρος· ἀλλ' εἶχεν ἐγκαταλείψει τὸν σύζυγόν της, ὅστις τὴν μετεχειρίζετο κακῶς. Ἔχουσα δὲ τὴν ἐξοχωτέραν ὡραιότητα, ἀλλ' ὠχρὰ καὶ ἰσχνὴ οὖσα, ἔπραττεν ὀλιγώτερα τῆς προπετοῦς γείτονός της. Ἀμφότεραι ὅμως ἀμιλλῶντο τοσοῦτον εἰς τὴν φιλαρέσκειαν, ὥστ' ἐδυνήθησαν νὰ μὲ πλανέσωσι.

— Βλέπεις, ἀδελφὲ, μ' εἶπεν ὁ ἄνθρωπος, ὅστις μὲ εἶχε φέρει, πῶς ζῶμεν ἐνταῦθα, καὶ ταῦτα πράττομεν καθ' ἑκάστην, δὲν λέγω τὴν ἀλήθειαν ἀδελφοποιοί; »

— Μάλιστα, ἀπεκρίθη ὅλον τὸ σκυλολόγιον. »

— Ἐὰν ἀποφασίσῃς νὰ μείνῃς μὲ ἡμᾶς, θὰ γίνῃς ἀρχηγός μας· ἤμην ἐγὼ μέχρι τοῦδε, πλὴν σοὶ παραχωρῶ τὴν θέσιν μου.

« Ἡ κεφαλή μου ἦτο διάπυρος, ὁ ἐγκέφαλός μου ἐσκοτίζετο ἀπὸ τοῦ οἴνου, καὶ αἱ αἰσθήσεις μου ὑπερεξήπτοντο ὑπὸ βιαίων ἐπιθυμῶν. Ὁ κόσμος μὲ ἀπεστράφη ὡς ἐξώλη, ἐσκέφθην, ἐνταῦθα θὰ εὕρω ἀδελφικὴν ὑποδοχὴν καὶ ἴσως τὴν εὐτυχίαν, τὸ τί ἄλλο λοιπὸν δύναμαι νὰ ἐκλέξω; Πανταχοῦ ἀπήντων τὸν θάνατόν μου, ἐδῶ τοὐλάχιστον θὰ δυνηθῶ νὰ πωλήσω ἀκριβὰ τὴν ζωήν μου. Εὐθὺς λοιπὸν ἀπεφάσισα τὸ τί νὰ πράξω. — Ἀδελφοποιοί, εἶπον, σᾶς εὐχαριστῶ διὰ τὴν καλὴν ὑποδοχήν σας, συναινῶ προθύμως νὰ μείνω μαζῆ σας, ὑπὸ τὸν ὅρον ὅμως τοῦ νὰ μὲ παραχωρήσητε τὴν χαρίεσσαν γειτόνισσάν μου. Ἅπαντες συνήνεσαν εἰς τὴν ἐπιθυμίαν μου, καὶ ἔγεινα ὁ ἐραστὴς κόρης ἀσέμνου καὶ ὁ ἀρχηγὸς συμμορίας λῃστῶν . . . . . »

Δ'.

Παρασιωπῶ ὅλα τ' ἀνουσιουργήματα, ὅσα ζῶν μετὰ τῶν λῃστῶν ἔπραξεν, ἐὰν καὶ γυμνὴν τὴν κακίαν ὁ ἀναγνώστης μου ἰδεασθῇ, δὲν θὰ λάβῃ πλήρη ἔννοιαν τοῦ ἀτόμου τοῦ κακούργου τούτου. Ἄλλως τε ὁ δυστυχής, ὅστις ῥίπτεται τόσον ταχέως εἰς τὴν ἄβυσσον, δύναται εὐκόλως νὰ συγχωρήσῃ εἰς ἑαυτὸν πράξεις, καταστρεπτικὰς πρὸς τὴν ἀνθρωπότητα. »

Ὁ Βόλφιος ἐπροξένησε τρόμον εἰς τὰ περίχωρα. Αἱ συνεχεῖς προσβολαί του ἐτάραττον τὴν ἡσυχίαν τῶν κατοίκων, καὶ αἱ μεγάλαι ὁδοὶ δὲν ἦσαν πλέον ἀσφαλεῖς. Τὸ ὄνομα τοῦ καπήλου τοῦ Ἡλίου κατήντησεν ἡ φρίκη τῶν χωρικῶν, καὶ ἡ δικαιοσύνη ἀνωφελῶς ἐπεχώρησε νὰ τὸν κοταδιώξῃ, ὁ πανοῦργος λῃστὴς ἤξευρε ν' ἀποφύγῃ ὅλας τὰς ἔνεδρας, ὥστ' ἐτάχθη ποσότης χρημάτων διὰ τὴν κεφαλήν του. Τότε ὁ Βόλφιος διέδοσεν ὅτι εἶχε κάμει συνθήκην μετὰ τοῦ διαβόλου.. Ἐπεδὴ δὲ τὸ μέρος τῆς Γερμανίας, ἔνθα συμβαίνει ἡ ἱστορία αὕτη, ἦτον ὄχι τόσον πολιτισμένον, ἐπιστεύθη εὐκόλως ὁ χονδροειδὴς οὗτος μῦθος, καὶ ὁ Βόλφιος ἦτον ἀσφαλής· διότι οὐδεὶς ἐπεθύμει νὰ γνωρισθῇ μὲ σύντροφον τοῦ διαβόλου.

Ὁ Βόλφιος ἔζησεν ἓν ἔτος μετὰ τοῦ σκυλολογίου τούτου· ἀλλὰ τὸ ἄθλιον αὐτὸ ἐπάγγελμα τῷ ἔγεινεν ἀφόρητον ἐπὶ τέλους. Οὐδὲ ἡ ἀρχηγία τῆς συμμορίας τῆς ὁποίας προΐστατο τὸν εὐχαρίστει, διότι κατ' ἀρχὰς μὲν, ὅτε τὸ δέλεαρ τῆς ψευδοῦς ἐπιφανείας τὸν ἐμέθυσεν, ἐνόμισεν ὅτι εὗρε τὸ εὖ ζεῖν καὶ τὴν εὐτυχίαν, ἀλλ' ἀκολούθως ἐννόησεν εἰς ποίαν ὑπέπεσεν ἀπάτην. Ἡ πεῖνα καὶ ἡ ἀθλιότης ἐπολιόρκησε τὴν συμμορίαν του καὶ αὐτὸν ἀκόμη· συνεχῶς δὲ ἦτον ὑποχρεωμένος νὰ ῥιψοκινδυνεύῃ τὴν ζωήν του ὅπως προμηθευθῇ τροφὴν ἑνὸς μόνου προγεύματος, καὶ ἡ τροφὴ αὕτη ἐπήρκει μόλις πρὸς ἀπόσβεσιν τῆς πείνας του. Ἡ ἀδελφικὴ ἁρμονία, τὴν ὁποίαν ἐπίστευσεν εἰς τοὺς συντρόφους του, ὑπάρχουσαν τὴν ἡμέραν τῆς ἐλεύσεώς του, εἶχεν ἐξ ὁλοκλήρου ἀφανισθῇ καὶ τὴν διεδέχθη ὁ φόβος καὶ ἡ ζηλοτυπία, αἱ ὁποῖαι ἀνεστάτονον τὸ καταγώγιον τοῦτο. Ὁ Βόλφιος δὲν ἠγνόει ὅτι μεγάλη ἐτάχθη ἀμοιβὴ διὰ τὴν κεφαλήν του, καὶ ὅτι ἂν ὁ τοιοῦτος ἦτον συνένοχός του τῷ παρεχωρεῖτο πλήρης ἀμνηστεία. Τοῦτο ἦτο δέλεαρ ἀρκετὰ ἰσχυρὸν καὶ ἱκανὸν νὰ ἐπηρεάσῃ τοσοῦτον δυστυχεῖς συντρόφους. Ὁ δύστηνος συνῃσθάνετο ὅλον τὸν κίνδυνον τῆς θέσεώς του· ὁ ὕπνος ἔφευγεν ἀπὸ τὰ βλέφαρά του καὶ ἡ ζωή του κατεταράσσετο ὑπὸ ἀκαπαύστων ἀγωνιῶν. Τὸ ἀποτρόπαιον φᾶσμα τῆς ἀπιστίας ἔσειε τὰς βαρείας ἀλύσεις περὶ αὐτὸν καὶ τὸν ἐβασάνιζε διηνεκῶς. Ἡ κοιμωμένη μέχρι τοῦδε φωνὴ τῆς συνειδήσεώς του ἠγέρθη ἐκ νέου εἰς τὴν ψυχήν του, καὶ τὸν ἔφερε εἰς μεταμέλειαν. Ὅλον τὸ μῖσος τὸ ὁποῖον ἄλλοτε ἠσθάνετο κατὰ τοῦ ἀνθρωπίνου γένους ἐστράφη ἤδη καθ' ἑαυτοῦ, καὶ μὴ ἔχων πλέον δύναμιν νὰ καταρασθῇ τινα ἐσυγχώρει τὴν φύσιν ἅπασαν.

Ἡ κακία εἶχεν ἀποπερατώσει τὸ ἔργον της, τὸ δὲ ἀγαθὸν αἴσθημα, φυσικὸν τῷ Βολφίῳ ὄν, ἐθριάμβευεν ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἐπὶ τῆς θλιβερᾶς πλάνης του. Ἤρχισε νὰ ἐννοεῖ τὸ μέγεθος τοῦ ἐξευτελισμοῦ εἰς ὃν κατήντησε, συχνὴ μελαγχολία διεδέχθη τὴν μανιώδη ἀπελπισίαν του καὶ ἤρχισε νὰ καταλαμβάνηται ὑπὸ ἀδυνηρᾶς λύπης, συλλογιζόμενος τὴν ἀπώλειαν τοῦ παρελθόντος. Ὅθεν, εἰς τὸν ἔσχατον καταντήσας ἐξευτελισμὸν, ἦτον ἴσως τότε πρὸς τὸ καλὸν ἐπιῤῥεπέστερος ἢ ἐν τῇ στιγμῇ τῆς πρώτης ἁμαρτίας του.

Περὶ τὸν χρόνον τοῦτον εἶχε κηρυχθῆ ὁ ἑπταετὴς πόλεμος, καὶ οἱ πολεμισταὶ εἶσαν πολυάριθμοι. Ἡ περίστασις αὕτη ἐνεποίησεν ἐλπίδα τινὰ εἰς τὴν καρδίαν τοῦ Βολφίου, ὅστις ἔγραψεν εἰς τὸν πρίγκηπα ἐπιστολὴν τοιαῦτα περιέχουσαν.

« Ἐὰν ἡ γενναία εὔνοια δὲν νομίσῃ ἀνάξιον νὰ καταδῇ μέχρις ἐμοῦ, ἐὰν ἐγκληματίας, οἷος ἐγὼ, δύναται ἀκόμη νὰ ἐνδέχεται ὅτι ἐνδέχεται νὰ γείνῃ ἄξιος τοῦ οἴκτου σας, δέχθητε μετ' ἐπιεικείας πρίγκιψ, τὴν αἴτησιν λῃστοῦ τινος καὶ φονέως, τὸν ὁποῖον οἱ νόμοι κατεδίκασαν εἰς θάνατον, καὶ τὸν ὁποῖον ἡ ἀγχόνη ἐπιζητεῖ. Ἔρχομαι ταπεινῶς νὰ ἱκετεύσω τὴν ὑμετέραν ὑψηλότητα νὰ μὲ δεχθῇ ὡς ἐθελοντὴν εἰς τὸν στρατόν της, ὄχι διότι φοβοῦμαι τὸν θάνατον, ἐξεναντίας ἡ ζωὴ μὲ κατήντησε μισητή· ἀλλὰ θὰ μ' εἶναι ὀδυνηρὸν ν' ἀποθάνω θάνατον ὅμοιον τοῦ ἐπονειδίστου βίου μου. Ἐπεθύμουν νὰ ζήσω ὅπως ἐξιλεώσω τοὺς νόμους, τοὺς ὁποίους παρεβίασα, καὶ τὸν θεὸν, κατὰ τοῦ ὁποίου ἐξανέστην. Ἡ τιμωρία μου θὰ εἶναι παράδειγμα μόνον διὰ τὸν κόσμον. καὶ οὐχὶ ἀποζημίωσις διὰ τὰ ὅσα ἔπραξα κακά. Ἤδη μισῶ τὴν κακίαν, καὶ ἐνθέρμως ἐπιθυμῶ νὰ ἔζων ἐντίμως καὶ ἐναρέτως. Ἔδειξα ἀρκετὴν εὐφυΐαν καὶ ἱκανότητα ὅπως κατασταθῶ ἐπίφοβος εἰς τὴν πατρίδα μου· ἀλλ' ἐλπίζω ὅτι ἔχω τὴν αὐτὴν εὐφυΐαν καὶ ἱκανότητα νὰ γίνω ὠφέλιμος εἰς αὐτήν.

« Γνωρίζω ὅτι ἀπαιτῶ ἀνήκουστόν τι, ὅτι εἶμαι ἄξιος θανάτου καὶ ὅτι ἀνήκω εἰς τὴν δικαιοσύνην· ἀλλὰ δὲν θὰ ἐμφανισθῶ ἔμπροσθέν σας σιδηροδέσμιος· εἶμαι εἰσέτι ἐλεύθερος, καὶ σᾶς ἀποτείνω ἱκεσίαν, καὶ ἂν σᾶς ζητῶ χάριν, μὴ νομίσετε ὅτι τὸ κάμνω κοινούμενος ἀπὸ φόβον. Ἠξεύρω ὅτι εἶμαι ἄξιος τῆς τύχης μου, πλὴν μόνον θὰ ὑπενθυμίσω εἰς τοὺς δικαστάς μου ὅτι ἀπὸ τότε ἤρχησα νὰ ἦμαι ἐγκληματίας, ἀφ' ὅτου ἡ μέλαινα κατ' ἐμοῦ ψῆφος των μοὶ ἀφῄρεσε διὰ παντὸς τὴν τιμήν. Ἐὰν δὲν μὲ ἐμεταχειρίζοντο τόσον σκληρῶς, ἴσως σήμερον δὲν θὰ ἤμουν ἀναγκασμένος νὰ ἐπικαλεσθῶ τὴν ἐπιείκειάν σας. Ἐὰν συναινῆτε εἰς ὅ,τι γονυπετῶς καὶ μετὰ θερμῆς καρδίας σᾶς ἐξαιτοῦμαι. διακοινώσατέμοι το διὰ διακηρύξεως, καὶ θὰ ἔλθω εἰς τὴν πρωτεύουσαν πεποιθὼς εἰς τὸν πριγκιπικὸν λόγον σας. Εἰ δ' ἄλλως, ἡ δικαιοσύνη ἂς πράξῃ τὸ καθῆκόν της καὶ ἐγὼ θὰ πράξω τὸ ἐδικόν μου. »

Ἡ παράκλησις αὕτη, ὡς καὶ πολλαὶ ἄλλαι, δὲν ἔτυχον ἀπαντήσεως. Ὁ Βόλφιος, ἐπολέσας πᾶσαν ἐλπίδα, ἀπεφάσισε νὰ διαβῇ τὰ σύνορα καὶ νὰ ζητήσῃ ὑπηρεσίαν εἰς Πρωσσίαν. Μετ' οὐ πολὺ ἔφθασεν εἰς πόλιν τινὰ μικρὰν, ἔνθα ἀπεφάσισε νὰ διανυκτερεύσῃ.

Ἡ ἐνδυμασία του, συγκειμένη ἀπὸ τὰ προϊόντα τῶν λῃσειῶν του, ἦτο κατά τι κωμικὴ καὶ καταπληκτικὴ συγχρόνως. Εἰς τὴν θέαν τοῦ ἀλλοκότου τούτου περιηγητοῦ, ὁ πυλωρὸς τῆς μικρᾶς ταύτης πόλεως, ἔγεινεν εἰς ἄκρον περίεργος. Ὡς ἐξησκημένος εἰς τὴν ὑπηρεσίαν, ἦτο μέγας φυσιογνώμων, καὶ τὸ ὡς τὸ τοῦ ἱέρακος βλέμμα του σπανίως ἠπατᾶτο. Τὸ πρῶτόν του κίνημα, ἰδόντος τὸν Βόλφιον, ὑπῆρξε νὰ κλείσῃ τὴν εἴσοδον καὶ νὰ τῷ αἰτήσῃ τὸ διαβατήριόν του. Ὁ Βόλφιος δὲν ἦτον ἐξ ἐκείνων οἵτινες εὑρίσκονται ἀπροπαρασκεύαστοι· ἐφρόντισε καὶ προὐμηθεύθη διαβατήριον παρά τινος ἐμπόρου, τὸ ὁποῖον εἶχεν ἐπιθεωρήσει πρό τινος· ἀλλὰ καὶ τοῦτο δὲν ἠξήρκει πρὸς

ἐξαπάτησιν τοῦ ὑπαλλήλου. Ὁ Ἄργος τῆς πύλης ἐπίστευσε μᾶλλον τὴν ἐντύπωσίν του, καὶ ὡδήγησε τὸν Βόλφιον εἰς τὸ δημαρχεῖον.

Ὁ ἄρχων ἐξέτασε τὸ διαβατήριον καὶ τὸ εὗρε καλὸν. Ἠθέλησε νὰ ἴδῃ τὸν Βόλφιον διὰ νὰ τὸν ἐξετάσῃ περὶ τοῦ τόπου τὸν ὁποῖον εἶχεν ἐπισκεφθῆ, ὁ τόπος οὗτος ἦτο τὸ θέατρον τοῦ πολέμου καὶ ὁ ἄρχων ἐφιλοτιμεῖτο νὰ ἦναι δεινὸς περὶ τὰ πολιτικὰ καὶ νὰ γινώσκῃ τὰς εἰδήσεις πρὶν τὰς μάθουν ἄλλοι.

Ἐν τούτοις ὁ Βόλφιος ἐπρόσμενεν ἔμπροσθεν τῆς θύρας τοῦ δημαρχείου. Ὁ ὄχλος εἶχε περίξ του συσωρευθῆ. Ὁ παράδοξος ἱματισμός του ἦτο τὸ θέαμα ὅλων τῶν συνομιλιῶν. Τὰ βλέμματα τῶν περιέργων μετέβαινον ἀπὸ τὸν ἱππέα εἰς τὸν ἵππον ἀλληλοδιαδόχως, οἵτινες καὶ δὲν ἠδύναντο νὰ παύσωσι παρατηροῦντες. Δυστυχῶς διὰ τὸν Βόλφιον, ὁ ἵππος, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἵππευε ὡς καὶ τὰ λοιπὰ τῆς ἐνδυμασίας του, ἦσαν προϊόντα τῶν ληστειῶν. Ἐφαντάσθη ὅτι τὸν ἐγνώριζον· ἡ πρόσκλησις δὲ τοῦ ἄρχοντος ἐκείνου ἀπέδειξεν ἀληθῆ τὴν γνώμην του ταύτην. Ἐπίστευσεν ὅτι εἶχεν ἀνακαλυφθῆ τοῦ διαβατηρίου του τὸ ψεῦδος καὶ ὅτι θὰ τὸν συνελάμβανον. Ὁ Βόλφιος ἐκέντησε τὸν ἵππον του μὲ τοὺς δύο πτερνιστῆρας καὶ ἀνεχώρησε καλπάζων. Ἡ ἐσπευσμένη αὕτη φυγὴ ἐξήγειρε κοινὴν ταραχήν.

— Αὐτὸς εἶναι κατάδικος, ὅστις φεύγει κρυφίως, ἀνέκραξαν πανταχόθεν, στάσου! στάσου! Καὶ ἕκαστος ἤρχισε νὰ τὸν καταδιώκει. Ὁ Βόλφιος εἶχε πρόχωρήσει, ἐπρόκειτο περὶ ζωῆς καὶ θανάτου. Ἐνέπηξε τοὺς πτερνιστῆρας εἰς τὰ πλευρὰ τοῦ ἵππου του, καὶ εὑρέθη εἰς τὴν καταπρῶτον παρουσιασθεῖσαν ὁδόν. Ἤδη δὲ οἱ διώκοντές τον ἔχασαν τὴν ἀναπνοήν των καὶ ἀπελπίσθησαν νὰ τὸν συλλάβουν. Ὁ Βόλφιος ἐνόμισεν ἑαυτὸν σωθέντα, ὅτε νέον ἐμπόδιον τὸν ἔκαμε νὰ σταθῇ εὑρεθεὶς εἰς ἀδιέξοδον στενωπὸν, ἠναγκάσθη νὰ ἐπανέλθῃ ὅθεν ἀναχώρησεν.

Τὸ συμβὰν τοῦτο ἀνεστάτωσε τὴν πόλιν ὅλην. Πολυάριθμοι συναθροίσεις ἐγένοντο πανταχοῦ καὶ τὸ πλῆθος ηὔξανε καθ' ἑκάστην στιγμήν. Ὁ Βόλφιος ἠθέλησε νὰ ἀνοίξῃ ὁδόν, διὰ μέσου αὐτοῦ, ἐξήγαγε πιστόλιον ἐκ τοῦ κόλπου του, καὶ ἠπείλησεν ὅτι θέλει πυροβολήσει κατὰ τοῦ πρώτου πλησιάσοντος. Τοιαῦτα βλέπον τὸ πλῆθος, ἔμεινεν σιωπηλόν. Οὐδεὶς ἐτόλμα νὰ προχωρήσῃ· μετ' ὀλίγον ὅμως, ἀνήρ τις τῶν ἄλλων γενναιότερος, ἐχύθη κατ' ἐπάνω του καὶ τὸν ἀφώπλισε. Τότε τὸν ὡδήγησαν εἰς τὸν διοικητήν.

— Τίς εἶσαι; τὸν ἠρώτησεν ἐκεῖνος μὲ ἀπότομον τρόπον.

—Εἶμαι ἄνθρωπος ἀποφασισμένος νὰ μὴν ἀποκρίνωμαι παρ' ὅτε μὲ ὁμιλοῦν μὲ εὐγενέστερον τρόπον, ὑπέλαβεν ὁ Βόλφιος.

—Ἡ ἐσπευσμένη φυγή σου σὲ καθιστᾷ ὕποπτον. Διὰ ποίαν αἰτίαν ἔφυγες οὕτω;

— Δὲν ὑπόφερον πλέον νὰ μὲ περιγελοῦν αὐτοὶ οἱ ἀνόητοι.

— Ἐφοβέρισες ὅτι θὰ πυροβολήσεις.

— Τὸ πιστόλιον μου δὲν ἦτο γεμάτον.

Τῷ ὄντι τὸ ὅπλον του ἦτο κενόν.

— Διατί φέρεις ὅπλα ἐπάνω σου;

— Διότι κατέχω πολύτιμά τινα πράγματα καὶ μὲ προειδοποίησαν νὰ προφυλάττομαι ἀπὸ τὸν περίφημον κάπηλον τοῦ Ἡλίου.

— Αἱ ἀποκρίσεις σου τίποτε δὲν ἀποδεικνύουν.

— Ἐπικυρῶ τοὺς λόγους μου.

— Ἔχεις τίποτε νὰ εἴπῃς περισσότερον;

— Ὄχι.

— Θὰ ὑπάγῃς εἰς τὴν φυλακήν.

— Ἐλπίζω, κύριε διοικητὰ, ὅτι, ἐὰν ὑπάρχῃ ἀκόμη δικαιοσύνη τις εἰς τὸν τόπον τοῦτον, θὰ μοὶ ἀποδοθῇ.

Ε'.

Τὴν ἐπαύριον ὁ διοικητὴς ἐσκέφθη ὅτι ὁ ξένος, τέλος πάντων ἠδύνατο νὰ ἦναι ἀθῶος, καὶ ὅτι οἱ ὀλίγον τι αὐστηροὶ λόγοι τοὺς ὁποίους ἀπεύθυνεν εἰς αὐτὸν τὸν εἶχαν ἴσως παροργίσει.

Διέταξε νὰ ἔλθῃ ὁ Βόλφιος ἐκ νέου ἔμπροσθέν του ἀποφασίσας τὴν φορὰν ταύτην νὰ τὸν μεταχειρισθῇ μετὰ πλειοτέρας ποσηγορίας.

— Χθὲς σᾶς ὡμίλησα ἴσως ὀλίγον τραχέως, τῷ εἶπεν· ἀλλ' οἱ νόμοι μας εἶναι αὐστηροὶ καὶ τὸ συμβεβηκός σου ἐπροξένησε θόρυβον. Ἐπεθύμουν νὰ μοὶ ἔλεγές τι πρὸς δικαιολογίαν σου.

— Τίποτε δὲν ἔχω νὰ εἰπῶ περισσότερον.

— Τὸ καθῆκόν μου τότε μὲ διατάττει νὰ πληροφορήσω περὶ τούτου τὸν ἡγεμόνα καὶ νὰ σὲ κρατήσω ἐκ νέου ἐνταῦθα δέσμιον μέχρι τῆς ἀπαντήσεώς του.

Ὁ Βόλφιος ἐσκέφθη στιγμάς τινας. Βιαία τις διαμάχη ἐφαίνετο ἐν ἑαυτῷ συγκροτουμένη. Τέλος στραφεὶς πρὸς τὸν ἄρχοντα.

— Κύριε, εἶπεν, χθὲς δὲν ἠμπόρεσες οὔτε λέξιν ν' ἀκούσῃς ἐκ τοῦ στόματός μου· ἀλλὰ σήμερον ἡ πρὸς ἐμὲ ἀγαθοεργία σου μὲ συγκινεῖ μέχρι τοῦ μυχοῦ τῆς καρδίας μου, πιστεύω ὅτι εἶσαι καλὸς καὶ γενναῖος.

— Καὶ λοιπὸν, τί ἔχεις νὰ μοῦ εἴπῃς;

— Πρὸ καιροῦ ἐπεθύμουν νὰ εὕρω ἄνθρωπον ὡς σέ. Συγχωρήσατέ μοι νὰ σᾶς σφίγξω τὴν χεῖρα.

— Τέλος, τί ζητεῖς ἀπ' ἐμέ;

— Γέρον, ἐξηκολούθησεν ὁ Βόλφιος μὲ συγκίνησιν, ἡ κόμη σου ἐλευκάνθη ἐκ τῆς ἡλικίας, τὸ μετωπόν σου εἶναι σεβάσμιον. Ἐπὶ τῆς γῆς ταύτης πολλὰ ἔτη ἔχεις ζήσει, καὶ πολλὰ ὑποφέρει, δὲν εἶναι οὕτω; καὶ ἐν τούτοις ἔμεινες φιλάνθρωπος.

— Τί σκοπεύεις νὰ μοῦ εἰπῇς;

— Ἔχεις τὸν ἕνα πόδα ἐν τῷ τάφῳ, ὀλίγα βήματα μόνον χρειάζεσαι νὰ φθάσῃς εἰς τὴν αἰωνιότητα μετ' ὀλίγον θὰ ἔχεις ἀνάγκην τοῦ θείου ἐλέους, γέρον· ! θὰ ἀποποιηθῇς λοιπὸν καὶ σὺ τὸ ἔλεος ἀπὸ δυστυχῆ ὡς ἐγώ;

— Τί θέλεις νὰ μὴ εἰπῇς; μὲ ἐκπλήττεις!

— Γράψε εἰς τὸν πρίγκηπά σου, ὅτι μὲ συνέλαβες· εἰπέ τῳ ὅτι ὑπῆρξα ἐγὼ αὐτὸς ὁ κύριος κατήγορός μου. Εἴθε ὁ Θεὸς νὰ τὸν ἐλεήσῃ μίαν ἡμέραν ὡς ἐγὼ ἤδη ἐπιθυμῶ νὰ μὲ ἐλεήσῃ αὐτὸς, δέου ὑπὲρ ἐμοῦ, γέρον, καὶ μὴ καταρασθῇς τὸ ὄνομα, τὸ ὁποῖον μέλλω νὰ προφέρω: Εἶμαι ὁ Χριστιανὸς Βόλφιος ὁ κ ά π η λ ο ς τ ο ῦ Ἡ λ ί ο υ.

Π. Η.

ΔΟΚΙΜΙΟΝ

ΠΕΡΙ ΝΕΑΣ ΤΙΝΟΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ

ΤΩΝ

ΦΙΣΙΟΛΟΓΙΚΩΝ ΝΟΜΩΝ.

ΥΠΟ ΤΟΥ ΙΑΤΡΟΥ ΡΕΒΥΙΑΕ-ΠΑΡΙΣΟΥ.

Μεταφρασθὲν ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ

Ὑπὸ Ι. Δ. ΚΙΓΑΔΔΑ.

" La medecine est utile à tous,
et elle s' aplique à tous.,,
(Bordeu)

" Discite . . . et causas cognoscite verum,
Quid sumus.» (Persius, sat III).

—o—

Πρὸ δύο ὡς ἔγγιστα ἐτῶν συνέπεσε νὰ λάβω συνεχεῖς σχέσεις μέ τινα Ἱσπανὸν ἰατρὸν, οὗ τινος τὸν πατέρα εἶχα γνωρίσει εἰς Μαδρίτην κατὰ τὰς μεγάλας τῆς Αὐτοκρατορίας μάχας. Ὁ ἰατρὸς οὗτος ἦτον ἀρκετὰ πεπαιδευμένος, καὶ πρὸ πάντων ἦτον προικισμένος μὲ σπάνιον βαθμὸν εὐθυφροσύνης, καὶ ὀρθοτάτην κρίσιν. Ἀφοῦ συνδιελέχθημεν περὶ διαφόρων ἀντικειμένων ἰατρικῆς, φιλοσοφίας κλ. ἡ ὁμιλία ἐστράφη, ἀκόντων ἡμῶν, ἵν' οὕτως εἴπω, ἐπὶ πολιτικῶν ἢ δημοσίων ὑποθέσεων, αἵτινες, τελευταῖον, εἰσὶ πάντοτε ἡμέτεραι ὑποθέσεις.

— Ὄχι, δὲν καταλαμβάνω, μοὶ ἔλεγεν ὁ πέραν τῶν Πυρηνέων ἐνοικῶν ἀξιότιμος οὗτος συνάδελφος, πῶς ἡ τοσοῦτον πλουσία, σοφὴ καὶ καλλίτεχνος Γαλλία, δύναται νὰ θέλῃ ἑαυτὴν καταδεδικασμένην εἰς κατάστασιν ἀκαταπαύστου κρίσεως, ἥτις ἀντὶ νὰ συντελῇ εἰς τὴν πρόοδον, βραδύνει μᾶλλον αὐτὴν καθ' ὅλους τοὺς κλάδους καὶ καθ' ὅλας τὰς ἐπιστήμας.

— Φίλε ὁμότεχνε, τὸν ἀπήντησα ἐγὼ, χωρὶς νὰ ἐπεμβῶμεν εἰς τὴν πολιτικὴν ἐπιστήμην, τοῦθ' ὅπερ δὲν ἁρμόζει ἐνταῦθα, καὶ κατὰ τῆς ὁποίας τρέφω ἔμφυτον ἀποστροφὴν, σοὶ λέγω ὅτι διὰ νὰ ἐμβατεύσῃς τὸ τοσοῦτον ἐκπληττόν σε ὡς καὶ πολλοὺς ἄλλους τοῦτο ἀπόκρυφον, πρέπει νὰ προσφύγῃς εἰς τὴν ἰατρικὴν, δηλαδὴ εἰς τὴν μόνην ἴσως ἐπιστήμην, ἥτις διορᾷ ἐν τῇ καρδίᾳ τῆς ἀνθρωπότητος διὰ τῆς φυσιολογικῆς τοῦ ἀνθρώπου σπουδῆς. Εἰπέ μοι παρακαλῶ ἡ κοινωνία δὲν εἶναι τάχα αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος εἰς μεγαλητέραν τινὰ κλίμακα θεωρούμενος; Καὶ δὲν εἶναι ἴσως ἀληθὲς ὅτι οἱ ἄνθρωποι ἐμπεριέχονται εἰς αὐτὸν τὸν ἄνθρωπον; ἢ δὲν εἶναι ἐπίσης ἀληθὲς ὅτι ἑνωμένοι εἰς πλῆθος ἢ εἰς ἔθνος οἱ ἄνθρωποι παριστῶσιν ὡσαύτως τὸ ἀποτελοῦν τὸ φυσικὸν καὶ ἠθικὸν ὄν, τὸ συνιστῶν τὸν ἄνθρωπον ἀτομικῶς; ὅτι τὸ ζωϊκὸν πῦρ, ἡ φυσικὴ οἰκονομία, καὶ ἑνὶ λόγῳ ἡ ὀργανικὴ διάπλασις εἶναι πάντοτε τὰ αὐτά; Ὑπάρχουν βεβαίως διαφοραί τινες ἀτομικαὶ μᾶλλον ἢ ἧττον ἐπαισθηταί, συνιστῶσαι τοῦθ' ὅπερ καλεῖται κρᾶσις, ἕξις καὶ ἀκόμη ἰδιοσυγκρασία, ἂν ζητῇς περισσοτέραν ἀκρίβειαν· ἀλλ' ὑπάρχει κοινή τις ὑπόστασις ἀνήκουσα εἰς τοιόνδε ἢ τοιόνδε λαόν. Ὑπάρχουν διακριτικοί τινες χαρακτῆρες, κλίσεις, ἕξεις, ἀντιπάθειαι, καὶ ἐπὶ τέλους μυρία σημεῖα συνιστῶντα τὸ ὅ,τι δύναται νὰ ὀνομασθῇ ἐθνικὴ κρᾶσις. Πρόσθες ὅτι ἡ κρᾶσις αὕτη, ὡς παντὸς ἀτόμου, δύναται, ἀναλόγως τῶν περιστάσεων, τῶν συμβεβηκότων καὶ τῶν καλῶν ἢ κακῶν τῆς τύχης μεταβολῶν, νὰ τροποποιηθῇ κατὰ διαφόρους τρόπους, δηλονότι ἐνίοτε μὲν νὰ κατασταθῇ συνεσταλμένη ἢ ναρκωμένη, καὶ ἄλλοτε ἀπ' ἐναντίας νὰ φθάσῃ εἰς ἐρεθισμὸν ἢ καὶ ὑπέρτατον βαθμὸν ἐξάψεως. Αὗται εἶναι ἀρχαὶ ἀνεπίδεκτοι ἀμφισβητήσεως ὡς βασιζόμεναι ἐπὶ πείρας, στηριζομένης καὶ ὑπὸ τῆς ἐπιστήμης καὶ ὑπὸ τῆς ἱστορίας.

Νῦν ἂς ἐφαρμώσωμεν τὰς ἀρχὰς ταύτας εἰς ἕκαστον ἔθνος, εἰς τὸ ἐμὸν ἢ τὸ σὸν κατ' ἰδίαν, καὶ θέλομεν εὕρει τὴν ἀποκάλυψιν πολλῶν μυστηρίων ἢ τὴν λύσιν ἀναριθμήτων αἰνιγμάτων. Οὕτως, ἂς ἔχωμεν πάντοτε ὑπ' ὄψιν ὅτι ἕκαστος λαὸς ἀποτελεῖ μ ο ν ά δ α καίτοι συνιστῶν ἀθροιστικόν τι ὄν· ὅτι ἔχει, ὡς ἕκαστον ἄτομον, ἤθη, κλίσεις, ἕξεις, ἰδιάζοντα εἰς αὐτὸν μόνον, καθὼς ἰδίαν γλῶσσαν, νόμους καὶ κυβέρνησιν. ! Τί κοινότερον ἢ τὸ νὰ διαφέρῃ ὁ Ἱσπανὸς τοῦ Ὁλανδοῦ, τοῦ Ἄγγλου καὶ τοῦ Γάλλου, παρ' οὗ μόλις διαχωρίζεται διὰ τῶν Πυρηνέων, καὶ ὁ Σινὸς ὅλων τῶν Εὐρωπαίων, καὶ προσέτι τοῦ γειτονός του Ἰάπωνος; Ὑπάρχει λοιπὸν εἰς ἕκαστον ἔθνος θεωρούμενον ὡς μεγάλη τις φυσιολογικὴ μ ο ν ὰ ς, ἄθροισμά τι φυσικῶν τε καὶ ἠθικῶν φαινομένων, ἅτινα συνιστῶσι τὴν οὐσίαν οὕτως εἰπεῖν τοῦ ἔθνους τούτου ὡς καὶ τὸν τρόπον τῆς ὑπάρξεώς του, καὶ ταῦτα διαδηλοῦσι τὸν χαρακτῆρα, τὰς πράξεις, τὸν σκοπὸν καὶ τὰς ἐπιχειρήσεις αὐτοῦ· Ἀφ' ἑτέρου ὅσον περισσότερον αἱ ἐνυπάρχουσαι περιστάσεις συμφωνοῦσι μὲ τὴν κρᾶσιν τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος ἔθνους, τόσον μᾶλλον ἡ εἰρημένη κρᾶσις αὐξάνει καὶ ἐνδυναμοῦται ἀναδεικνυομένη σαφέστερον καὶ μὲ περισσοτέραν εἴτε πρὸς τὸ καλὸν εἴτε πρὸς τὸ κακὸν ἰσχύν. Διαδέχονται οἱ αἰῶνες τοὺς αἰῶνας, αἱ γενεαὶ τὰς γενεὰς, ἀλλ' ἡ ἐθνικὴ φυσιολογικὴ εἰδικότης μένει ἀναλλοίωτος. Μεταξὺ λοιπὸν τῆς ζωῆς λαοῦ τινος καὶ ἀτόμου ὑπάρχει μεγίστη ὁμοιότης· καὶ τοῦτο φυσικῷ τῷ λόγῳ, διότι ἀμφότεραι αἱ ζωαὶ αὗται διοικοῦνται ὑπὸ τῶν αὐτῶν ζωϊκῶν νόμων. (1) Τὸ ἐμπόριον λέγουν βάλλει εἰς συνάφειαν ἅπαντα τὰ ἔθνη· οὐδὲν ἀληθέστερον, ἀλλ' εἶναι ἐπίσης βέβαιον ὅτι ὡς ἐκ τούτου οὐδόλως μεταξύ των συγχέονται, οὐδ' ἡ κατάκτησις ἐπιφέρει τοιαύτην τινὰ σύγχυσιν. Οὕτως οἱ Ἕλληνες διατελοῦντες ἐπὶ πολλοὺς αἰῶνας ὑπὸ τὴν κυριαρχίαν τῶν Ὀθωμανῶν, οὐδέποτε ἔφθασαν νὰ ὁμοιάσωσι τοῖς κατακτηταῖς αὐτῶν· τὸ αὐτὸ δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν σήμερον καὶ περὶ τῶν Ἀράβων ὡς πρὸς τοὺς Γάλλους· ὁ Ἑβραϊκὸς τύπος δὲν διετηρήθη τάχα

(1) Ὑπάρχουν καὶ συγγραφεῖς καὶ ἰατροὶ, οἵτινες ἐθεώρησαν τὸ κοινωνικὸν σῶμα ὡς ἓν μόνον ὄν. Ὁ Ὄβες π. χ. παριστᾷ ἔθνος τι ὡς συνιστῶν πολιτικόν τι σῶμα ὑπὸ τὴν μορφὴν γιγαντιαίου τινὸς ὄντος, οὗ τὰ στοιχειώδη μέρη σύγκεινται ἐκ τῶν διαφόρων ἀτόμων τοῦ ἔθνους τούτου. Ὁ ὀργανισμὸς δὲ τοῦ αὐτοῦ Λ ε β ι θ ὰ ν εἴν' ἐν μεγάλοις τοῦθ' ὅπερ εἴν' ἐν μικρῷ ὁ ὀργανισμὸς ἑκάστου ἀνθρώπου ἐξ οὗ σύγκειται. Ἡ δύναμίς του εἶναι τὸ ἄθροισμα ὅλων τῶν δυνάμεών των· ἡ ὅρασίς του εἶναι τὸ ἄθροισμα ὅλων τῶν ὁράσεών των· ἡ διάνοιά του ὅλον τὸ ἄθροισμα τῶν διανοιῶν των· καὶ τὸ ἀληθὲς αὐτοῦ συμφέρον τὸ ἄθροισμα ὅλων τῶν ἀληθῶν αὐτῶν συμφερόντων.

ἐν μέσῳ ὅλων τῶν μεταβολῶν, εἰς ἃς ὑπέκυψε τὸ ἔθνος τοῦτο, καί τοι εὑρισκόμενον ἐπὶ τόσους αἰῶνας ἐν μέσῳ τοσούτων ἄλλων ἐθνῶν, ὑφ' ὧν πάντοτε διακρίνεται, ὁποία καὶ ἂν ἦναι ἡ γλῶσσα, τὸ κλίμα καὶ τὰ ἤθη αὐτῶν τῶν ἐθνῶν; Οὕτως ἡ ἰατρική, ἡ ἐπιστήμη αὕτη ἡ ἀφορῶσα τότε σῶμα καὶ τὴν ψυχήν, ὡς λέγει ὁ κλεινὸς Βάκων, δύναται νὰ διερευνήσῃ τὸ πνεῦμα καὶ τὴν ψυχὴν ἑνὸς ἔθνους διαλογιζομένου, ἐνεργοῦντος καὶ λειτουργοῦντος ὡς ἕν τι γιγαντιαῖον καὶ ἰσχυρὸν εἰδικὸν ἄτομον. Εἴμεθα ἠναγκασμένοι νὰ ἐπανέλθωμεν εἰς τὴν θεμελιώδη ταύτην ἀρχήν, ὅτι δηλαδὴ ἡ κοινωνία εἶναι ὁ αὐτὸς ἄνθρωπος ἐπὶ μεγάλης τινὸς κλίμακος καὶ ὅτι τὰ πάθη, αἱ ἀρεταί, τὰ ἐγκλήματα καὶ αἱ καλαὶ ἢ κακαὶ πράξεις ἔχουν ὡς ἀρχαίτυπον τὸν ἄνθρωπον, ἀτομικῶς θεωρούμενον καὶ ὁποῖος πραγματικῶς ὑπάρχει. Θέλεις λοιπὸν νὰ γνωρίσῃς, καὶ νὰ εἴπω ἔτι πλειότερον, θέλεις νὰ περιγράψῃς ἔθνος τι ὑπὸ τὴν ἱστορικὴν αὐτοῦ ἔποψιν, δηλαδὴ κατὰ τὸ παρελθόν, ἐνεστὼς καὶ τὸ μέλλον του αὐτό; σπούδασον μετὰ προσοχῆς τὴν κρᾶσιν αὐτοῦ, καὶ τότε τδπᾶν θέλεις γνωρίσει. Ἐπιμένω ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου, καθότι ἐξ αὐτοῦ κρέμαται τὸ πᾶν. Βλέπεις, φίλτατε συνάδελφε, ὅτι οἱ ἰατροὶ ἔχουν μέσον τι περισσότερον ἀφ' ὅσα ἔχουν οἱ πολιτικοὶ καὶ κοινοὶ νομοθέται, δι' οὗ νὰ ὁδηγηθῶσιν ἐν ταῖς σοβαραῖς περιστάσεσι, καὶ ὅτι ἡ κοινὴ καὶ τόσον ἀνόητος ἔκφρασις ἃς ζητοῦν τοὺς ἀσθενεῖς των, δύναται νὰ ἐκληφθῇ ὑπὸ διαφόρους σημασίας.

Ἐπὶ τῇ βάσει ὅθεν τῆς εἰρημένης φυσιολογικῆς ἀρχῆς, ἃς ἐξετάσωμεν τοὺς διακριτικοὺς χαρακτῆρας τῆς ἐν Γαλλίᾳ ἐθνικῆς κράσεως. Διὸ, παραλείποντες τὰς ἐξαιρέσεις, παρατηροῦμεν ὅτι ἡ ἱστορία καὶ αὐτὴ ἡ τῆς ἀρχαιοτέρας ἀκόμη ἐποχῆς, μᾶς διδάσκει ὅτι ἡ κρᾶσις αὕτη ὑπάγεται εἰς τὴν κατηγορίαν τῆς αἱματώδους, νευρικῆς, ἐρεθιστικῆς καὶ ἀεικινήτου· ὁ δὲ ἠθικὸς χαρακτὴρ δὲν συνάδει τάχα πληρέστατα μετὰ τῆς φυσικῆς ταύτης διαθέσεως; Ἐν παντὶ καιρῷ, κατὰ τὰς διαφόρους μεταβολὰς τῶν ἠθῶν, καὶ τῶν πολιτευμάτων, θέλεις εὕρει καὶ παρ' ἡμῖν εὐαισθησίαν ζωηρὰν, φαντασίαν, εὐκόλως ἐξαπτομένην καὶ νευρικήν τινα εὐκινησίαν ἐπιδεκτικὴν μυριοτρόπων μεταμορφώσεων, καὶ δυναμένην νὰ διέλθῃ δι' ὅλων τῶν βαθμῶν τοῦ καλοῦ καὶ τοῦ κακοῦ· ἑνὶ λόγῳ, λαὸν ἀνυπόμονον, ἀνήσυχον, ἀεικίνητον, συγκερασμένον, ὁρμητικὸν, νευνεχῆ, ἀνακόλουθον. Ἡ δὲ ὁρμὴ καὶ ζέσις ἡ ἀποτελοῦσα τὴν οὕτω λεγομένην παρὰ τοῖς Ἰταλοῖς furia francese, δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς χαρακτηριστικὸν ἡμῶν σημεῖον· ἀφ' ἑτέρου βλέπεις εἰς ἡμᾶς αἴσθησιν ἀκριβεστάτην, ὀξυδερκῆ καὶ οὐσιωδῶς πρακτικὴν, ἣν τὰ πλεῖστα τῶν ἄλλων ἐθνῶν ἀγωνιζονται νὰ μιμηθῶσιν· ἐνίοτε ἀκόμη καὶ περιϋβρίζοντές την. Δὲν εἶναι ἴσως αὐτὰ ταῦτα τὰ χαρακτηριστικὰ, τὰ ὁποῖα ἀποδίδουσι πάντοτε εἰς τὸ ἡμέτερον ἔθνος οἱ ἐμβριθέστεροι καὶ πλέον ἀμερόληπτοι ἠθικολόγοι τε καὶ ἱστορικοί: Καὶ ἀναμφιβόλως ἔχουν δίκαιον, διότι τοιαύτη εἶναι ἀφεύκτως ἡ οὐσία αὐτὴ τοῦ τρόπου τῆς ὑπάρξεώς μας, ἣν αἱ περιστάσεις καὶ τὰ συμβάντα ἐτροποποίησαν πολλάκις κατὰ τὸ φαινόμενον, χωρὶς ποτὲ ὅμως νὰ ἀλλοιώσουν οὐδόλως οὐσιωδῶς. Καὶ πῶς ἠδύνατο νὰ γίνῃ τὸ τοιοῦτον, ἐνῷ ἡ φύσις ἐγχαράττει τοὺς χαρακτῆρας αὐτῆς βαθέως καὶ ἀνεξαλείπτως;

Σημειώσαντες οὕτω τὴν περὶ ἧς ὁ λόγος ἐθνικὴν κρᾶσιν, ἃς ὑποθέσωμεν τόρα τὸ ἀθροιστικὸν τοῦτο ὂν δηλονότι τὸ γαλλικὸν ἔθνος, εὑρισκόμενον ἐπὶ σειρᾷ πολλῶν ἐτῶν ἐν μέσῳ ἐπαναστατικῆς θυέλλης, ὑποκείμενον εἰς ἔκτακτα συμβάντα, διεγειρόμενον ὑπὸ ὑπερτάτου βαθμοῦ δόξης, ἢ καταποντισμένον ὑπὸ ἀνηκούστων δυστυχημάτων, ἑνὶ λόγῳ ἐγκαταλελειμμένον εἰς τὰς διαφόρους περιπετείας καὶ τὰς πλέον ἀντιθέτους μεταβολὰς τῆς τύχης, ἐκτὸς τῶν ἀποτελεσμάτων πολιτισμοῦ, φθάσαντος μέχρι τῆς λεπτότητος διαφορᾶς κομψῆς οὕτως εἰπεῖν (jusqu'au raffinement d une corruption élegante) καὶ θέλομεν ἰδεῖν ὅτι ἡ ἐθνικὴ κρᾶσις ὑπερεγειρομένη πανταχόσε καὶ τείνουσα πρὸς τὸν ὑπέρτατον ὅρον θέλει λάβει τὴν ἐμφαντικωτέραν μορφὴν αὐτῆς τῆς ἰδίας κράσεως. Ἐκ τούτου δύνανται μὲν νὰ πηγάσωσιν ὠφέλειαί τινες, ἀλλ' ἐνταυτῷ καὶ ἄπειρα δυστυχήματα. Πέποιθα ὅθεν, ὅτι εἰς τὸ ἑξῆς θεωρῶν λαὸν τοιαύτης διαπλάσεως δὲν θέλεις πλέον ἀποριεῖ, θλέπων αὐτὸν νὰ δαπανᾷ ἑξήκοντα περίπου ἔτη, καταγινόμενος εἰς τὴν συστασιν καὶ κατάργησιν βασιλέων καὶ νόμων, εἴτε κυβερνήσεων καὶ πολιτευμάτων. Καὶ ποῖος ποτε πηνελόπειος ἱστὸς δύναται νὰ παραβληθῇ μὲ τοιαύτην τινὰ ἐργασίαν; Εἰς ἡμᾶς πρὸ πάντων, φίλε μου, εἶναι ἐφαρμοστέα ἡ κοινὴ παρὰ Σλάβοις παροιμία. «Ἀφῆκα τὴν μίαν ὄχθην καὶ δὲν ἔφθασα εἰσέτι τὴν ἄλλην.» Σημείωσον δὲ ὅτι δὲν πρόκειται ποσῶς ἐνταῦθα περὶ ἀνθρωπολογικῆς ἢ φυσιολογικῆς τινος ὑποθέσεως, ἀλλὰ περὶ φυσιολογικῆς ἀρχῆς ἐφηρμοσμένης εἰς τὴν ἀθροιστικὴν ἐκείνην μονάδα, ἣν καλοῦμεν ἔθνος. Ἑπομένως οἱ γνωρίζοντες τὴν τοιαύτην εἰς ἡμᾶς ἰδιάζουσον νευρικὴν εὐκινησίαν, δὲν πρέπει ν' ἀπορῶσι, βλέποντες εἰς τὸ ἔθνος μας ἀκατάπαυστόν τινα ἐπιθυμίαν μεταβολῆς, καὶ ἐπανειλλημένων προβλημάτων, ὧν τὴν λύσιν, καί τοι μετὰ πόθου ζητοῦντες, οὐδόλως ὅμως ἔχομεν ὑπομονὴν νὰ περιμένωμεν. Πρὸ πολλοῦ ἠθέλησαν νὰ συγκρίνουν τὸ γαλλικὸν ἔθνος μετὰ τοῦ ἀρχαίου λαοῦ τῶν Ἀθηνῶν, διότι λέγουν εἶν' εἰς ἄκρον εὐφυὲς καὶ κοῦφον, διότι ἐνασχολεῖται τὰ μέγιστα περὶ τῆς σύρᾶς τοῦ κυνὸς τοῦ Ἀλκιβιάδου, διότι δὲν ὑπάρχει λαὸς εὐκολώτερον αὐτοῦ μεταβάλλων τὴν πρὸς τὸν Ἀριστείδην κλίσιν του, καὶ ἀπαυδῶν εἰς τὸ νὰ καλῇ αὐτὸν δίκαιον· καὶ διότι πρὸς τούτοις κατέχει τὸ τῆς ἰσοπεδόσεως πνεῦμα μέχρι τοῦ ἐσχάτου αὐτοῦ βαθμοῦ, ἐπαπειλῶν δι' ἐξοστρακισμοῦ πᾶσαν ὑπεροχήν. Καὶ τίς ποτὲ δύναται νὰ διαφιλονεικήσῃ τὴν ἀλήθειαν τῶν προτάσεων τούτων; Ἡ τάχα δὲν εἴμεθα ἡμεῖς ὅμοιοι μὲ τὸν λαὸν ἐκεῖνον, ὅστις, ἐνῷ ἐπλήρου θορύβων τὴν ἀγοράν, ἀμέσως πάλιν ἡσύχαζε, περιοριζόμενος εἰς τὴν ἐπιφάνειαν, χωρὶς νὰ φθάνῃ τὸ βάθος τῶν συζητήσεων; Ναί, ὁ γαλλικὸς λαὸς εἶναι ὡσαύτως, ὡς ὁ ἀρχαῖος λαὸς τῶν Ἀθηνῶν, φύσει καὶ ἔθει ἀντιπολιτευόμενος, ἀπορητικὸς, σκωπτικὸς, καὶ ἀνάγωγος. Εἶναι πρὸς τούτοις θορυβώδης, πολυπράγμων, κενοτόμος, εὐκολος εἰς τὸ νὰ λησμονῇ ὅλα τὰ μαθήματα τοῦ παρελθόντος, ἀηδιάζων πάντοτε τὸ παρὸν, ἀείποτε καραδοκῶν τὸ μέλλον καὶ μηδέποτε προνοῶν ὁποῖον θέλει εἶσθαι. Εὔπιστος εἰς πᾶν ὅ,τι κολακεύει τὰς ἐπιθυμίας του. ἐπίμονος εἰς ὅσα νομίζει ὅτι τὸν ὠφελοῦσιν· ἑνὶ λόγῳ λαὸς εἰς ὃν δὲν λείπεται μέχρι τοῦδε ὅπως κατασταθῇ ὁ πρῶτος τοῦ κόσμου, ἢ τὸ νὰ γνωρίσῃ καλῶς τὰ συμφέροντα αὐτοῦ, καὶ νὰ ἐκτιμήσῃ ἐπαξίως αὐτά. Πρόσθες ἀκόμη ὅτι ἡ ταχύτης, τὸ μεγαλεῖον τῶν συμβάντων, ἡ ἄπειρος συνέχεια τῶν ἀντιθέτων συγκινήσεων, καὶ ἡ δραματικὴ κίνησις ὅλης τῆς κοινωνικῆς ζωῆς μᾶς ἔκαμαν ν' ἀποκτήσωμεν ἕ-

ξιν τοιαύτην ἀνησύχου καὶ ζωηρᾶς περιεργείας, καὶ ῥοπὴν πρὸς τὰς θορυβώδεις ταραχὰς, καὶ ὡς ἐκ τούτου νὰ μὴ εὐχαριστώμεθα, εἰμὴ εἰς τὴν ἀδιάκοπον μεταλλαγὴν τῶν ἀντικειμένων. Δὲν ἐκπλήττεσαι ἤδη, φίλτατε συνάδελφε, διὰ τὰς φυσιολογικὰς ταύτας ἀρχὰς, καὶ τὰς ὁποίας ἐπιφέρουν συνεπείας; Ἐν τοσούτῳ ἡ ἀθηναϊκὴ αὕτη ματαιοσπουδία, δι' ἣν ἐλεγχόμεθα καὶ ἥτις τείνει τὰ μέγιστα πρὸς τὴν *Βενθαμικὴν* φιλοσοφίαν τοῦ συμφέροντος, ἀντισταθμίζεται ὑπὸ μεγάλων τινων ἀρετῶν· οὕτως, αἱ συμπάθειαι ἡμῶν εἰσὶ ζωηραὶ, αἱ κλίσεις μας γενναῖαι καὶ αἱ καρδίαι μας ἀφωσιωμέναι· ἀπόδος τὰ σφαλματά μας εἰς ἀπερίσκεπτον τινα ἐνθουσιασμὸν, καὶ ἂν θέλῃς, εἰς ἐξημμένην κεφαλὴν, οὐδέποτε ὅμως εἰς πνεῦμα ὑπολογιστικὸν (calcutateur) καὶ ἀπαθὲς, καλυπτόμενον ἐσκεμμένως ὑπὸ τὸ προσωπεῖον τοῦ λογικοῦ. Ἀναλύων τὸν χαρακτῆρα τοῦτον, θέλεις εὕρει αὐτὸν πλήρη ἐνταυτῷ ἰδανικότητος καὶ πρσγματικότητος, ἐλεύθερον καὶ κόλακα, ἐνθουσιαστικὸν καὶ θετικὸν, ἡρωϊκὸν καὶ ὑποβαλλόμενον, ἐνίοτε σοβαρὸν καὶ πάντοτε εὐτράπελον. Ἐκ τούτου βλέπεις, ὅτι μὲ τοιαύτας φυσικάς τε καὶ ἠθικὰς διαθέσεις, τοιοῦτος τις λαὸς νοήμων, δραστήριος καὶ προθύμως θυσιάζων τὸ πᾶν εἰς στιγμιαῖον τι αὐτοῦ πάθος, ὅταν πρόκηται περὶ συστημάτων, εὐκόλως θέλει δώσει ἀκράσιν εἰς σοφισ·ὰς, οἵτινες ὠφελούμενοι ἀφ' ἑνὸς, τῶν γενναίων φαντασιοκοπιῶν τῶν μὲν, τῶν κακῶν διαθέσεων τῶν δὲ, θέλουν μεταβάλει εἰς θεωρίαν τὴν κατὰ πᾶσαν κυριαρχίαν ἀποστροφὴν, τὸ τῆς ἀπολύτου ἰσότητος πνεῦμα, τὴν τυφλὴν ἀγάπην τῶν μεταβολῶν, καὶ τῆς εὐζωΐας, ἅπερ εἰσὶ συγχρόνως ἡ τάσις καὶ ὁ ὄλεθρος τῶν σημερινῶν κοινωνιῶν. Κατὰ τὸν θεῖον Ἱπποκράτην, ὁ ἄνθρωπος *νοσεῖ κατὰ τὴν κρᾶσιν αὐτοῦ*· ἐφάρμοσον λοιπὸν τὸ ἀπόφθεγμα τοῦτο εἰς τὴν μονάδα λαοῦ τινος, ὡς εἰς ἀτομικὴν μονάδα, καὶ θέλεις εὕρει τὴν λύσιν ἀπειραρίθμων προβλημάτων. τοῦτο ἀπαντᾶται ἀνεξαιρέτως, εἰς πᾶν ἔθνος, ἑπομένως καὶ εἰς τὸ ἰδικόν σας, καὶ ἡ ἱστορία τῆς πατρίδος σου, μάλιστα ἡ συγγραφεῖσα ὑπὸ τοῦ σοφοῦ Ἰησουΐτου Μαριάνα ἀποδεικνύει αὐτὸ τρανώτατα.

Ὁ Βολταῖρος, ὅστις σκέπτεται πάντοτε ὀρθῶς, ὁσάκις τὸ πάθος δὲν σκιάζει τὴν κρίσιν του, λέγει ὁμιλῶν περὶ τῶν Γάλλων· » τὸ ἔθνος τοῦτο εἶναι παράδοξον *καὶ μόνον σταθερὸν εἰς τὴν κουφότητά του* ἔχον ὡς ὁ Εὔριπος πολλὰς παλιῤῥοίας, ὧν τὰς αἰτίας οὐδόλως δυνάμεθα νὰ ἀνακαλύψωμεν (A. m. de Belloi 1772). Βλέπεις φίλε μου, ἂν δὲν ἀπατῶμαι, ὅτι ἡ αἰτία αὕτη δὲν εἶναι ἀπολύτως δυσεύρητος. Ὁ αὐτὸς Βολταῖρος λέγει ἀλλαχοῦ· «*ὦ! ἐὰν οἱ Γάλλοι δὲν ἦσαν τόσον Γάλλοι*· τοῦτ' ἔστιν οἱ Γάλλοι ὄντες Γάλλοι εἶναι δυνατὸν νὰ ἐργάζωνται ἄλλως πως ἢ κατὰ τὰς ὠθήσεις τῆς φύσεως καὶ τοῦ τρόπου τῆς ὑπάρξεώς των; Ἂς μὴ ζητῶμεν πλέον ἀλλαχοῦ τὴν αἰτίαν τῆς κουφότητός των, τὴν ἀδιαφορίαν αὐτῶν, ἐπὶ πολλῶν οὐσιωδῶν ἀντικειμένων, πρὸ πάντων δὲ τὸ ὀλίγον αὐτῶν θάῤῥος πρὸς τὴν ὑπόκρυφον καὶ ἰσχυρὰν δύναμιν, τὴν συσταίνουσαν, ἀναπτύσσουσαν καὶ παγιοῦσαν τὰς θεσμοθεσίας· ἐντεῦθεν καὶ οἱ τολμηροὶ ἐκεῖνοι σοφισταὶ οἱ διϊσχυριζόμενοι ὅτι ὁ κόσμος χρήζει ῥιζικοῦ μεταχηματισμοῦ καὶ ὅτι οὗτοι ἔχουσιν ἤδη σύστημά τι ἕτοιμον ν' ἀναδείξωσι. Δυστήχημα, καὶ ὡς λέγει ὁ Ἅγ. Αὐγουσνῖνος « *οὐαὶ εἰς τοὺς τυφλοὺς τοὺς ἀκολουθοῦντας, οὐαὶ εἰς τοὺς τυφλοὺς τοὺς ὁδηγοῦντας.*

Βλέπεις ἤδη, φίλτατε, ὅτι ἡ φισιολογία μόνη εἰς τοὺς εἰς κοινωνίαν ἑνωμένους ἀνθρώπους εἶναι οὐχ' ἧττον παραγωγὸς πλείστων ἀποτελεσμάτων, ὡς ἡ ἐφηρμοσμένη εἰς τὸν ἄνθρωπον ἀτομικῶς, καὶ τοῦτο ἀναμφιβόλως ἔπρεπε νὰ ἦναι, καθότι οἱ νόμοι τῆς φύσεως εἰσὶ πάντοτε οἱ αὐτοί, εἴτε εἰς μικρὰν εἴτε εἰς μεγάλην κλίμακα ἐφαρμοσθῶσι.

Θέλεις νὰ γνωρίσῃς τὴν πολιτικὴν θεωρίαν ἰατροῦ τινος συγγραφέως; Αὕτη εἶν' ἡ ἀκόλουθος· οἱ νευρώδους κράσεως ἄνθρωποι, λέγει οὗτος, προετοιμάζουν τὰς ἐπαναστάσεις· οἱ αἱματώδους τὰς πραγματοποιοῦσι καὶ οἱ χολερικῆς διακρίνονται ἐν αὐτοῖς. Ἡ πρότασις αὕτη ἐμπεριέχει ἀναμφιβόλως παράλογον καὶ ἐσφαλμένον τι, ἀλλ' ὅμως ἡ φυσιολογικὴ ἀρχὴ ἀναφένεται ἐν αὐτῇ καθ' ὅλην τὴν ἐνεργητικότητα αὐτῆς. δηλαδὴ πάντοτε ἀποδεικνύεται ὅτι ἄνθρωπος νευρώδους κράσεως εὐερέθιστος, εὐαίσθητος, ἐμπαθὴς, διάκορος εὐκόλως ἐξαπτόμενος ἢ καταθλιβόμενος, καὶ ἱκανὸ, μεγάλων ὡς καὶ μικρῶν κατορθωμάτων, ὁμοιάζει τι μέγιστα μὲ λαὸν ἐξευγενισμένον εἰς ὑπέρτατον βαθὰ μὸν, εὐερέθιστον καὶ ἐξαπτόμενον, ταυτοχρόνως δὲ προσβεβλημένον ὑπὸ τῆς ἰδίας τῶν πεπαλαιωμένων λαῶν χρονικῆς ἐκείνης νόσου, ἧς ἕνεκα οἱ λαοὶ οὗτοι ἀηδιάζουσι παντὸς πράγματος, καὶ πάλιν παραδέχονται τὸ πᾶν, μὴ ἐπιθυμοῦντες, ἄλλο ἢ τὰς δρασ·ηρίους συγκινήσεις. Ὅταν ὁ τοιοῦτος ἄνθρωπος ἢ λαὸς προσβληθῇ ἐπὶ μακρὸν χρόνον ὑπὸ ἰσχυρᾶς ἠθικῆς τρικυμίας, ἐπιθυμεῖ μόνον μετὰ ζέσεως νὰ μὴ ἐπανέλθῃ πλέον ἡ τρικυμία αὕτη· πλὴν ἡ τοιαύτη ἐπιθυμία δὲν διαρκεῖ ἐπὶ πολύ· διότι τὸ νευρικὸν σύστημα ἐρεθιζόμενον ἐπὶ πολὺ, καθίσταται εἰς ἄκρον εὐερέθιστον· οὐδὲ ἐπιδέχεται ἐλαχίστης ἐξαιρέσεως ὁ φυσιολογικὸς οὗτος νόμος. Ταῦτα σοὶ ἐξηγοῦν πρὸς δε τὰς παραδόξους ἀντιθέσεις, ἃς παριστᾷ τὸ ἡμέτερον ἔθνος κατὰ λόγον τῆς αὐτοῦ κράσεως. Ἡμεῖς δὲν εἴμεθα ἄμοιροι λογικῆς, πλὴν τὸ ἐνεστὼς ἀείποτε μᾶς παρεμποδίζει, μᾶς ἐνοχλεῖ, μᾶς μαστιγεῖ. Βιαζόμεθα, ῥιπτόμεθα ἐμπρὸς πάντοτε, θέλοντες νὰ φθάσωμεν μ' ἓν μόνον πήδημα εἰς τὴν πλέον ἐντελῆ κοινωνικὴν εὐδαιμονίαν, χωρὶς μηδόλως νὰ λογίζωμεθα τὰς δυσκολίας, τὰς παραδόσεις, τοὺς δεσμοὺς καὶ τὰς ἀντιπαθείας τοῦ παρελθόντος. Πιστεύομεν ὅτι ἡ ποσότης (chiffre) εἶναι ἱκανὸς εἰς τὰς κοινωνικὰς περιστάσεις ὁδηγὸς, καὶ κλίνομεν εὐκόλως ὑπὲρ τῶν ὑπερμέτρων διδασκαλιῶν, ὅθεν εἰς πᾶσαν περίστασιν δεικνύομεν ἐνθουσιώδη ὁρμήν. Πάντοτε ἰδανικόν τι ἐγείρει τὰς φαντασίας ἡμῶν καὶ ἡ πρὸς τὸ *βέλτιον ἀνυπόμονος τάσις* μᾶς κάμνει νὰ φθάνωμεν τὸ καλὸν ἄνευ ὠφελείας· κάμνομεν πᾶσαν βίαν ἵνα πιστεύσωμεν ὅτι τὰ ἀδύνατα εἶναι δυνατά· ἑνὶ λόγῳ θέλομεν τὴν πλήρη συμφωνίαν τῶν δοξασιῶν, τὴν τάξιν ἄνευ καταθλίψεως ἢ αὐθαιρεσίας, τὴν ἐλευθερίαν ἄνευ ἴχνους ἀναρχίας, καὶ ἐπὶ τέλους φόρους διὰ μηδένα καὶ θέσεις διὰ πάντας. Πᾶσα πρόοδος ἔχει τὴν στιγμὴν αὐτῆς ἐπὶ τοῦ γνώμονος τῆς ἀνθρωπότητος,

καὶ ἰδοὺ τοῦθ' ὅπερ ἐννοεῖται διὰ τῆς ἐκφράσεως « ἂν οἱ *Γάλλοι δὲν ἦσαν τοσοῦτον Γάλλοι.*»

Αἱ ἀντιθέσεις αὗται παρατηροῦνται ἐπίσης καὶ εἰς τὸν ἠθικὸν χαρακτῆρα. Αἱ πράξεις αἱ πλέον ἡρωϊκαί, ἡ ἀρετὴ καθ' ὅλην αὐτῆς τὴν ἔκτασιν, ἡ μεγαλοψυχία ἡ πλέον ἀδάμαστος εἰσὶ κοινὰ παρ' ἡμῖν· ἀλλ' ἐπίσης ἀφοῦ ἅπαξ εὑρεθῶμεν ἐντὸς τῆς διαπύρου ἀτμοσφαίρας τῶν πολιτικῶν παθῶν, δὲν δυσκολευόμεθα τοῦ νὰ πράξωμεν τὰ πλέον ἀηδῆ κακουργήματα καὶ ἀξιομέμπτους πράξεις. Ὁ Γάλλος πάντος ἄλλου εἶναι ἱκανὸς ὑπερτάτου βαθμοῦ ἀφοσιώσεως, πλὴν σπανίως εἶν ἐπιδεκτικὸς βραδείας, ἐσκεμμένης καὶ φρονίμου μεταρρυθμισεως, τοιαύτης μάλιστα, ἧς τὰ καλὰ ἀποτελέσματα θέλουν φανῆ μετὰ παρέλευσιν εἴκοσι ἢ τριάκοντα ἐτῶν. Τὸ μέλλον, τὸ μέγα τοῦτο σύνθημα ὅλων τῶν ἐποχῶν, ἡ οὐσιώδης βάσις ὅλων τῶν συμφερόντων, τὸ ὑποστήριγμα τῶν λύσεων ὅλων τῶν προβλημάτων, μικρὰν ἐντύπωσιν μᾶς κάμνει· πάντοτε μᾶς φαίνεται ὡς λίαν ἀόριστον καὶ πολὺ μεμακρυσμένον, ἕνεκα τῆς ὁποίας ἔχομεν καθ' ὅλα πρωτοβουλίας ταύτης, ὡς ἐκ τῆς ζωηρᾶς καὶ ὀξυδερκοῦς ἡμῶν φαντασίας, ἀπαιτοῦμεν ἄμεσα ἀποτελέσματα, διὸ δικαίως ὁ κλεινὸς Μιραβὼς ἐσυνήθιζε νὰ λέγῃ· « Ἐδὼ εἶναι τόπος ὅπου πάντοτε προθυμοῦνται νὰ ἀνασπάσωσι τὴν ῥίζαν τῆς ἐξουσίας, δύο ἡμέρας ἀφοῦ τὴν ἔχουν φυτεύσει εἰς τὴν ἄμμον. » Ἐντεῦθεν τὰ ἀδιάκοπα δοκίμια μεταρρυθμίσεων, μεταπολιτεύσεων, καὶ τελειοποιήσεων, τὰ ὁποῖα γίνονται κατὰ περιόδους μᾶλλον ἢ ἧττον μακράς. Ἐνὶ λόγῳ, ἡ νόσος τοῦ νὰ θέλωμεν *νὰ ἤμεθα ἄλλως πως ἀφ' ὅτι εἴμεθα* ἐπιπολάζει, ὡς ἀποδεικνύει ἡ ἱστορία πρὸ ἀμνημονεύτων εἰς τὴν πατρίδα μας χρόνων· οὐδέποτε ὅμως ἔφθασεν εἰς τοιοῦτον βαθμὸν δριμύτητος ὁποῖον ἐπὶ τῶν ἡμερῶν μας, καθ' ἃς τὰ πάντα γίνονται, ἀπροσδοκήτως, διὰ κλονισμῶν, προσβολῶν καὶ ὑπερβολῶν. Βλέπεις ἤδη, φίλτατε συνάδελφε, τὸν λόγον οὗ ἕνεκα παραιτήσαμεν πλῆθος δοξασιῶν, φρονημάτων καὶ φαντασμαγοριῶν τῶν παρελθόντων χρόνων, Ζητοῦμεν, ναί, ν' ἀναπληρώσωμεν ταῦτα πάντα, ἐνίοτε μὲν μὴ ἀναζητοῦντες καὶ μὴ ἐπιθυμοῦντες ἢ τὸ θετικὸν, ἄλλοτε δὲ μέ τινα ἰδεαλογισμὸν χειμαιρικῆς τελειότητος, πρὸς ἣν προσηλονόμεθα μὲ τοσαύτην κλίσιν, ὥστε οὐδὲν δυστύχημα μᾶς φοβίζει, οὐδεμία ἀποτυχία μᾶς ἀπελπίζει. Δὲν πρέπει ἑπομένως νὰ ζητῆς πλέον ἀλλαχοῦ τὴν αἰτίαν τῶν τοσούτων συνεχῶς καὶ ἀεὶ ἀνωφελῶς μεταξὺ ἡμῶν συμβαινουσῶν ἐπαναστάσεων. Ἡ πρὸς τὸ βέλτιον καὶ ἀγαθὸν τάσις, καὶ τὸ ἀδύνατον τῆς τοῦ ἑνὸς ἢ τοῦ ἑτέρου αὐτῶν πραγματοποιήσεως κατὰ τὸν βαθμὸν, ὃν ἐπιτρέπει ἡ σημερινὴ κατάστασις καὶ τὸ ὀξύῤῥοπον τῶν ἀνθρωπίνων πραγμάτων εἶναι ὁ διακριτικὸς χαρακτὴρ τῆς ἐποχῆς. Καὶ τίς ἠθελέ ποτε τὸ πιστεύσει ; Οἱ σύγχρονοι ἡμῶν θεωροῦν μετὰ περιφρονήσεως καὶ ὡς πεπαλαιωμένον ἀπόφθεγμα τὰς σοφὰς λέξεις τοῦ κλεινοῦ Δυβαίρου, τοῦ συμβουλεύοντος ὅτι δὲν πρέπει νὰ ἦναι τις σοφώτερος τοῦ χρόνου.

(Ἀκολουθεῖ.)

ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣ

ΤΗΣ ΓΑΛΛΙΑΣ.

—o—

(Τέλος ἴδε φυλ. 94.)

Ἀμάβλη Ταστύ.

Ἡ Κυρία Ταστὺ εἶναι ἡ θυγάτηρ τοῦ Κ. Βοϊάρ. Ἡ μήτηρ αὐτῆς, ἀδελφὴ τοῦ ὑπουργοῦ Βουχόττου, τὴν ἄφησεν ὀρφανὴν εἰς τὸ ἕβδομον ἔτος τῆς ἡλικίας της. Εὐτυχῶς, μετά τινα ἔτη, ἡ δευτέρα σύζυγος τοῦ Κ. Βοϊὰρ ἔμελλεν, ὡς εἴπομεν, νὰ περιποιηθῇ τὴν νεάνις δα μεθ' ὅλων τῶν φροντίδων ἐκείνων, τὰς ὁποίας μόνον ἡ ἀληθὴς μήτηρ δύναται νὰ καταβάλῃ. Ἡ νεᾶνις Ἀγαπητὴ (Amable) Βοϊὰρ, προϊμώτατα ἤρχισε ν' ἀναφαίνεται· ἐννεαετὴς οὖσα ἐγυμνάζετο ἤδη εἰς τὸ στιχουργεῖν, καὶ μόλις ἦτο δεκαεπταετὴς, ὅτε ἐδημοσίευσεν ἀνονύμως εἰδύλλιον, προξενῆσαν ἔκπληξιν, καὶ περὶ τοῦ ὁποίου ἔκαμαν λόγον ἡ Κυρία Ζανλὶς, οἱ ΚΚ. δὲ Σεγιοὺρ, Τισσῶτος καὶ Ζουῆ.

Τὸ 1816, ὑπανδρεύθη τὸν Κ. Ταστὺ, ὅστις ἐνεθάῤῥυνε παντίαις δυνάμεσι τὴν ἀνάπτυξιν τῆς ἐμφαινομένης εἰς τὴν σύζυγόν του εὐφυΐας. Ἀπὸ δὲ τοῦ 1820 ἡ Κυρία Ταστὺ ἔστειλεν ἀλληλοδιαδόχως εἰς τοὺς διαγωνισμοὺς τῆς Ἀκαδημίας τέσσαρα ποιήματα· ἡ *Πορφυρὴ τῶν Χριστουγεννῶν*, τὸ *Ἄστρον τῆς Λύρας*, ἡ *ἐπιστροφὴ εἰς τὸ Παρεκκλήσιον*, καὶ ἡ *Τελευταία ἡμέρα τοῦ ἔτους*, ποιήματα βραβευθέντα διὰ τοῦ ἀργυροῦ κρίνου, τοῦ χρυσοῦ ἀμαράντου, καὶ τοῦ ἀργυροῦ χρυσανθέμου. Τὸ 1821 ἐδημοσίευσε τὴν *γαλλικὴν Ἱπποτίαν*, σύγγραμμα πεζὸν μετὰ μυθωδιῶν, ἐν ᾧ ἐπροσπάθει νὰ περιγράψῃ τὴν ζωὴν τῶν ἱπποτῶν τῆς παρελθούσης ἐποχῆς. Τὸ 1826 συνῆψεν εἰς ἕνα τόμον ὅσας ποιήσεις ἐστιχούργησεν ἀπὸ τοῦ

χρόνου τῆς ὑπανδρείας της. Τὸ 1829, ἐπεχείρησε σοβαρωτέρων ὑποθέσεων συνθέσεις, ἔγραψε τὰ *Χρονικὰ τῆς Γαλλίας*, τὴν φυσιογνωμίαν πέντε αἰώνων τῆς γαλλικῆς ἱστορίας· τὸ 1835 ἐδημοσίευσε τόμον *Νέων Ποιημάτων*. Ἐκτὸς τῶν συγγραμμάτων τούτων, ἡ Κ. Ταστὺ συνέγραψεν ἔτι δύο τόμους διηγημάτων ἐμμέτρων, πλείστους ἄλλους περὶ ἀγωγῆς καὶ μεταφράσεις μεταξὺ τῶν ὁποίων ἀναφέρομεν τὴν *Σειρὰν τῆς Γαλλικῆς Ἱστορίας*· τὴν *Μητρικὴν ἀγωγήν*· τὴν *Συνέχειαν τῆς Οἰκογενείας*, σύγγραμμα τὸ ὁποῖον ἤρχισεν ἡ κυρία Γυϊζώτου, καὶ μετάφρασίν τινα τοῦ Ῥοβινσῶνος, συνῳδευομένην ὑπὸ σημειώσεων, περὶ τοῦ Δανιὴλ Δεφοέ. Ἵνα δὲ συμπληρώσωμεν ἁπᾶσαν τὴν περιγραφὴν τῆς φιλολογικῆς ἀξίας τῆς Κ. Ταστὺ, χρεωστοῦμεν νὰ προσθέσωμεν εἰς τοὺς ἀκαδημαϊκοὺς αὐτῆς θριάμβους, τὸν ἀπονεμηθέντα ὑπὸ τῆς γαλλικῆς Ἀκαδημίας ἔπαινον διὰ τὸ ἐγκώμιόν της πρὸς τὴν Κυρίαν Σεβινιέ.

Ἡ Κυρία Ταστὺ ἀναμφιβόλως δὲν εἶναι γυνὴ ὑπερτέρας φύσεως, ἀλλ' ἂν ἐξαιρέσωμεν τὸ διήγημα *Φαβιανὸς ὁ φαντασιοκόπος*, εἰς τὸ ὁποῖον ἡ κυρία αὕτη ἠθέλησε νὰ ἐπιδείξῃ πολυμάθειαν περὶ τὴν πολιτικὴν οἰκονομίαν καὶ τὴν φιλοσοφίαν, δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν ὅτι εἶναι συγγραφεὺς εὐφυὴς, ἁπλοϊκὴ, ἀληθὴς, ἁγνὴ καὶ μεμελετημένη. Ὀλίγαι γυναῖκες γράφουσι μετὰ τοσαύτης ὀρθότητος καὶ σαφηνείας τὴν γαλλικὴν, ὀλίγαι δὲ πρὸ πάντων λησμονοῦσιν ὀλιγώτερον τὸ φύλλον των, γράφουσαι. Κατὰ τὴν κυρίαν Ταστὺ, ἡ φιλολογία ὀφείλει νὰ ἦναι διὰ τὴν γυναῖκα διατριβή τις ἁπλῆ καὶ οὐχὶ στάδιον, νὰ εἶναι ἀνάπαυσίς τις καὶ οὐχὶ ἐνασχόλησις ἀποκλειστική. Ὁμιλεῖ περὶ τῶν καθηκόντων τοῦ φύλου της μετὰ μετριοφροσύνης, πρὸς ἣν ἤθελε χαρισθῆ ὁ αὐστηρότερος δικαστής.

« Ἐὰν ἐν τῇ οἰκίᾳ σου τὰ πάντα κανονίσῃς,
Δύνασαι τότε τὰς χορδὰς τῆς λύρας νὰ τονίσῃς,
Καὶ τῆς σχολῆς σου τὰς στιγμὰς νὰ τῇ ἀφιερώσῃς,
Τῆς μητρικῆς καρδίας σου μόνας τὰς ἐντυπώσεις
Ψάλλουσα, ἢ τῶν παιδικῶν ἐτῶν τὰς ἀναμνήσεις. »

Δὲν ἀμφιβάλλομεν δὲ ὅτι, παρὰ τὴν γονιμότητα, τοῦ καλάμου της, ἡ Κυρία Ταστὺ ἔμεινε πάντοτε πιστὴ εἰς τὴν ἀρχὴν ταύτην τῆς φρονήσεως, καὶ ἀγαθότητος, ἧς ἡ τήρησις εἶναι τὸ μᾶλλον ἀξιάγαστον προσὸν τῆς γυναικός.

Ἡ Κυρία Ταστὺ εἶναι ἐκ τῶν εὐτυχῶν ἐκείνων συγγραφέων, οἵτινες ἀγαπῶνται ἀπὸ μόνα τὰ συγγράμματά των, ἐκ τῶν συγγραφέων ἐκείνων τοὺς ὁποίους τὸ πρὸς ἑαυτοὺς καὶ πρὸς τὸ κοινὸν σέβας οὐδέποτε ἐγκατελείπει, καὶ τῶν ὁποίων τὰ βιβλία πρὸς ἁπάσας τὰς ἡλικίας περισπούδαστα, δύνανται νὰ περιέλθωσιν ἀπὸ χείρας νεανίου εἰς τὰς τῶν νεανίδων, χωρὶς ὁ πατὴρ ἢ ἡ μήτηρ ἄλλην νὰ θέλωσιν ἐξέλεγξιν ἢ τὸ ὄνομα τοῦ συγγραφέως. Πᾶν δ' ὅ,τι παρήγαγεν ὁ κάλαμος τῆς Κ. Ταστὺ εἶναι ἀποκύημα τῆς κοσμιότητος, τῆς καρδίας, τῆς συνέσεως, καὶ τῆς εὐαισθησίας, ἐν γένει δὲ εἴ αι γλυκεῖά τις καὶ ἁπλῆ φιλοσοφία, ἀπαύγασμα ὡραίας καὶ ἐρασμίας ψυχῆς.

Βιργινία Ἀνσελότου.

Ἵνα ἐκτιμήσωμεν ἐπαξίως τὴν Κυρίαν Ἀνσελότου, ἀρκεῖ νὰ λάβωμεν ἐκ τῶν συγγραμμάτων της, τὸ δίτομον μυθιστόρημα, τὸ ἐπιγραφόμενον *Γαβριέλλη*, οὗτινος ὁ μῦθος δὲν πληροῦται ἀπὸ πολύπλοκον ὑφὴν συμβάντων καὶ σωρείαν ἐπισοδείων, τὸ σύνηθες τῶν συγγραφέων, τῶν μὴ ἐν ἑαυτοῖς καταφύγιον ἐχόντων, ἀλλὰ καθηδύνει τό τε πνεῦμα καὶ τὴν καρδίαν, καὶ μαρτυρεῖ τοῦ συγγραφέως τὴν ἀληθῆ πρὸς τὸ παρατηρεῖν εὐφυΐαν. Τὸ δρᾶμα εἶναι ὅλως ἐσωτερικόν. Τελεῖται εἰς τὰ βάθη τῆς καρδίας τῶν προσώπων τοῦ μυθιστορήματος, ἀντὶ νὰ πληροῦται ἀπὸ συμβάντα θορυβώδη. Ἡ Κυρία Ἀνσελότου ἐζήτησε διάφορον εἰς μόνην τὴν ἀνάπτυξιν τινῶν χαρακτήρων, οὓς δύναταί τις νὰ θεωρήσῃ ὡς τύπους κοινωνικοὺς καὶ κατώρθωσε τὸ σκοπούμενον. Τὸ εἶδος τοῦτο τῶν φιλολογικῶν συγγραφῶν εἶναι τὸ δυσκολώτερον, ἀλλ' ἐπίσης καὶ τὸ ἐνδοξότερον, ἐπειδὴ, καταδεικνῦον ἀείποτε φράσεις τινας τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως, εὐχαριστεῖ τὸ πνεῦμα, ἐν ᾧ συγχρόνως καὶ τὸ διδάσκει.

Ὑπάρχει εἰς τὸ μυθιστόρημα ἡ *Γαβριέλλη* εὐαισθησία ἄνευ ἀηδίας, ἰσχὺς ἄνευ ψυχρότητος καὶ ἄνευ ἀνδρικῶν ἀξιώσεων. Τὸ ὕφος εἶναι εὐρὺ, εὔχρουν, νευρῶδες καὶ καθαρόν.

Ἡ Κυρία Ἀνσελότου ἔγραψε πολλὰ διὰ τὸ θέατρον, μ' ὅλον ὅτι, κατὰ τὴν ἰδέαν μας, τὸ εἶδος τοῦτο τῆς συγγραφῆς, δὲν ἁρμόζει τόσον εἰς τὴν φύσιν τῆς εὐφυΐας της. Ἐπειδὴ ἡ *Μαρία* π. χ. κωμῳδία αὐτῆς, μ' ὅλην τὴν εὐνοϊκὴν δεξίωσιν, ἣν ἔτυχε παρὰ τοῦ κοινοῦ δὲν δύναται νὰ περιποιήσῃ εἰς τὴν Κυρίαν Ἀνσελότου φιλολογικόν τινα τίτλον σοβαρόν. Τὸ πόνημα τοῦτο χυδαῖον τὴν ἔννοιαν, ἄνευ ζωῆς καὶ ἄτονον κατὰ τὸ ὕφος, δὲν ἔχει ἄλλην ἀξίαν, εἰμὴ τὸν γενναῖον σκοπὸν, ὅστις ἐνέπνευσε τὸ σύγγραμμα· διότι ἐπὶ τῇ ψευδῆ προφάσει τοῦ νὰ διασκεδάσῃ τὸ κοινὸν μὲ κωμῳδίαν τινὰ, ἡ Κυρία Ἀνσελότου, σκοπὸν προφανέστατον εἶχε νὰ διδάξῃ εἰς τὰς γυναῖκας τὴν ἀφοσίωσιν

ὑπὸ τρεῖς ἐπόψεις· τὴν ἀφοσίωσιν τῆς κόρης, τῆς συζύγου καὶ τῆς μητρός.

Ἐπίσης δὲ οὐδὲ ἡ *Κυρία Ρολάνδου, δρᾶμα ἱστορικὸν εἰς τρεῖς πράξεις μὲ ᾄσματα*, εἶναι δυνατὸν νὰ κατατάξῃ τὴν συγγραφέα μεταξὺ τῶν ἀξίων μνημονεύσεως δραματουργῶν.

Ἀλλ' ἀφέντες τὰ δραματικὰ πονήματα τῆς Κυρίας Ἀνσελότου, ἃς παρατηρήσωμεν τὰ βιβλία της, ἅτινα, καί τοι μὴ κινῶντα ἐξ ἴσου τὸ συμφέρον ὑπὸ φιλολογικὴν ἔποψιν, διακρίνονται ὅμως ἅπαντα διὰ τοῦ εὐγενοῦς σκοποῦ αὐτῶν καὶ τῆς καθαριότητος τῆς πηγῆς τῆς ἐμπνεύσεώς των. Οὐδεὶς συγγραφεὺς ἄλλος παρὰ τὴν Κυρίαν Ἀνσελότου ἔχει αἴσθημα ζωηρότερον τοῦ τιμίου, τοῦ καλοῦ καὶ τοῦ ὡραίου. Ἡ δόξα αὕτη, κατὰ τὴν ἰδέαν μας εἶναι ἡ καλλιτέρα πασῶν.

———

Ἡ Κυρία Καρόλου Ρευβώ.
(Charles Reybaud).

Τὰ κυριώτερα συγγράμματα τῆς Κυρίας Ρευβὼ συγκροτοῦσι τριάκοντα ἢ τεσσαράκοντα τόμους σχεδόν.

Δὲν ἔχομεν τὴν ἀξίωσιν νὰ ἀναλύσωμεν ἅπαντα, λέγομεν δὲ μόνον ὅτι τὰ διηγήματα τῆς κυρίας ταύτης συγκινοῦσι τὸν ἀναγινώσκοντα, ὅτι τὸ ὕφος της εἶναι ταχὺ, πλῆρες θερμότητος καὶ ζωῆς, καὶ ἀποσπῶν τὴν προσοχὴν παντὸς ἀναγνώστου. Ἡ Κ. Ρευβὼ ἠξεύρει καὶ νὰ γράφῃ καὶ νὰ σκέπτεται καλῶς. Εἰς τὰ συγγράμματά της, ἡ λεπτὴ εὐαισθησία ἑνοῦται πρὸς τὸ ἔντονον τῆς γραφίδος ἀνδρὸς ἐπιδ εξίου, καὶ ἅπαντα ἀποπνέουσι τὴν ποίησιν καὶ τὴν χρηστότητα, καὶ εἶναι ἄξια ἀναγνώσεως.

Π. Η.

ΥΜΝΟΣ

ΠΡΟΣ ΤΙΜΗΝ ΤΩΝ ΠΡΟΓΟΝΩΝ

ΨΑΛΛΟΜΕΝΟΣ ΕΤΗΣΙΩΣ

ΕΝ ΤΟΙΣ

ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΚΟΙΣ ΑΝΑΚΤΟΡΟΙΣ ΤΩΝ ΣΙΝΩΝ.

—o—

ΜΕΡΟΣ Α'.

«Ὅταν τὸν νοῦν μου στρέψω πρὸς Σᾶς, σοφοὶ πρόγονοί μου, αἰσθάνομαι ἐμαυτὸν ἀνυψούμενον μέχρι τοῦ ὑπερτάτου τῶν οὐρανῶν μέρους. Ἐκεῖ εἰς τὸ ἄπειρον τῶν αἰωνίων πηγῶν τῆς ἀληθοῦς δόξης, καὶ τῆς σταθερᾶς εὐδαιμονίας, μὲ χαρὰν βλέπω τὰς ἀθανάτους ὑμῶν ψυχὰς, δοκιμαζούσας πρὸς ἀμοιβὴν τῆς ἀρετῆς καὶ ἀνδρείας αὐτῶν, τὴν ἀνέκφραστον γλυκύτητα τῶν διηνεκῶς ἀνανεωμένων ἡδονῶν.

Καί τοι μ' ἐλλείψεις καὶ ἀνικανότητα, ἡ θεία ὅμως πρόνοια μ' ἔθεσεν εἰς τὸν ὕψιστον τοῦτον ἐπὶ γῆς βαθμόν, χάριν τοῦ ἐξ οὗ κατάγομαι σεβαστοῦ ὑμῶν αἵματος. Ἐπὶ τῶν λαμπρῶν ὑμῶν ἴχνων δὲν ἐξεύρω νὰ περιπατῶ· ἀλλ' αἱ συνεχεῖς φροντίδες μου, τὸ σέβας μου, καὶ προσπάθειαί μου, θέλουν ἀποδείξει εἰς τὰς μελλούσας γενναιὰς ὅτι ἠξιώθην τοὐλάχιστον νὰ ζῶ ἄνευ ἐλέγχων συνειδήσεως.»

Ὁ ὕμνος οὗτος ᾄλλεται ὑπό τινων μουσικῶν ἐν ὀνόματι τοῦ Αὐτοκράτορος, ὅθεν μετὰ τὸ πρῶτον τοῦτο μέρος ὁ μνησθεὶς Αὐτοκράτωρ κάμνει τρεῖς μετανοίας ἐδαφιαίως καὶ ἑκάστοτε κρούει τρὶς διὰ τοῦ μετώπου αὐτοῦ τὴν γῆν· ἀκολούθως ἐνεργεῖ τὰς σπουδὰς καὶ τὰς προσφορὰς συγκειμένας ἐκ κρεάτων καὶ ἀρωμάτων. Διαρκούσης δὲ τῆς παρὰ τοῦ Αὐτοκράτορος τελουμένης ταύτης ἱεροπραξίας οἱ μουσικοὶ ᾄδουσι τὸ ἕξῆς δεύτερον μέρος.

ΜΕΡΟΣ Β'.

«Εἰς ὑμᾶς τὸ πᾶν χρεωστῶ, τὸ λέγω ἄνευ δισταγμοῦ· αὕτη ἡ ἰδία ὑμῶν οὐσία καθιστᾷ τὸ σῶμά μου· ἀναπνέω τὴν πνοήν σας, καὶ δὲν ἐργάζομαι παρὰ διὰ τοῦ ὠσμοῦ ὑμῶν. Ὅταν ὡς ἐκ τοῦ καθήκοντός μου, ἔρχομαι εἰς τὰ μέρη ταῦτα, διὰ νὰ ἐκπληρώσω τὰ χρέη τῆς εὐγνωμοσύνης μου, χαίρω τῆς παρουσίας σας. Σεῖς ἐκ τῆς ἐνδόξου διαμονῆς σας πρὸς χάριν μου καταβαίνετε. Ναὶ, σεῖς εἶσθε παρόντες· ἡ σεβαστὴ ὑμῶν εἰκὼν ἐλκύει διὰ τῆς λάμψεώς της τὰ δειλὰ βλέμματά μου. Ὁ ἦχος τῆς φωνῆς σας, γεννᾷ εἰς τὴν καρδίαν μου τὰ τρυφερώτερα τῆς φύσεως αἰσθήματα. Ὦ! πρὸς Σᾶς οἵτινες μοὶ ἐδώκατε τὴν ζωὴν, γονυπετῶς προσφέρω τὰ σεβάσματά μου· εὐαρεστηθῆτε νὰ δεχθῆτε αὐτὰ, ὡς δείγματα τοῦ βαθυτάτου σεβασμοῦ, καὶ τῆς εἰλικρινεστάτης ἀγάπης.»

Πρεσβεύουσιν ὅτι οἱ πρόγονοι καταβαίνουσιν ἐξ οὐρανοῦ διὰ νὰ δεχθῶσι τὰς εἰς αὐτοὺς ἀπονεμομένας τιμὰς, καὶ ὅτι παρευρίσκονται εἰς τὴν πρὸς δόξαν αὐτῶν τελουμένην τελετήν. Μετὰ τὰς σπονδὰς καὶ τὰς ἐπανειλημμένας μετανοίας, ὁ Αὐτοκράτωρ

ἐγείρεται, καὶ μένει ὄρθιος διατηρῶν τὴν αὐτὴν ὡς πρότερον θέσιν· τότε οἱ μουσικοὶ ᾄδουσι τὸ τρίτον μέρος, διαρκοῦντος τοῦ ὁποίου δοξάζουν, ὅτι οἱ πρόγονοι ἐγκαταλείπουν τὴν γῆν διὰ νὰ ἐπανέλθουν εἰς τὸν οὐρανόν.

ΜΕΡΟΣ Γ'.

«Διέγραψα καὶ τὴν ἀδύνατον μνήμην μου καὶ τὰς ἀρετὰς, τὰς ἀνδραγαθίας, καὶ τὰς ἀπειραρίθμους χάριτας, τῶν σοφῶν ἐκείνων θνητῶν, τῶν εὑρισκομένων μεταξὺ τῶν πνευμάτων ἐν οὐρανῷ εἰς τὸν ὑψηλότερον τῆς δόξης βαθμόν. Προσκολλημένοι μένουν οὗτοι εἰς τὴν καρδίαν μου μὲ τοὺς ἰσχυροτέρους δεσμούς. Τὸ φῶς οὗτοι μοὶ ἔδωκαν, ἐγὼ κατέχω τ' ἀγαθὰ αὐτῶν, καὶ ἔτι περιπλέον... αἰσχύνομαι νὰ τὸ εἴπω. Ἐγὼ ὁ ἄθλιος (αἱ δύο αὗται λέξεις προφέρονται μὲ ἦχον χσμηλὸν καὶ σχεδὸν διακεκομμένον) κατόπιν αὐτῶν διοικῶ τὴν Αὐτοκρατορίαν· σᾶγμα τοσοῦτον βαρὺ, ἤθελε μὲ κάμνει νὰ παραφέρωμαι ἀδιακόπως, ἂν ὁ οὐρανὸς μὲ διηνεκῶς ἀνανεωμένην βοήθειαν, δὲν εὑηρεστεῖτο νὰ χειραγωγῇ τὴν ἀδυναμίαν. Κάμνω ὅτι δύναμαι, ὅταν τὸ χρέος τὸ διατάττει· ἀλλὰ φεῦ! πῶς θέλω δυνηθῆ ν' ἀποδείξω τὴν εὐγνωμοσύνην μου διὰ τόσας εὐεργεσίας; Τρὶς εὐσεβάστως ἐνήργησα τὴν τριπλὴν προσφοράν μου· μὴ δυνάμενος δὲ τί περισσότερον, αἱ εὐχαί μου ἀποπληροῦνται.»

Ἀποπερατουμένου τοῦ ὕμνου ἐξέρχεται ὁ Αὐτοκράτωρ ἐκ τῆς αἰθούσης τῶν προγόνων. Χορευταί τινες, μὲ προσποιημένην σοβαρότητα, ἐκτελοῦν διὰ μιμητικῶν σχημάτων, καὶ ἐμμέτρων βημάτων ὅλας τὰς λέξεις τὰς ὑπὸ τῶν μουσικῶν ἀδομένας· ἡ δὲ ψαλμῳδία συνοδεύεται ὑπὸ πολλῶν καὶ διαφόρων μουσικῶν ὀργάνων. Ὁ ὕμνος οὗτος Σινιστὶ σύγκειται ἐξ 24 στίχων, ὧν ἕκαστος περιέχει 4 μονοσυλλάβους λέξεις, ἑκάστη τῶν ὁποίων παρίσταται μουσικῶς δι' ἑνὸς μόνου σημείου (note). Ἂν καὶ τρία ἢ τέσσαρα μόλις λεπτὰ τῆς ὥρας ἀρκοῦσι διὰ ν' ἀναγνώσῃ τις τὸν ὕμνον τοῦτον, ψάλλεται ὅμως μὲ τόσην ἀργότητα ὥστε διαρκεῖ 1, 1[2 σχεδὸν ὥραν. Ἰδοὺ (Εὐρωπαϊστὶ) τὰ μουσικὰ σημεῖα τῶν δύω πρωτίστων στίχων *φὰ, οὐτ, λὰ, φὰ, λὰ, οὐτ, ρὲ, οὔτ*· τὰ σημεῖα ταῦτα ἐπαναλαμβάνονται συνεχῶς εἰς τὴν ψαλμῳδίαν, ἑπομένως δῆλον γίνεται ὅτι τὸ ᾆσμα τοῦτο εἶν' ἐκ τοῦ εἴδους τῶν ἁπλῶν λεγομένων ψαλμῳδιῶν, γαλλιστὶ plain chant, μάλιστα πολὺ μονότονος καὶ ἄνευ διακεκριμένης ἁρμονίας. Ἐνταῦθα δὲ ἀντιγράφομεν μ' ἑλληνικοὺς χαρακτῆρας τὸν Σινικὸν τοῦτον ὕμνον διὰ νὰ δόσωμεν εἰς τοὺς ἀναγνώστας μας ἰδέαν τινα τῆς γλώσσης ταύτης.

ΜΕΡΟΣ Α'.

1. Σέε ὀὰγγ σιὲν Τσοῦ,
2. Ὑὸ λὶγγ ὖν Τιὲν
3. Ὑουὲν ὑὲν τσὶγγ Τιέου
4. Ὑέου κάο ῥάϋ ἰουέν.
5. Ἰουὲν σοῦν χέου μὶγγ,
6. Τσχούι ὑουὲν κὶ σιὲν,
7. Μὶγγ ὖν χὲ Τσοῦγγ,
8. Ὑ οὐὰν σέε νιέν.

ΜΕΡΟΣ Β'.

1. Τούι ὑουὲ τσχὲ τσὶγγ
2. Ὑὲν ἰὰν ἰοὺ χέγγ.
3. Κὶ κὶ τσχάο μίγγ
4. Κὰν κὸ τσάϊ τὶγγ,
5. Ἰοὺ κιὲν ἢ ἶγγ,
6. Ἰοὺ οὐὲν κὶ χὲγγ,
7. Νγέϊ ἐοὺλ κὶγγ τσχέ
8. Φὰ οὖ Τσχοῦγγ τσίγγ.

ΜΕΡΟΣ Γ'.

1. Οὐέϊ τσιὲν ἡὶν Κοῦγγ
2. Τὲ Τσχάο ὖγγ Τιὲν
3. Τὺ ὑουὲν κὶ ὑοὺ
4. Ὑουὲν χέου φὰγγ κούέ, Σάο τσέε,
5. Ὑου πάο κὶ τὲ,
6. Ἄο Τιέν οὐάγγ κὶ
7. Ὑν τσὶν σὲν ἶὲν
8. Οὐὸ σὶν ὑουὲ ὕ.

(Ἐκ τῶν let. Edif.) Ι. ΔΕ-ΚΙΓΑΛΛΑΣ.

ΠΟΙΚΙΛΑ.

—o—

ΝΙΚΟΤΙΝΗ, ΝΙΚΟΤΙΑΝΟΝ ΧΟΡΤΟΝ (ΚΑΠΝΟΣ).

Ἡ γενομένη ἐσχάτως εἰς Βέλγιον δίκη τοῦ κόμητος Βοκαρμὲ, δηλητηριάσαντος διὰ *νικοτίνης* τὸν γυναικάδελφόν του διετάραξεν ὁλόκληρον τὴν κοινωνίαν, ἰδίως δὲ τοὺς καπνίζοντας καὶ ταβακίζοντας.

Ἐγνώσθη ὅτι, ἡ νικοτίνη, οὐσία τοῦ καπνοῦ, ἦτο δηλητήριον τοσοῦτον λεπτὸν, ὥστε ἡ ἐπιστήμη ἀδύνατος εἰς τὸ νὰ τὸ πολεμήσῃ, φαίνεται ἀνίκανος νὰ τὸ ἀναχαλύψῃ.

Ὁ Κ. Ὀρφιλᾶς συνέταξεν ἐν τῇ περιστάσει ταύτῃ σοφώτατον ὑπόμνημα, ἀποδεικνύων, ὅτι ἐὰν σταγόνες τινὲς Νικοτίνης ἀρκοῦσιν ὥστε νὰ φονεύσωσι τὸν ἄνθρωπον ἐν ἀκαρεῖ καὶ ἀνιάτως, ἀλλ' εἶναι ἐπίσης ἀληθὲς α) ὅτι ἡ νικοτινὴ δυσκολώτατα ἐξάγεται ἐκ τοῦ καπνοῦ καὶ β) ὅτι ἡ ἐπιστήμη ἔχει βεβαιότατα μέσα τοῦ ν' ἀναγνωρίσῃ τὴν διὰ τῆς οὐσίας ταύτης δηλητηρίασιν.

Ἀναγκαιοῦσι, λέγει ἕτερός τις συγγραφεύς, δύο καντάρια καπνοῦ διὰ νὰ παραγάγωσι γραμμάριά τινα νικοτίνης, ἡ δὲ ρὶν τοῦ ἀνθρώπου δὲν εἶναι προσφυὲς ἀλαμπίκον, ὅπου νὰ δύναται ἡ χημικὴ αὕτη σκευασία νὰ ἐνεργῆται. Ὁπωσδήποτε, ὁ καπνὸς, ὡς πως καὶ ὁ καφὲς, εἶναι βραδύ τι δηλητήριον, ὅπερ ἔχει πλάγιά τινα ἀποτελέσματα. Πρὶν ἢ προσβάλλῃ τὸ σῶμα, ἐξασκεῖ ἐνέργειαν ἐπὶ τοῦ νοὸς, διότι εἶναι ναρκωτικὸν ἐκστατικὸν, οὕτως εἰπεῖν, ὅπερ ἀποκοιμίζει τὴν διάνοιαν καὶ ἐχνευρίζει τὴν φαντασίαν, καὶ δυνάμεθα νὰ βεβαιωθῶμεν τοῦτο ἀπὸ τὴν ἔκπτωσιν τῶν πονημάτων πολλῶν μυθιστοριογράφων καὶ ποιητῶν.

Δυστυχῶς, ἡ χρῆσις τοῦ καπνοῦ ἐν Ἑλλάδι κατέστη ἀπό τινος τοσοῦτον κοινὴ, ἡ κατάχρησις αὐτοῦ τοσοῦτον μεγίστη, ὥστε βλέπομεν νήπια σχεδὸν, τέκνα 11 καὶ 12 ἐτῶν, νὰ καπνίζωσιν ἀσυστόλως καὶ κινδυνεύοντα οὕτω νὰ γίνωσιν βλάκες, φθάνοντα εἰς ἡλικίαν 40 ἢ 50 ἐτῶν. Συμβουλεύομεν λοιπὸν τοὺς ὅσοι προετοιμάζονται διὰ βουλευτικὰς, γερουσιαστικὰς καὶ ὑπουργικὰς θέσεις ν' ἀπέχωσι ἐντελῶς ἀπὸ τὸ κάπνισμα καὶ τὸν ταμβάκον, διότι θέλουσιν ἀποτύχει ἀφεύκτως εἰς τὰς ὑψηλὰς ἐκείνας θέσεις των. Παροτρύνομεν δὲ καὶ τὰς κυρίας, ὅσαι, δυστυχῶς, καὶ παρ' ἡμῖν ἔλαβον τὴν ἕξιν τοῦ καπνίζειν, ν' ἀποσκορακίσωσι μακρὰν τὸ δηλητήριον τοῦτο, τὸ φθεῖρον τὴν καλλονήν των εἰς τοὺς ὡραίους των ὀφθαλμούς. Συμφέρει μόνον ὁ λαὸς καὶ οἱ δημοσιογράφοι νὰ καπνίζωσι καὶ νὰ ταβακίζωσι, διότι, διὰ τοῦ μέσου τούτου γίνονται νοθρότεροι καὶ ὀλιγώτερον ὁρμητικοί.

ΣΠΟΥΔΑΙΑ ΑΝΑΚΑΛΥΨΙΣ.

Τοὺς σοφοὺς ἐνασχολεῖ ἀπό τινος ἤδη ἡ εὐφυὴς ἐπινόησις τοῦ Κ. Φουκὼλ, δι' ἧς ἔφθασεν οὗτος εἰς τὴν εὐθείαν καὶ ψηλαφητὴν, οὕτως εἰπεῖν, ἀπόδειξιν τῆς περιστροφῆς τῆς γῆς. Ὁ Κ. Φουκὼλ ἔδωκε δημοσίως πείραμα τῆς ἐπινοήσεώς του ὑπὸ τὸν τροῦλλον τοῦ Πανθέου, ἐν Παρισίοις.

Σύρμα ἐκ χάλιβος ἐδέθη εἰς τὴν ψαλίδα τοῦ θόλου τοῦ Πανθέου, καταβαῖνον μέχρις ἑνὸς μέτρου ὑπὲρ τὸ ἔδαφος· εἰς τὸ κάτω ἄκρον τοῦ σύρματος προσεδέθη σιδηρὰ σφαῖρα ἱκανῆς ὁλκῆς λήγουσα διὰ μιᾶς βελόνης, ὅπως γίνωσι καταφανέστεραι αἱ μετατοπίσεις, ὅταν ἡ μηχανὴ τεθῇ εἰς κίνησιν. Ἡ ἔκτασις τῶν μετατοπίσεων τούτων μετρεῖται ἐπὶ παμμεγέθους κύκλου (cadran), περιγράφοντος τὸ ἐμβαδὸν ὅσον περιλαμβάνει ἡ σφαῖρα ἐν τῇ κινήσει αὐτῆς. Ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τοῦ κύκλου εἶναι τεθειμένη τῇδε κἀκεῖσε μικροὶ σωροὶ (talus) ἐξ ἄμμου, μέσῳ τῶν ὁποίων ἡ βελόνη τῆς σφαίρας, χαράττουσα γραμμὰς, καταθέτει ὁρατὰς καὶ ἀλληλοδιαδόχους ἐνδείξεις τοῦ δρόμου της. Ἐπὶ τοῦ κύκλου εἶναι κεχαραγμένοι, μετὰ πολυαρίθμων ὑποδιαιρέσεων, οἱ 360 βαθμοὶ, οἵτινες συνήθως διαιροῦσι τοὺς κύκλους τῆς γηΐνης σφαίρας. Ὅταν δὲ ἡ σιδηρὰ σφαῖρα κινηθῇ, μετὰ τῶν ἀπαιτουμένων προφυλάξεων, ὅπως ἡ δόνησις αὐτῆς γίνεται τακτικὴ, δύναται νὰ κινῆται ἑπτὰ ὥρας, χωρὶς νὰ ἦναι ἀνάγκη νὰ δοθῇ αὐτῇ νέα ὤθησις. Κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο, ἡ σφαῖρα μετετοπίσθη ὑπὸ τὰ ὄμματα τῶν θεατῶν 77 βαθμοὺς, ἐξ οὗ συνάγεται ὅτι ἀπαιτοῦνται 32 περίπου ὧραι ἵνα περιτρέξῃ ἅπαντα τὸν κύκλον. Ἂς προσθέσωμεν, ὅτι ἡ πορεία τῆς σφαίρας, ἀναχωρούσης ἐκ τῆς μεσημβρίας, διευθύνεται πρὸς δυσμὰς, ἵνα ἀνέλθῃ πρὸς βορρᾶν, ὥστε, εἶναι κατὰ πάντα ὁμοία πρὸς τὴν φαινομένην πορείαν τοῦ ἡλίου, καὶ ἐναντία εἰς τὴν πραγματικὴν κίνησιν τῆς γῆς.

Διὰ νὰ ἐννοήσῃ δὲ ὁ ἀναγνώστης ἐντελέστερον τὴν κίνησιν ταύτην, ἂς φαντασθῇ παμμέγεθές τι ρυθμότροχον (balancièr) ἐκκρεμοῦς ὡρολογίου, ἀκολουθοῦν καὶ δεικνύον, δι' αὐτοῦ τοῦ μεγέθους του, τὴν ὁποίαν λαμβάνει ὤθησιν ἐκ τῆς περιστροφῆς τῆς γῆς.

Ο ΝΕΟΣ ΜΩΥΣΗΣ.

Θὰ ἤκουσαν βεβαίως οἱ ἀναγνῶσταί μας περὶ τοῦ περιφήμου Ἀβᾶ Παραμὲλ, τοῦ νέου τούτου Μωϋσέως, ὅστις μαντεύει ἐκ πρώτης ὄψεως ποῦ δύναται ν' ἀναβλύσῃ πηγὴ ὕδατος ἐν τῷ μέσῳ τοῦ πλέον ἀνύδρου τόπου.

Ἐσχάτως, εἰς Ἑλβετίαν, φθάνει, ἐξηντλημένος ἐκ τῆς δείψης, εἰς μεμονομένην τινὰ οἰκίαν, καὶ ζητεῖ ὡς χάριν ἓν ποτήριον ὕδατος. Ἡ ἐνοικοῦσα ἀγαθὴ γυνὴ τῷ ἀποκρίνεται·

— Δὲν ὑπάρχει οὐδὲ σταγὼν ὕδατος εἰς τὴν οἰκίαν μας καὶ ἡ βρύσις εἶναι πολλὰ μακράν. Ἐὰν ἀγαπᾶτε ἓν ποτήριον οἴνου, σᾶς δίδω μετὰ πάσης χαρᾶς.

Ἐν ᾧ δὲ ἡ ξενίζουσα αὐτὸν γυνὴ κατέβαινεν εἰς τὴν οἰνοθήκην, ὁ ἔνδοξος περιηγητὴς περιῆλθε τὸν κῆπον· εἰσελθὼν δὲ εἰς τὸν θάλαμον ἀνέκραξε·

— Θέλω σᾶς πληρώσει τὸν οἶνον τοῦτον μὲ ὕδωρ.

Ἡ χωρικὴ ἤνοιξε μεγάλους ὀφθαλμούς.

— Ἀλλά... δὲν ἐννοῶ... Δὲν ἁρμόζει νὰ γελᾶτε μαζῆ μου, ἅγιε ἐφημέριε.

— Ὄχι! ἔλθετε νὰ ζῆτε· παρατηρήσατε πρὸς τὸ μέρος τῆς θύρας· ἔχετε ἐκεῖ μίαν πηγὴν ἄρθονον, ἥτις θέλει διπλασιάσει τὴν ἀξίαν τοῦ κήπου σας. Εἰπέτε μόνον νὰ σκάψωσι δύο μέτρα, καὶ θέλετε τὴν εὕρει ἀφεύκτως.

Ἕκαστος μαντεύει ὁποία ὑπῆρξεν ἡ χαρὰ τῆς πτωχῆς γυναικός. Εὐθὺς μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τοῦ Κ. Παραμὲλ, ἔσκαψεν τὸ ἔδαφος, καὶ σήμερον μεγαλοπρεπής τις βρύσις ποτίζει ἀφθόνως τοὺς κατοίκους τῆς ἐπαύλεως, οἵτινες πιστεύουσιν μεθ' ὅλης των τῆς καρδίας ὅτι ὁ Γάλλος ἱερεὺς εἶναι μάγος.

Τοιούτου μάγου, τῇ ἀληθείᾳ, ἔχομεν μεγίστην ἀνάγκην καὶ ἡμεῖς ἐνταῦθα εἰς Ἀθήνας!

ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ ΤΕΤΑΡΤΟΥ ΕΤΟΥΣ.

ΑΓΓΕΛΙΑ

Πρὸς τοὺς Κυρίους συνδρομητὰς τῆς Εὐτέρπης.

ΔΙΕΤΡΕΞΑΜΕΝ ἤδη εὐτυχῶς τὸ τέταρτον ἔτος τοῦ παρ' ἡμῶν ἐκδιδομένου περιοδικοῦ συγγράμματος ἡ Εὐτέρπη Χάρις εἰς τὴν γενναίαν συνδρομὴν τῶν ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τῆς Ἑλλάδος ὁμογενῶν, ἡ Εὐτέρπη δύναται ὄχι μόνον θαρραλέως νὰ ἐξακολουθήσῃ τὸ στάδιόν της, ἀλλὰ καὶ νὰ ἐπεκταθῇ εἰς βελτιώσεις. Περιττὴν νομίζομεν τὴν ἐπανάληψιν τῶν ὅσα ἐγράψαμεν διὰ τῆς ἀγγελίας τῆς δημοσιευθείσης εἰς τὸ ΙΓ' φυλλάδιον. Πιστεύομεν ὅτι ἐξεπληρώσαμεν ἀκριβῶς τὰς ὑποσχέσεις τοῦ προγράμματός μας, καὶ ὡς πρὸς τοῦτο ἐπικαλούμεθα τὴν ὀρθὴν καὶ δικαίαν κρίσιν τῶν ΚΚ. συνδρομητῶν τῆς Εὐτέρπης. Τὰ 24 φυλλάδιά της περιέχουσιν, ἐκτὸς τῶν εἰκονογραφιῶν, κείμενον 60,000 στίχων, τὸ ὁποῖον ἀντιστοιχεῖ μὲ 120 φύλλα τυπογραφικὰ τῶν συνήθων ἐκδόσεων. Καὶ ταῦτα μὲν ὡς πρὸς τὸ παρελθόν.

Τὸ πέμπτον ἔτος, ἢ ὁ πέμπτος τόμος, τῆς Εὐτέρπης, ἐξακολουθῶν τὴν ἐκτύπωσιν περιέργων εἰκονογραφιῶν, θέλει ἔτι μᾶλλον διαποικίλει τὴν δημοσιευομένην ὕλην. Ὁ γλαφυρὸς κάλαμος πολλῶν φιλολόγων μᾶς ὑπέσχεται καὶ εἰς τὸ μέλλον πονήματα καὶ μεταφράσεις ἄξια τῆς εὐνοίας τῶν συνδρομητῶν μας. Περὶ τὸ τέλος ἑκάστου μηνὸς, εἰς ἄρθρον ἐπιγραφόμενον Ἔργα καὶ Ἡμέραι, θέλομεν ἐκθέτει, ὑπὸ τὴν κοινωνικὴν των ἔποψιν, τὰ σημαντικώτερα συμβάντα τοῦ κόσμου, διηγούμενοι ἀνέκδοτα, καὶ προσπαθοῦντες, τὸ κατὰ δύναμιν, νὰ εὐχαριστήσωμεν τὰς Κυρίας, διὰ τῆς ἐκθέσεως διαφόρων ἀντικειμένων, τὰ ὁποῖα ταῖς ἐνδιαφέρουσι.

Τὸ σχῆμα, τὸ μέγεθος, ὁ τύπος τῆς Εὐτέρπης θέλουν διατηρηθῇ ἀπαραλλάκτως ὡς εἰς τὰ παρελθόντα ἔτη.

ΠΕΡΙ ΣΥΝΔΡΟΜΩΝ ΕΝ ΓΕΝΕΙ.

Αἱ συνδρομαὶ, ὡς εἶναι γνωστὸν, προπληρόνονται. Κάμνομεν ἐνταῦθα τὴν παρατήρησιν ταύτην διότι μετὰ τὴν ἀποστολὴν τοῦ Α'. φυλλαδίου θέλομεν διακόψει τὴν περαιτέρω ἀποστολὴν φυλαδίων εἰς τοὺς μὴ προπληρώσαντας συνδρομητὰς, ἀνεξαιρέτως. Τὸ μέτρον τοῦτο ἐλάβομεν μετὰ ὥριμον σκέψιν, διότι ἡ πεῖρα μᾶς ἀπέδειξεν ὅτι κἀν ἓν περιοδικὸν σύγγραμμα δὲν θέλει διατηρηθῇ εἰς τὴν Ἑλλάδα ἐὰν δὲν συμμορφωθῶμεν ἀκριβῶς μὲ τὸ σύστημα τῆς προπληρωμῆς, τὸ παραδεδεγμένον ἀνεξαιρέτως εἰς ὅλας ἐν γένει τὰς Εὐρωπαϊκὰς κοινωνίας. Ὅταν τὶς τῶν συνδρομητῶν μας παρατηρήσῃ διακοπὴν εἰς τὴν ἀποστολὴν τῶν φυλλαδίων, ἂς ἦναι πεπεισμένος ὅτι δὲν ἐλάβομεν τὰ χρήματα τῆς συνδρομῆς του.

Πολλοὶ τῶν ΚΚ. συνδρομητῶν μᾶς ἐζήτησαν νὰ τοὺς ἀναπληρώσωμεν φυλλάδια τῆς Εὐτέρπης τὰ ὁποῖα, κατὰ τὸ λέγειν των, δὲν ἔλαβον ἢ ἀπώλεσαν. Ἕκαστος εὐκόλως κατανοεῖ ὅτι μᾶς εἶναι ἀδύνατον νὰ ἐνδώσωμεν εἰς τὴν ἀπαίτησιν ταύτην, τὴν λαβοῦσαν τρομακτικὴν ἀνάπτυξιν κατὰ τὰς παρελθούσας περιόδους. Μὴ θέλοντες νὰ δυσαρεστήσωμεν τοὺς συνδρομητάς μας, ἐβιάσθημεν νὰ ἐξηποστείλωμεν δωρεὰν πολλὰς ἑκατοντάδας φυλλαδίων, καὶ ὡς ἐκ τούτου ὑπέστημεν ζημίαν σημαντικὴν, κολοβώσαντες πλῆθος σωμάτων τῆς Εὐτέρπης, καὶ ὑποχρεωθέντες νὰ μετατυπώσωμεν πολλὰ φυλλάδια ἐξατληθέντα. Τὸ ἀτόπημα τοῦτο εἶναι δίκαιον νὰ παύσῃ. Βιαζόμεθα ἑπομένως νὰ κηρύξωμεν ἀπὸ τοῦδε ὅτι θέλομεν ἀρνηθῇ πᾶσαν ἀναπλήρωσιν φυλλαδίων ἀπολεσθέντων, ὁσάκις ἡ ἀπαίτησις τῆς ἀναπληρώσεως δὲν γίνῃ ἐντὸς τῆς δεκαπενθημερίας τῆς παρακολουθούσης τὴν δημοσίευσιν ἑκάστου φυλλαδίου. Ἕτερον ἀτόπημα τοῦ ὁποίου ἐπικαλούμεθα τὴν ἐπανόρθωσιν. Πολλοὶ τῶν συνδρομητῶν μας, μεταβαίνοντες ἀπὸ πόλιν εἰς πόλιν, ἀπαιτοῦσιν ἀπὸ ἡμᾶς νὰ μαντεύωμεν τοῦτο καὶ νὰ διευθύνωμεν τὰ φυλλάδια εἰς τὸν νέον τόπον τῆς διαμονῆς των. Ἐπειδὴ δὲ τοῦτο εἶναι φυσικῶς ἀδύνατον, παραπονοῦνται καὶ ἀπαιτοῦσι νὰ τοὺς διευθύνομεν ἐκ δευτέρου τὰ ὅσα τυχὸν δὲν ἔλαβον φυλλάδια. Πιστεύομεν ὅτι δικαιούμεθα νὰ γνωρίζωμεν τὰς μεταβολὰς ταύτας τῆς διαμονῆς τῶν συνδρομῶν μας, διότι ἄλλως θέλομεν βιασθῇ νὰ ἀποῤῥίψωμεν ὡς ἀπαράδεκτον πᾶσαν αἴτησιν περὶ συμπληρώσεως ἐλλειπόντων φυλλαδίων.

ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ ΕΛΛΑΔΟΣ.

Αἱ κατὰ τὴν Ἑλλάδα συνδρομαὶ προσδιορίζονται.

Εὐτέρπη κατ' ἔτος	Δραχ.	12
Εὐτέρπη μετὰ τοῦ Παραρτήματος	»	19
Παράρτημα μόνον	»	10

ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ ΤΟΥΡΚΙΑΣ.

Οἱ κατὰ τὴν τουρκίαν συνδρομηταί μας ἀπαιτοῦσι νὰ λαμβάνωσι τὰ φυλλάδια τῆς Εὐτέρπης χωρὶς νὰ πληρώνωσι κανὲν ταχυδρομικὸν δικαίωμα. Ὑποχρεούμεθα λοιπὸν νὰ συμπεριλάβωμεν ἐντὸς τῆς συνδρομῆς τὸ ταχυδρομικὸν δικαίωμα, τὸ ὁποῖον εἰς ὅλα τὰ μέρη τοῦ κόμου εἶναι εἰς βάρος τῶν συνδρομητῶν. Περιορίσαντες αὐτὸ εἰς τὸν ἐλάχιστον ὅρον του, προδιορίζομεν τὰς συνδρομὰς ὡς ἀκολούθως.

Εὐτέρπη κατ' ἔτος	Γρόσια	60
Εὐτέρπη μετὰ τοῦ παραρτήματος	»	100
Παράρτημα μόνον	»	50

ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ ΜΟΛΔΟΒΛΑΧΙΑΣ.

Αἱ συνδρομαὶ Μολδοβλαχίας ἐλεύθεραι παντὸς ταχυδρομικοῦ δικαιματος προσδιορίζονται.

Εὐτέρπη κατ' ἔτος . . .	Δίστηλα	3.
Εὐτέρπη μετὰ τοῦ Παραρτήματος	»	5.
Παράρτημα μόνον	»	2.

ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ ΡΩΣΣΙΑΣ.

Αἱ κατὰ τὴν Ῥωσσικὴν ἐπικράτειαν συνδρομαὶ, ἐλεύθεραι ἐξόδου ἢ ταχυδρομικοῦ δικαιώματος προσδιορίζονται τοῦ λοιποῦ.

Εὐτέρπη κατ' ἔτος . . .	Ῥούβ. ἀργ.	5.
Εὐτέρπη μετὰ τοῦ Παραρτήματος	»	8·
Παράρτημα μόνον	»	4.

ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ.

Αἱ κατὰ τοὺς Ἰονίους νήσους συνδρομαὶ προσδιορίζονται.

Εὐτέπη κατ' ἔτος	φραγκ.	12.
Εὐτέρπη μετὰ τοῦ Παραρτήματος	»	19.
Παράρτημα μόνον	»	10.

ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ ΚΑΤΑ ΤΑ ΛΟΙΠΑ ΜΕΡΗ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ.

Αἱ κατὰ τὰ λοιπὰ μέρη τῆς Εὐρώπης συνδρομαὶ, μὴ συμπεριλαμβανομένων τῶν ταχυδρομικῶν τελῶν, τὰ ὁποῖα εἶναι εἰς βάρος τῶν ΚΚ. συνδρομητῶν, προσδιορίζονται ὡς ἀκολούθως.

Εὐτέρπη κατ' ἔτος . .	φραγκ.	12.
Εὐτέρπη μετὰ τοῦ Παραρτήματος	»	19.
Παράρτημα μόνον	»	10.

Παρακαλοῦμεν τοὺς ΚΚ. συνδρομητὰς τῆς Εὐτέρπης νὰ μὴ παρεμβάλλωσιν ἐμπόδια εἰς τὴν ἔγκαιρον πληρω μὴν τῆς συνδρομῆς των, ἀναλογιζόμενοι τὸ μέτριον τ τιμῆς τὴν ὁποίαν πληρώνουσιν ἀντὶ τόσης δαπάνης κ τόσων κόπων, τοὺς ὁποίους καταβάλλομεν διὰ νὰ τοι εὐχαριστήσωμεν. Παρακαλοῦμεν ταυτοχρόνως τοὺς ἀ πανταχοῦ ΚΚ. ἀνταποκριτὰς ἢ ἐπιτρόπους μας νὰ ἐ στήσωσι σύντονον τὴν προσοχὴν των εἰς τὴν τακτικὴν ἀκριβῆ διανομὴν τῶν φυλλαδίων, καὶ εἰς τὴν ἔγκαι εἴσπραξιν καὶ ἀποστολὴν τῶν συνδρομῶν, διότι ἄλ ὑποχρεούμεθα ἢ νὰ ζημιωθῶμεν, ἢ μὲ λύπην μας νὰ σαρεστήσωμεν τοὺς ΚΚ. συνδρομητάς μας.

Περιμένομεν ἐγκαίρως τοὺς καταλόγους τῶν συνδρομητῶν τοῦ πέμτου ἔτους, διὰ νὰ μὴ συμβῇ ἀργοπορία εἰς τὴν ἀποστολὴν τοῦ πρώτου φυλλαδίου ἢ τοῦ Παραρτήματος.

Ἐν Ἀθήναις τὴν 15 Αὐγούστου 1851.

Ὁ Διευθυντὴς

Γ. ΚΑΜΠΟΥΡΟΓΛΟΣ.